

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE NİTEL
YAKLAŞIMLA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**

Nazlı ÖZ

ORCID: 0000-0002-7828-9655

Danışman

Prof. Dr. Cemal GÜVEN

ORCID: 0000-0001-5649-1273

Konya – 2024

TEŞEKKÜR

Engin bilgisi ve tecrübesi ile bana yol gösteren, üniversite ve akademik hayatım boyunca beni sürekli destekleyen değerli danışmanım Prof. Dr. Cemal GÜVEN'e şükranlarımı sunmaktan büyük, mutluluk duyuyorum. Üniversite ve akademik hayatım boyunca her zaman yanımda olan aileme ve tez dönemimde hep desteğini hissettiğim eşim Alparslan ÖZ'e çok teşekkür ediyorum.

Nazlı ÖZ
Temmuz 2024

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ	vii
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU	ix
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	x
KISALTMALAR.....	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar	5
2. ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR).....	7
2.1.Sosyal Bilgiler	7
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Önemi.....	7
2.1.2. Sosyal Bilgilerin Dünyadaki Gelişimi.....	9
2.1.3. Sosyal Bilgilerin Türkiye’deki Gelişimi	11
2.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.....	14
2.2. İlgili Araştırmalar.....	18
2.2.1. Tezler.....	18
2.2.2. Makaleler ve Bildiriler	22
3.YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Araştırmanın Kaynak ve Materyalleri (Örnekleme).....	34
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	34
3.4. Verilerin Toplanması.....	34
3.5. Verilerin Analizi	34
4. BULGULAR	36
4.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Düzeylerine Göre Dağılımı	36

4.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı	36
4.2.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı	36
4.2.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı	37
4.3. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı	38
4.3.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı	38
4.3.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı	40
4.4. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı	41
4.4.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı	41
4.4.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı	42
4.5. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı.....	42
4.5.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı.....	42
4.5.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı	43
4.6. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bilim Dallarına Göre Dağılımı.....	44
4.6.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerin Bilim Dallarına Göre Dağılımı	44
4.6.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Dağılımı.....	44
4.7. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırmacıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	45
4.7.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırmacılarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	45
4.7.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Araştırmacılarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	46
4.8. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı	46
4.8.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı.....	46
4.8.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı.....	47
4.9. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı.....	48

4.9.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı.....	48
4.9.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı.....	51
4.10. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı	53
4.10.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı	53
4.10.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı.....	54
4.11. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Konularına Göre Dağılımı	54
4.11.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı.....	55
4.11.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı	57
4.12. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı.....	58
4.12.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı.....	58
4.12.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı.....	60
4.13. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı	61
4.13.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı.....	61
4.13.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı	62
4.14. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı	62
4.14.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı	63
4.14.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı	64
4.15. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı.....	65
4.15.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı	65
4.15.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı.....	66
4.16. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı	66
4.16.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı.....	67

4.16.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı.....	68
4.17. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı.....	69
4.17.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinde Görüşü Alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı.....	69
4.17.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinde Görüşü Alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı	70
4.18. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı	70
4.18.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı	70
4.18.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı.....	71
4.19. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı.....	72
4.19.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı	72
4.19.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı.....	75
4.20. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı	76
4.20.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı.....	76
4.20.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı.....	79
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	81
5.1. Sonuç.....	81
5.2. Tartışma.....	83
5.3. Öneriler.....	92
KAYNAKLAR.....	94
EKLER	100
EK 1- Araştırma Kapsamında İncelenen Yüksek Lisans Tezleri	100
EK 2- Araştırma Kapsamında İncelenen Doktora Tezleri	108

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Öğrenme Alanları ve Kazanım Sayıları

Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Programındaki Yetkinlikler

Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler Programındaki Beceriler

Tablo 2.4. Sosyal Bilgiler Programındaki Değerler

Tablo 4.1. Lisansüstü Tezlerin Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 4.2.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 4.2.2. Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 4.3.1. Yüksek Lisans Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 4.3.2. Doktora Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 4.4.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Tablo 4.4.2. Doktora Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Tablo 4.5.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.5.2. Doktora Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.6.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.6.2. Doktora Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.7.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırmacılarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 4.7.2. Doktora Tezlerinin Araştırmacılarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 4.8.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.8.2. Doktora Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.9.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

Tablo 4.9.2. Doktora Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

Tablo 4.10.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 4.10.2. Doktora Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 4.11.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Tablo 4.11.2. Doktora Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Tablo 4.12.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.12.2. Doktora Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.13.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Tablo 4.13.2. Doktora Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Tablo 4.14.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.14.2. Doktora Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.15.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 4.15.2. Doktora Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 4.16.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı

Tablo 4.16.2. Doktora Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı

Tablo 4.17.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Tablo 4.17.2. Doktora Tezlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Tablo 4.18.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı

Tablo 4.18.2. Doktora Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı

Tablo 4.19.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.19.2. Doktora Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.20.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı

Tablo 4.20.2. Doktora Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **108** sayfalık kısmına ilişkin, 5/07/2024 Tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%21** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü Hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

5/07/2024

Nazlı ÖZ

Prof. Dr. Cemal GÜVEN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

5/07/2024

Nazlı ÖZ

KISALTMALAR

Kısaltmalar

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

f: Frekans

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

NCSS: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi

SBDÖP: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

PİB: Pedagojik İçerik Bilgisi

TDK: Türk Dil Kurumu

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

YÖKTEZ: Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE NİTEL YAKLAŞIMLA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Nazlı ÖZ

Bu çalışmada Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma yöntemi ile yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Araştırmadaki amacımız elde edilen tezleri farklı boyutlarıyla değerlendirmektir. Bunun yanında çalışmamızın alan yazına, eğitimci ve araştırmacılara fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma kapsamındaki tezler; lisansüstü düzeyde olup yıllara göre dağılım, üniversite, enstitü, ana bilim dalı, bilim dalı, sayfa sayısı, anahtar kelime, cinsiyet, danışman ünvanı, konu,amaç, alt amaç, araştırma deseni, veri toplama teknikleri, veri toplama araçları, veri analizi yöntemleri, çalışma grubunda yer alan Sosyal Bilgiler Öğretmeni sayısı, çalışma grubunda yer alan diğer gruplar, örneklem ve örneklem alt türleri, sonuçlar ve öneriler gibi çeşitli boyutlar ile ele alınmıştır.

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan ‘doküman analizi tekniği’ uygulanmıştır. Tezler, YÖKTEZ veri tabanından yapılan gelişmiş tarama sonucunda toplanmıştır. Bu tarama sürecinde “Sosyal Bilgiler” anahtar kelimesiyle 2474 tez incelenmiştir. Erişime açık olan tezler içinden öncelikle Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin görüşlerini içeren tezler ayrıştırılmış, bunlar içinde farklı araştırma yaklaşımları ile hazırlanan tezler içinden nitel olanlar bulunmuştur. Bu süreçte toplam 156 tez araştırmaya dâhil edilmiştir. Şubat 2024’ e kadar yapılan taramalar sonucunda çalışma grubuna 26 tez daha ilave edilmiştir. Toplamda, veri kaynağında yer alan 182 tezdten 172’ si yüksek lisans ve 10’ u doktora tezidir. Toplanan veriler betimsel ve içerik analiz yöntemleri kullanılarak detaylı bir şekilde çeşitli boyutları ile kategorize edilmiştir. Bu analizler sonucunda, tezlerdeki temel temalar, alt konular ve önemli bulgular belirlenmiştir. Bunun yanında her kategori için frekans ve yüzde hesaplamaları yapılarak elde edilen verilerin istatistiksel analizi de sunulmuştur. Bu sayede çalışmanın odaklandığı konuların ve bulguların detaylı bir anlayışı sağlanmıştır. Bu analizler aracılığıyla Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşlerine yönelik yapılan nitel tezler çeşitli yönleriyle derinlemesine incelenmiş ve çalışmanın amacına ulaşması sağlanmıştır.

Araştırma sonuçları en çok tezin Marmara Üniversitesinde, enstitülerde ise Eğitim Bilimleri Enstitüsünde gerçekleştirildiğini göstermektedir. Yüksek lisans tezlerinde 2019 yılı 46 tez ile en çok tez yazılan yıl olmuştur. Sonuçlara göre, ana bilim dalı olarak Türkçe ve Sosyal Bilimler, bilim dalı olarak ise en çok Sosyal Bilgiler Eğitiminde tez yazıldığı saptanmıştır. En çok 75- 99 sayfa aralığında tez bulunmaktadır. Tez yazarları cinsiyet dağılımında kadınların oranı daha yüksektir. Prof. Dr. Ünvanlı danışmanlara en sık rastlanmıştır. Tezlerde en yaygın kullanılan anahtar kelimelerin Sosyal Bilgiler /Sosyal Bilgiler Dersi olduğu tespit edilmiştir. En fazla programın değerlendirilmesi tezlerde amaçlanmıştır. Araştırma desenlerinde en sık kullanılan yöntem durum çalışması olmuştur. Veri toplama sürecinde ve veri toplama aracı olarak en çok tercih edilen yöntem, görüşme/yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Veri analizinde ise içerik analizi yöntemi daha yaygın olarak kullanılmıştır. Çalışma grubu büyüklüğü en çok 11-20 Sosyal Bilgiler Öğretmeni aralığında olmuştur. Öğretmen dışında en çok başvurulan diğer çalışma grubunun öğrenciler olduğu görülmüştür. Örneklem belirlemede amaçlı örneklem türü en fazla tercih edilen örneklem türü olmuştur. Ders saati yetersizliği en fazla tekrarlanan sonuç olmuştur. Araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak araştırmacıların anahtar kelime seçiminde daha dikkatli olması gerektiği ve tez yazımını kolaylaştırmak için araştırmacılara yönelik rehberlik sunulabilir önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Eğitimi, Öğretmen Görüşleri, Lisansüstü Tez, Nitel Yaklaşım, Doküman İnceleme

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Social Studies Education Program
Master Thesis

EXAMINATION OF GRADUATE THESIS MADE WITH A QUALITATIVE APPROACH ON TEACHER'S OPINIONS IN SOCIAL STUDY EDUCATION

Nazlı ÖZ

In this study, postgraduate theses conducted through qualitative research methods based on teachers' views in Social Studies Education were examined. The aim of the research is to evaluate the obtained theses from various dimensions. Additionally, it is believed that our study will benefit the field literature, educators, and researchers. Theses within the scope of the study, conducted at the postgraduate level, were examined in terms of distribution by years, university, institute, main field of study, discipline, page count, keywords, gender, advisor title, topic, purpose, sub-purposes, research design, data collection techniques, data collection tools, data analysis methods, number of Social Studies Teachers in the study group, other groups in the study group, sample and sub-sample types, results, and recommendations.

In this research, one of the qualitative research designs, 'document analysis technique', was applied. Theses were collected through an advanced search in the YÖKTEZ database using the keyword "Social Studies," resulting in the examination of 2474 theses. Theses publicly available were initially sorted, focusing on those containing the views of Social Studies Teachers, and qualitative theses were identified among those prepared with different research approaches. A total of 156 theses were included in the research process. By February 2024, an additional 26 theses were added to the study group through further searches. In total, the data source included 182 theses, consisting of 172 master's and 10 doctoral theses. The collected data were categorized in detail using descriptive and content analysis methods. Through these analyses, primary themes, subtopics, and significant findings in the theses were identified. Moreover, frequency and percentage calculations were conducted for each category, providing a detailed understanding of the study's focused topics and findings.

Based on these analyses, qualitative theses on teachers' views in Social Studies Education were thoroughly examined from various aspects, achieving the study's objectives. The research results indicate that the majority of theses were conducted at Marmara University, particularly at the Faculty of Educational Sciences. The year 2019 had the highest number of master's theses, totaling 46. According to the results, Turkish and Social Sciences were the most frequent main fields of study, with Social Studies Education being the most common discipline. Most theses fell within the 75-99 page range. Female authors accounted for a higher proportion in gender distribution among thesis writers. Professors with the title of Prof. Dr. were the most frequent advisors. The most commonly used keywords in theses were found to be "Social Studies" and "Social Studies Course". Evaluating programs was the predominant aim in the theses. Case study was the most frequently used research method. In the data collection process and tool, the most preferred method was interviews/semi-structured interview forms. Content analysis method was predominantly used in data analysis. The study group size mostly ranged from 11 to 20 Social Studies Teachers. Apart from teachers, students were the most frequently referenced other study group. Purposeful sampling was the most preferred sampling type in sample selection. Insufficient class hours was the most recurring finding. Based on the research results, recommendations were provided, suggesting that researchers should be more cautious in selecting keywords and offering guidance to facilitate thesis writing for researchers.

Keywords: Social Studies Education, Teacher Views, Postgraduate Thesis, Qualitative Approach, Document Analysis,

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezler üzerindeki araştırmamızın bu bölümünde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, çıkarımları, sınırlılıkları ve tanımlarıyla ilgili bilgiler sunulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Akademisyenler, eğitimciler, öğretmenler, öğretmen adayları, öğrenciler gibi farklı gruplar tarafından çeşitli eğitim araştırmaları gerçekleştirilmekte ve yapılan bu eğitim araştırmalarından aynı zamanda yararlanılmaktadır (Arcagök & Şahin, 2013).

Araştırmacılar daha önce neler yapıldığını ortaya çıkarmak ve bunun yanında tekrar ve eksik bilgidен kaçınmak amacıyla arşiv taraması yapmaktadır. Literatür taraması bu nedenle önemlidir. Literatürdeki bilgileri araştırmak ve tasnifini yapmak bir hayli zaman alır (Dilek, Baysan & Öztürk, 2018).

Üniversiteler eğitimin en üst kademesinde yer alır. Toplumsal işlevleri arasında bilimsel araştırmalar yapmak, bilgi üretmek ve yeni buluşlar ortaya çıkarmak bulunmaktadır. Üniversitelerin lisansüstü eğitim çalışmaları bilimsel bilgi üretmek açısından çok önemlidir. Bilgi üretmek kadar bilimsel bilgilerin epistemolojik olarak incelenmesi de incelenen alanda mevcut durumun değerlendirilmesini yapmayı sağlamaktadır (Kaya, Yazıcı, Deliveli & Hoşgörür, 2016). Lisansüstü eğitim, aynı zamanda ülke gelişmesinde bir lokomotif pozisyonundadır ve yüksek nitelikli bireylerin yetiştirilmesinden de sorumludur. Bunun yanında ülke sorunlarının çözümünü amaçlamakta, teknolojinin gelişimini sağlamak için araştırmalar yapmaktadır (Aksu & Sayan, 2005).

Lisansüstü eğitiminin kabul edilen en önemli etmenlerinden birisi de bilim insanı yetiştirmek ve ulusal bilim politikasının yürütülmesini sağlamaktır. Lisansüstü eğitimin temel amacı; bilgiyi üreten, ürettiği bilgiyi kullanan, tenkit eden ve üreten bir düşünce tarzıyla problemleri çözebilme kabiliyetine sahip nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Bu nedenle bir ülkenin gelişmişlik düzeyi lisansüstü eğitimin planlı olması ve etkin şekilde yürütülmesi ile yakından ilgilidir (Bakırcı & Karaman, 2010).

Lisansüstü eğitimde yer alan alanlardan birisi de Sosyal Bilgiler Eğitimidir. Sosyal Bilgiler Eğitimi Türkiye’de akademik çalışmaların yapıldığı yeni bir alandır. Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan akademik çalışmalar yaklaşık 20 yıl öncesine dayanmaktadır ve bu alanda yapılan akademik araştırmalarının değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır (Şahin, Yıldız & Duman, 2011).

Programın uygulayıcıları olan öğretmenler program oluşturma ve uygulama sürecindeki en önemli paydaşlardan biridir. Bu nedenle, 2005 yılında yenilenen sosyal bilgiler eğitim programının eksileri, artıları ve üzerinde tekrar durulması gereken noktaları değerlendirmek isteyen araştırmacılar için öğretmenlerin görüşleri en zengin veri kaynaklarından biridir (Büyükalın & Yaylacı, 2019).

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanına bakıldığında öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılmış lisansüstü tezleri inceleyen bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Ancak öğretmen görüşleri ve çalışma grubu öğretmenler olan iki araştırma makalesi bulunmaktadır. Bu çalışmalar: Büyükalın ve Yaylacı (2019) tarafından yapılan “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğretmen Görüşüne Başvurulan Tezlerin Tematik Açısından İncelenmesi (2005-2017)*” araştırma makalesinde, öğretmen görüşüne başvurulmuş lisansüstü tezlerin konu eğilimleri, yıllara, üniversitelere, yöntemlere, örneklem grubuna, örneklem büyüklüğüne ve veri analiz tekniklerine göre dağılımları ortaya konmuştur. Bu araştırmanın çalışma grubunda yer alan tezlerde araştırma yöntemine yönelik bir ayrıştırma yapılmayarak öğretmen görüşleri alınarak yapılan hem nitel hem de nicel tezler incelenmiştir. Araştırma 2005-2017 yılları arasında konu ile ilgili yapılan tezleri kapsamaktadır. Sezer, İnel ve Gökalp (2019), “*Çalışma Grubu Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Olan Türkiye’deki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” araştırma makalesinde ise 144 tez değerlendirilmiştir. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Ve çalışmanın sonucunda, araştırma konularının çoğunlukla sosyal bilgiler öğretim programı, sosyal bilgiler öğretmenleri ve diğer konulara odaklandığı belirlenmiştir. Çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinin nitel araştırma yöntemlerine göre daha sık kullanıldığı bulunmuştur. İncelenen kaynaklarda, toplam 16796 öğretmenin katıldığı ve anketlerin, yarı yapılandırılmış görüşme formlarının ve ölçeklerin en çok tercih edilen veri toplama araçları oldukları belirlenmiştir.

Bu bağlamda Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri alınarak yazılan birçok tez olmasına rağmen bu çalışmaları inceleyen bir araştırmaya rastlanılmaması alanda önemli bir boşluğu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, bu çalışmanın

temel problemi, ‘Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin, farklı boyutlar açısından dağılımı nasıldır?’ şeklindedir. Bu kapsamda Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında öğretmen görüşü alınarak nitel yaklaşımla yapılan 182 lisansüstü tez farklı boyutlarda çeşitli açılardan ele alınmıştır. 20 farklı boyutla tezlerin nasıl bir dağılım gösterdiği değerlendirilmiştir.

1.1.1 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri çerçevesinde şu soruların yanıtları aranmıştır:

1. Öğretmenlerin görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezler lisansüstünün hangi düzeyiyle ilgilidir?
2. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
4. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
5. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
6. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin bilim dalına göre dağılımı nasıldır?
7. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin araştırmacıların cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?
8. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin danışman ünvanlarına göre dağılımı nasıldır?
9. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin anahtar kelimelerine göre dağılımı nasıldır?
10. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı nasıldır?
11. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin araştırma konularına göre dağılımı nasıldır?
12. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin amaç ve alt amaçlarına göre dağılımı nasıldır?
13. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?

14. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama tekniği ve veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
15. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin veri analiz yöntemine göre dağılımı nasıldır?
16. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin örneklem seçim tekniği ve örneklem alt türüne göre dağılımı nasıldır?
17. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerde görüşü alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
18. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin örnekleme yer alan diğer gruplara göre dağılımı nasıldır?
19. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin sonuçlarına göre dağılımı nasıldır?
20. Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin önerilerine göre dağılımı nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi ile yapılan lisansüstü çalışmaları derinlemesine inceleyerek, öğretmenlerin bakış açısına odaklanan araştırmaların sistematik bir şekilde değerlendirilmesidir. Araştırma ile bu tezlerin farklı boyutlarını derinlemesine anlamak ve analiz etmek, alanla ilgili mevcut bilgi birikimini genişletmek, eğitim Politikalarına yönelik önerilerde bulunmak ve ileride yapılacak araştırmalar için bir temel oluşturmaktır. Ayrıca tezleri düzey, yıl, üniversite, enstitü, ana bilim dalı, bilim dalı, sayfa sayısı, yazar cinsiyeti, anahtar kelime, konu, amaç ve alt amaç, araştırma deseni, veri toplama tekniği ve araçları, veri analiz yöntemi, örneklem büyüklüğü, diğer örneklem grupları, örneklem tekniği ve alt türü, sonuçlar ve öneriler boyutları ile analiz etmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Büyükalın ve Yaylacı (2019) tarafından yapılan “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğretmen Görüşüne Başvurulan Tezlerin Tematik Açısından İncelenmesi (2005-2017)*” başlıklı çalışma ve Sezer vd., (2019) tarafından gerçekleştirilen “*Çalışma Grubu Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Olan Türkiye’deki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” araştırması gibi bazı çalışmalar literatürde bulunmaktadır. Bununla birlikte, konu ile ilgili alanda geniş kapsamlı bir çalışmaya henüz

rastlanmamıştır. “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” adlı çalışmanın, literatüre ve alanda çalışma yapacak araştırmacılara önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir. Çalışmanın önemli katkıları arasında, alandaki mevcut bilgi birikimini genişletme, öğretmen görüşlerinin derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlama, eğitim politikalarına yönelik önerilerde bulunma ve gelecekteki araştırmalar için bir temel oluşturma yer almaktadır. Bu araştırmanın, daha geniş kapsamlı olması ve daha fazla tezin incelenmesi ile birlikte tezlerin çeşitli boyutlarının detaylı bir şekilde ele alınması gibi farklılıkları bulunmaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma, alanda önemli bir boşluğu doldurarak akademik literatüre değerli bir katkı sunmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Bu çalışmada herhangi bir sayıtlı bulunmamaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmada kullanılan yüksek lisans ve doktora tezleri YÖK Ulusal Tez Merkezi veri arşivinde “Sosyal Bilgiler” anahtar kelimesiyle yapılan detaylı bir tarama sonucunda belirlenen 182 tez ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Eğitim bireyin bilişsel, fiziksel, duyuşsal, sosyal yeteneklerinin ve davranışlarının en uygun yöntemlerle veya belirli bir yönde geliştirilmesi ve ona belirli hedeflere doğru yeni kabiliyetler, davranışlar ve bilgiler kazandırılması sürecidir (Akyüz, 2012).

Öğretim: Öğretim, belirli hedefler doğrultusunda öğrenme sürecinin başlatılması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi olarak tanımlanabilir (Duman, 2003).

Öğretmenlik Mesleği: Eğitim, öğretim ve bu süreçlerle ilişkili yönetim sorumluluklarını icra eden özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmaktadır (Çelikten, Şanal & Yeni, 2005).

Sosyal Bilgiler Eğitimi: Sanat, edebiyat ve sosyal bilimler gibi farklı disiplinlerin birleştirilmesi ve vatandaşlık becerileri kazandırmak amacıyla oluşturulan öğrenme alanı olarak ifade edilmektedir (NCSS, 1994).

Lisansüstü Eğitim: Lisans düzeyindeki öğretim temel alınarak yürütülen, yüksek lisans ve doktora eğitimini içine alan, bilim ve sanat alanlarında yeterlik çalışmalarını içeren ve

bunlarla ilişkili olarak eğitim, bilimsel araştırma ve uygulama faaliyetlerinden oluşan öğrenme sürecini ifade eder (Aksu & Sayan, 2005).

Yüksek Lisans Tezi: Bir akademisyen rehber yönetiminde gerçekleştirilen akademik bir çalışmanın özgün bir parçasıdır. Yüksek lisans tezi, doktora tezinden farklı olarak hacim bakımından daha dar derinlik yönünden ise daha kısadır (Günay, 2018).

Doktora Tezi: Bir akademisyen rehber yönetiminde gerçekleştirilen daha uzun ve daha derinlemesine bir özgün çalışmanın ifadesidir (Günay, 2018).

Nitel Araştırma: Görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi çeşitli niteliksel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve kapsamlı bir şekilde sunulduğu araştırmaları kapsayan bir araştırma sürecidir (Şimşek & Yıldırım, 2016).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)

Bu bölüm sosyal bilgilerin kapsamı ve önemi, uluslararası alanda ve Türkiye’de ki gelişimi, öğretim programı ve konu ile ilgili tez, makale ve bildirileri içermektedir.

2.1.Sosyal Bilgiler

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı ve Önemi

Toplumun geçmiş, bugün ve gelecekteki kültürel, ekonomik, politik ve çevresel görünümünü içine alan bir çalışma alanı olarak kabul edilen sosyal bilgiler disiplini, dünya ülkelerinin öğretim programlarında önemli bir yer tutar. Ulusal eğitim politikalarının uygulanmasında öğretim programlarının kritik bir rolü vardır ve bu programlar içinde Sosyal Bilgiler Eğitimi büyük öneme sahiptir (Öztürk, 2011).

Sosyal bilgiler, kavram olarak ilk kez 19. yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkmıştır. Bu dönemde “sosyal” kelimesi oldukça popülerdi ve birçok reformun başında yer alan bir sıfat olarak kullanılıyordu (Doğanay, 2008). Sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan endüstrileşme ve teknolojik ilerlemeler Amerika Birleşik Devletleri’ni kentsel bir topluma dönüştürürken, insanları da alışılmışın dışında sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. Bu yenileşme ve yenileşmenin beraberinde getirdiği değişimlerin etkisiyle, Amerikalı eğitim yöneticileri 1916 yılında “Sosyal Bilgiler” kavramını benimseyerek yeni bir vatandaşlık eğitim programını geliştirmek zorunda kaldılar (Kop & Tuncel, 2010).

Geçmişten günümüze kadar Sosyal bilgilerin ne olduğu konusunda birçok tanım yapılmış olup, bu tanımlamalar zamanla çeşitli değişikliklere uğramıştır. Wesley sosyal bilgiler tanımını yapan ilk kişilerden biridir ve “ sosyal bilimlerin pedagojik amaçlarla basitleştirilmiş şekli” olarak tanımlamıştır (Özmen, 2015). Amerika Birleşik Devletleri’nde Sosyal Bilgiler Eğitimi konusunda önemli bir rol üstlenen kuruluşlardan biri olan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council For The Social Studies, NCSS, 1994) sosyal bilgileri, vatandaşlık becerilerini kazandırmak ve geliştirmek amacıyla sanat, edebiyat ve sosyal bilimler gibi farklı disiplinlerin disiplinler arası bir yaklaşım yolu ile birleştirilmesinden oluşan sosyal ve insani bilimleri içine alan bir uzmanlık alanı olarak tanımlar. Sosyal bilgiler, antropoloji, kazı bilimi, iktisat, yer bilimi, tarih, felsefe, hukuk, siyaset bilimi, din, ruh bilimi, toplum bilimi ve sanat, edebiyat, cebir ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içerikleri içine alan sistematik ve

koordineli bir çalışma alanı sunar (Hanaylı, Öztürk, Baysan & Vural, 2020). Sosyal bilgiler disiplinin esas amacı, kültürel çeşitlikleri içinde barındıran demokratik bir toplumda, genç insanların bilgi odaklı ve akılcı karar alabilme kabiliyetlerini geliştirmeye yardım etmektir (Öztürk, 2006).

Sosyal bilgiler, bütün çeşitliliği ile yeryüzündeki olayları tanıtan, bu olayların var oluşlarını açıklayan, vatandaşlık hakları, ödevleri ve sorumluluklarını açıklayan, özetle insanın sosyal ve fiziki çevresiyle geçmiş, günümüz ve gelecekte etkileşimini tanımlayan, geniş kapsamlı bir disiplindir (Oruç & Ulusoy, 2008).

Barr, Barth ve Shermis (1978) yaptıkları araştırmada sosyal bilgiler disiplininin vatandaşlık eğitimi sağlamak amacıyla sosyal bilimler ve insan bilimlerinin birleştirilmesinden oluştuğu vurgusu yapılmıştır. Bu nedenle sosyal bilgilerin vatandaşlık eğitimi esas aldığı ve bunu yürütürken sosyal ve insani bilimlerden istifade ettiğini ifade etmiştir (Safran, 2015).

Türkiye’de sosyal bilgiler disiplininin öğretimi ile ilgili çalışmalar yürüten Erden (Tarih belirtilmemiş), Sönmez (1997) ve Doğanay (2005) gibi akademisyenler alanı farklı çerçevelerde tanımlamışlardır. Hem yabancı menşeli hem de Türk bilim insanlarının tanımlamalarından yola çıkarak sosyal bilgiler disiplinini şu şekilde tanımlayabiliriz: “ Sosyal bilgiler disiplini, tüm yönü ile değişen ülke ve dünya şartlarında bilgi odaklı karar almayı bilen ve problem çözmeyi bilen etkin yurttaşlar yetiştirmeyi gaye edinen bir öğretim programıdır. Bu program, sosyal ve insan bilimlerinden aldığı bilgi ve yöntemleri bütünleştirerek kullanır” (Öztürk, 2006)

Milli eğitim Bakanlığının (2005) yılında uygulamaya başladığı müfredatta sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varlığını gerçekleştirebilmesi için ona yardımcı olmayı amaç edinen bir ilköğretim dersi olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre, sosyal bilgiler; tarih, yer bilimi, iktisat, toplum bilimi, antropoloji, ruh bilimi, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık alanındaki konuları ele alır. Ayrıca öğrenme alanlarının ünite veya bir tema altında bütünleştirilmesini ve insanın toplumsal ve doğal çevresi ile etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek ile ilişkili olarak incelenmesini içerir. Bu tanım, toplu öğretime dayanak olarak oluşturulmuştur (Kan, 2010).

Sosyal bilgiler dersi, mühim bir görev üstlenmesine rağmen tanımı konusunda dünden bugüne kadar tam bir görüş birliğine varılamamıştır. Bunun temelinde Sosyal Bilgilerin farklı

disiplinlerden oluşması ve toplumsal bilimlerde yer alan farklı tanımlamalara sahip olmasıdır (Kop & Tuncel, 2010). Günümüzde herkesin üzerinde fikir birliğine sahip olduğu bir sosyal bilgiler tanımı mevcut değildir. Ancak, yapılan tanımların incelenmesinden çıkan ortak noktaları şunlardır:

- Sosyal bilgiler disiplininin temelinde vatandaşlık eğitimi yer almaktadır.
- Yurttaşlık eğitiminin dört mühim ve mecburi boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar bilgi, bilgiyi işleme yeterliliğini, demokratik değerleri ve inançları ve sosyal ilişki becerilerini içermektedir.
- Sosyal bilgilerin bilgi altyapısı sosyal bilimlerde ve insanla ilgili diğer tüm bilgi alanlarının üzerine kuruludur. Bu bilgi altyapısı, insanların tarihsel bağlamda başkalarıyla ve çevreleriyle etkileşimlerini içermektedir (Doğanay, 2008).

Yapılan tanımlamalardan da anlaşıldığı gibi, sosyal bilgiler ilköğretim düzeyinde yer alan ve çeşitli becerilerin kazandırılmasını hedefleyen bir derstir. Ayrıca hayatla ilişkili konuların ders içeriğinde yer alması gerektiği vurgulanmakta ve bunun yanında Sosyal Bilgiler dersinin sosyal bilimlerin çalışma alanını kapsadığı ve toplu öğretimi benimsediği görülmektedir (Bayır & Yaşar, 2010).

2.1.2. Sosyal Bilgilerin Dünyadaki Gelişimi

Sosyal bilgiler, Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. yüzyıl başlarında ve devam eden yüzyılda da sosyal, kültürel, iktisat ve diğer alanlardaki büyük toplumsal dönüşümlerin yol açtığı problemlere çözüm aramak üzere bir yurttaşlık eğitim programı olarak geliştirilmiştir. (Öztürk, 2011). 19. yüzyılın ortalarına kadar toplum, halkın büyük çoğunluğunun tarımsal ekonomide çalıştığı köylülerden oluşmaktaydı. Endüstrileşme ile birlikte köylülerden kentlere doğru yoğun bir göç yaşandı ve bunun sonucunda nüfusun büyük bir kısmı barınma, beslenme ve ulaşım gibi temel insan ihtiyaçlarını kapsayan alanlarda daha yüksek bir yaşamsal standarda kavuştu. Bu da beraberinde yüzyıllar boyunca neredeyse birbirlerinden soyut gettolarda yaşayan farklı kültür düzeylerindeki insanları bir arada yaşamak mecburiyetinde bıraktı (Öztürk, 2006).

Yenilikçi eğitimciler, 18. yüzyılın sonlarında, sanayi ve kent toplumuna uygun bir eğitim programı ortaya çıkarmak için çalıştılar. Aynı zamanda bu dönemde Amerika'ya dünyanın çeşitli bölgelerinden yoğun göçler gerçekleştirilmekteydi ve bu göçmenlerin Amerikalılaşması için uygun ortamın sağlanması gerekiyordu. Ancak sadece geçmişin

kronolojik bir sunumunu yapan programdaki tarih dersleri güncel sorunlarla bağlantı kurmaktan ve bu nedenle Amerikan ulusunu oluşturmak amacından uzaktı (Özmen, 2015). Bu evrede vatandaşlık eğitiminin yeniden değerlendirilmesi gerekliydi. 1893 yılında toplanan onlu komite, eğitim kurumlarının değişen toplumsal yapıya uyum sağlaması ve ortaöğretimde vatandaşlık bilincini geliştirmek amacıyla sosyal eğitimde tarihi merkeze alan gelenek bir yaklaşımı benimsemiştir. Ancak, 1916 yılında toplanan Sosyal Bilgiler Komitesi, ortaöğretimdeki tarihi merkeze alarak yürütülen vatandaşlık eğitimine daha farklı bir bakış açısı getirdi. Komite, sosyal eğitimi sosyal bilgiler çerçevesinde açıklayarak vatandaşlık eğitimi yeniden şekillendirdi (Aktan & Saylan, 2013).

Milli Eğitim Derneğinin orta derecedeki okulları revize etme heyeti olan Sosyal Bilgiler Komitesi, 1916 yılında “sosyal bilgiler” terimini resmen kabul etmiştir. Bu komite, terimi “konusu doğrudan insan toplumunun organizasyonuna ve gelişimine dair olan ve bu toplumsal birimlerin bir parçası olarak insan ile ilgili bilgileri içeren bilgiler sosyal bilgilerdir” şeklinde tanımlamıştır (Moffat, 1997; Karagözoğlu, 1966, aktaran Kılıçoğlu, 2012). 1916’da uygulanmaya başlanan eğitim programında, tarih, yer bilimi ve vatandaşlık dersleri çok yönlü bir yaklaşımla okutulmuştur. 1930’lu ve 1940’lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde yeniden oluşturmacı felsefi akımı ve öğrenci merkezli eğitim yöntemini içselleştiren eğitimciler, sosyal bilgiler disiplininin gelişimine katkıda sunmak için gayret etmişlerdir. Lakin, sosyal bilgiler disiplini 1960’lı yıllara kadar coğrafya ve tarihin ağırlıkta olduğu bir disiplin olmuştur (Safran, 2011).

İkinci Dünya Savaşı’nı ardından gelen yıllarda, Sovyetler Birliği’nin her sahada Amerika Birleşik Devletleri’ni geçme endişesi mevcut eğitim siteminde değişiklikler yaşanmasına yol açtı. Bu dönemde sosyal bilgiler programındaki vatandaşlık eğitiminin ağırlığı azaltılarak tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji ve politika bilimine daha fazla önem verildi. 1940’lı yıllarda büyük çoğunluğu tarih ve coğrafya disiplinlerinden oluşan sosyal bilgiler programı, 1950’lerde ise hemen hemen tarih ve coğrafya temelli hale geldi (Öztürk, 2011, aktaran Özmen, 2015). 1950’li yıllarda, sosyal sorunlara yönelik yaklaşımdan uzaklaşarak yeniden akademik disiplinlere odaklanılmıştır. Konu merkezli yaklaşımın içerdiği bazı belirsiz konular okullarda ve toplumda memnuniyetsizliğe sebep olmuştur. Bu nedenle II. Dünya Savaşı öncesinde benimsenen konu merkezli ve problem çözmeye dayalı yaklaşım bu dönemde zayıflamıştır (Kan, 2010).

1960’larda sosyal bilgiler alanında yeni bir kavram anlayışı oluştu. Bu yeni kavram anlayışında sosyal bilgiler sosyal bilimlerle eş anlamlı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Sosyal bilgiler disiplinleri ile ilişkili temel kavramların ve bilgi üretme yöntemlerinin öğrenilmesinin yararlı olacağı düşünülmesi bu anlayışın temel varsayımı olmuştur. Bu yeni bakış açısı, sosyal bilgiler kavramının oluşmasından önceki disiplinler tutumunun bir versiyonu olarak görülebilir. Fakat yeni sosyal bilgiler anlayışında araştırma ve inceleme süreçlerine daha fazla yer verilmesi temel farktır (Doğanay, 2008).

1960’ların başlarından başlayarak 1970’li yılların ortalarına kadar, ABD’de sosyal bilgiler disiplininin öğretimi yoğun bir biçimde eleştirilere maruz kalmıştır. Devam eden süreçte, disiplinde “Yeni Sosyal Bilgiler” adlı bir reform hareketi başlamıştır. Bu reformist hareket, merkezi ve özel fonlarla finanse edilerek birçok projenin etrafında gelişme fırsatı bulmuştur. Yer bilimi ve tarih disiplin alanlarının önemi azalmış; toplum bilimi, antropoloji, iktisat, siyaset bilimi ve sosyal psikoloji disiplin alanları ön plana çıkmıştır (Öztürk, 2006). Geleneksel tümdengelim yaklaşımı yerine tümevarım yaklaşımı benimsenmiş ve sosyal bilimlerdeki kavram ve yöntemleri temel alan disiplinler arası bir alan haline gelmiştir. Talebeler bilgiyi etkin olarak alan ve kullanan bunun yanı sıra eleştirel düşünme becerilerine sahip bireyler olarak eğitilmişlerdir. Ancak disiplinde gelinen bu nokta 1970’li yılların sonuna gelindiğinde başarısızlıkla sonuçlanmış ve 1980’lerde, yeni sosyal bilgiler reform hareketi terk edilerek klasik anlayış tekrar benimsenmiştir (Kan, 2010). 1990’lı yılların ikinci diliminde NCSS, ABD’de sosyal bilgilerin öğretiminde yeni sosyal bilgiler yenilikçi hareketinin benimsediği anlayışın önermelerine yakın bir yaklaşım uygulanmasına karar verildi. Bu dönemde, sosyal bilgiler müfredatlarının sosyal yapılandırmacılığa dayanan, interdisipliner, bütünlük ve temanın odakta olduğu; çözüm odaklı ve işbirlikçi öğrenmeyi özendirildiği gözlemlenmiştir (Öztürk, 2011).

Amerika’da sosyal bilgilerin ortaya çıkması ve yayınlanan ilk rapor, disiplinin genel hatlarının çizilmesi açısından belirleyici bir adım olmuştur. Bununla birlikte sosyal bilgilere ile ilişkili konuların çok geniş bir alanı içermesi bu alanın disiplinler arası bir ders olarak gelişmesine katkı sağlamıştır. Türkiye’de sosyal bilgilerin gelişimi, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki gelişime benzer veya paralel olmuştur (Kan, 2010).

2.1.3. Sosyal Bilgilerin Türkiye’deki Gelişimi

Türk toplumunda sosyal bilgiler disiplininin kökleri, tarih boyunca var olan ve yazılı olmasa da uygulamalı olarak yaşanan töre ve gelenekler çerçevesinde, ortaya çıktıkları zamana

kadar götürülebilir. Türk kültürel normları, insanların toplum içindeki davranışlarında nelere dikkat etmesi gerektiği, devletine ve toplumuna karşı sorumlulukları, sultanın ülke yönetiminde dikkat etmesi gereken ilkeler, topluma karşı görevlerinin neler olduğu vb. konuları içeren bir anayasa işlevi görmüştür. Bu nedenle, sosyal bilgiler eğitimi Türk toplumunda var olan geleneksel değerlerden etkilenmiş ve bu yönde şekillenmiştir (Özmen, 2015).

İçeriğinde sosyal bilgiler müfredatlarının kapsamındaki konuları işleyen dersler, Türk tarihinde ilkin II. Abdülhamid (1876-1909) döneminde ilkokul programlarında kendine yer bulmuştur. Bu dönemde sadece tarih ve yer bilimi disiplinleri bazı programlarda bulunmaktaydı. 1913 yılında yürürlüğe giren Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkatinde ise yer bilimi ve tarih derslerinin yanı sıra Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye ve İktisadiye dersi temel eğitim okullarındaki programlara dâhil edilmiştir. Vatandaşlık eğitimi ile bağlantılı disiplinler üzerinde Tanzimat'ın ilanından sonra belirleyici bir rol oynayan Osmanlı birliği ve İslam birliğini savunan fikir akımları Balkan Savaşları'ndan sonra, yerini Türkçülük fikir akımına bırakmıştır (Öztürk, 2006).

Cumhuriyetin ilan edilmesi ile birlikte yeni Türk devleti, ulusal, manevi ve etik değerlerle donanmış, fikir ve vicdanı özgür fertler yetiştirmek ve gençlere benimsetilmesini sağlamak gayesiyle 1926 yılını takip eden programlarda tarih, yer bilimi ve yurt bilgisi derslerine yer vermiştir (Kılıçoğlu, 2012). Bu dersler hem Kemalist ideolojinin ilkelerine hem de 1920'li yıllarda Batıda ve bilhassa ABD'de etkisini gösteren eğitim yaklaşımlarına uygun bir şekilde düzenlenmiştir. Misal verecek olursak Atatürk ilkeleri Türk eğitim sisteminin revize edilmesinde yönlendirici rolü bulunan John Dewey'in liderliğini yaptığı ilerlemecilik felsefi akımı, diğer dersleri etkilediği gibi sosyal bilgilerin içeriğindeki disiplinleri de tesiri altında bırakmıştır (Öztürk, 2006).

Türkiye'de ilkin 4-14 Şubat 1953 tarihinde toplanan 5. Milli Eğitim Şurası, "sosyal bilgiler" adlı bir dersin okutulmasına dair yoğun tartışmaları gündemine almıştır. Sonunda ilköğretimin birinci devresinde toplu öğretimi temel alarak okutulan hayat bilgisi dersinin ikinci devrede çocuğun özelliklerine uygun olmayan ve bağımsız derslerden oluşan tabiat bilgisi, tarih, coğrafya, yurttaşlık ve aile bilgisi derslerine dönüştüğünü vurgulayan şura bu derslerin, "sosyal bilgiler" disiplinine entegre edilerek öğretilmesini önermiştir. Buna dayalı olarak sosyal bilgiler dersi Türkiye'de ilk kez 1953 yılında Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri programında kendisine yer bulmuştur (Çiydem & Kaymakcı, 2021).

Amerika Birleşik Devletleri'nde “ Yeni Sosyal Bilgiler” akımının doğduğu 1960'lı yıllarda, Türkiye'de vatandaşlık eğitiminin geliştirilmesine yönelik disiplinler arası ve bütünleşmiş program için ilk çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde 1962 yılında İlkokul Program Taslağı yayımlanmış ve tarih, yer bilimi ve vatandaşlık dersleri, “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında bir araya getirilmiştir (Öztürk, 2006). 1968 yılında ise Sosyal Bilgiler adı ve programı olarak ilk kez uygulanmıştır (Kan, 2010). 12 Eylül 1980 de gerçekleşen askeri darbeyi takip eden yıllarda “Milli Tarih” ve “Milli Coğrafya” olarak tek disiplinli dersler şeklinde program uygulanmıştır. 1998 yılında ise bu uygulama son verilmiş; bunların yerine İlköğretim okullarında 4 – 7. sınıf düzeylerinde okutulmak üzere Sosyal Bilgiler dersi uygulanmaya başlanmıştır (Öztürk, 2006).

Türkiye'de sosyal bilgiler dersinin uygulanmaya başlandıktan sonra farklı yıllarda (1953, 1968, 1969, 1990, 1998, 2005, 2015 ve 2018) öğretim programını revize etmeye veya güncellemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır (Çiydem & Kaymakçı, 2021). 1968 yılında yapılan öğretim programı, ABD'de gelişen “Yeni Sosyal Bilgiler” hareketinin temel aldığı ilkelere göre yapılmıştır. Ancak her ne kadar programda yenileme ve güncellemeler yapılsa da ABD'dekine benzer sebep ve daha ağır olumsuz şartlardan kaynaklı okullardaki geleneksel uygulamalar değişmemiştir. 1990'lı yıllardaki sosyal bilgiler öğretimi tamamen geleneksel yaklaşım ve yöntemler kullanılarak yürütülüyordu (Öztürk, 2006). Türkiye'de 1997 yılına gelindiğinde zorunlu eğitim süresin sekiz yıla çıkarılmış ve 1998 yılında öğretim programı güncellenerek sosyal bilgiler dersi programı yenilenmiştir. Bu program, ilköğretim 4 – 7. sınıf düzeylerini kapsamakla beraber; ilköğretim programındaki tekrarı önlemiştir ancak bu durum öğrenci merkezli program oluşturmak için yeterli olmamıştır. Aynı zamanda ders programı içeriği tarih, coğrafya ve vatandaşlık disiplinleri ile ilişkili konuların gereksiz bilgi ve ayrıntıları ile doludur (Kan, 2010).

Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi 2004 yılına gelindiğinde tarih, yer bilimi ve vatandaşlık derslerini içeren bir disiplin olarak kabul görmüş ve bu bakış açısı uygulamaya da yansımıştır. Esasen 2004 yılı sosyal bilgiler alanına yönelik dar bakış açısının kırıldığı bir yıl olmuştur. 2003 yılında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) program geliştirme çalışmaları başlatmıştır. Program geliştirme çabaları (Altun, 2013) 2005 yılında sonuç vermiştir. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından pilot illerde uygulanmaya başlanan programın etkili olduğu kanaatine varılınca yenilenen 4 – 5. sınıf sosyal bilgiler müfredatı, 2005 – 2006 öğretim yılından sonra diğer illerde de uygulanmıştır (Öztürk, 2006). Bu programa

ilişkin en önemli özellik ise eski programın temelinde yer alan davranışçı anlayıştan uzaklaşarak yapılandırmacı anlayıştaki öğrenme ilkesine geçilmesidir (Yalçın & Akhan, 2019).

2005 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın bakış açısı 21. yüzyılın gerekliliklerine uygun olarak, Atatürk devrimlerini benimsemiş, Türk kültür ve tarihine hakim, demokratik ilkeleri benimsemiş ve insan haklarına duyarlı fertler yetiştirmektir. Bu program yaşadığı çevreye karşı hassas olan, bilgiyi tecrübelerine dayanarak yorumlayarak sosyal ve kültürel bağlamda kullanabilen ve düzenleyebilen, sosyal katılım becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bunun yanında sosyal bilimlerdeki bilimsel bilgi üretiminde kullanılan araştırma yöntemlerini öğrenmiş, sosyal alanda etkili ve aktif olan, haklarının ve yükümlülüklerinin bilincinde olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmeyi amaç edinmiştir (MEB, 2005, aktaran Kan, 2010).

Teknolojik ve bilimsel ilerlemeler, bireylerin ve toplumun sürekli değişen gereksinimleri, öğrenme öğretme teorilerindeki yenilikler nitelikli birey yetiştirme konusunda toplumdaki beklentileri arttırmıştır. Bu durum 2005 yılında yenilenen programın gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesine neden olmuştur. 2017 yılında güncellenen program, pilot okullarda 5. sınıflarda deneme uygulaması olarak başlatılmıştır ve 2018 - 2019 eğitim öğretim yılında ise tüm eğitim kurumlarında bu program uygulanmaya başlanmıştır (Yalçın & Akhan, 2019).

Türkiye'de sosyal bilgiler programı dünya genelinde yaşanan gelişmelerle paralel olarak ilerlemiştir. Mevcut programın içeriğine bakıldığında önceki programlara nazaran sosyal bilimler disiplinleriyle daha kapsamlı bir bütün oluşturmuştur. Yapılandırmacı yaklaşımı benimseyerek öğrencileri aktif hale getirmesi ile de diğer programlardan farklılık göstermektedir. Dünyada ki sosyal bilgiler programının genel eğilimi ile Türkiye'deki sosyal bilgiler programı eğiliminin aynı yönde olduğu söylenebilir. Bu eğilimin, Türkiye koşullarına uygun olup olmadığı ise ayrı bir araştırmaya konu olmaktadır (Kan, 2010).

2.1.4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Modern sosyal bilgiler öğretim programları, güncel sorunlar dikkate alınarak şekillendirilmekte, içeriği ve yöntemi ise çevresel değişim ve gelişmelere dayanarak belirlenmektedir. Bu da bireylerin uyumlu bir yaşam idame etmeleri, kendilerini gerçekleştirmeleri ve çevrelerine katkıda bulunabilmeleri adına gerekli olan becerileri kazanmalarını zorunlu hale getirmektedir (Oruç & Ulusoy, 2008).

İlköğretimi düzeyinde önemli bir yeri olan sosyal bilgiler dersi müfredatı, her bir program bileşeninin özenle hazırlanması ve uygulama koşulları, gelecek nesillerin toplumu ve ülkeyi şekillendirmede yetiştirilmesi hayati önem taşır. Sosyal bilgiler dersi, öğrencilere toplum ve onunla ilgili meseleler konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda iyi bir vatandaş olarak yetişmelerine, insan ilişkilerini anlamalarına, ulusal ve evrensel özellikleri ve değerleri benimsemelerine yardımcı olur. Bu durum sosyal bilgilerin en temel derslerden birisi olduğunu göstermektedir (Aykaç, 2007).

2018 yılında yürürlüğe giren sosyal bilgiler dersi müfredatı dört boyut esas alınarak hazırlanmıştır. Öğretim programı değerlendirildiğinde amaçlar boyutunda perspektif, genel amaçlar ve özel amaçları içermektedir (Öztürk & Kafadar, 2020).

MEB (2018)'e göre; 2018 yılı sosyal bilgiler dersine ait öğretim programı 18 amaç, 10 açıklama, 8 yetkinlik, 7 öğrenme alanı, 27 beceri, 18 değer ve 131 kazanımdan (4. sınıflar için 33, 5. sınıflar için 33, 6. sınıflar için 34 ve 7. sınıflar için 31) oluşmaktadır.

Tablo 1.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Öğrenme Alanları Ve Kazanım Sayıları

ÖĞRENME ALANLARI	4. Sınıf Kazanım Sayısı	5. Sınıf Kazanım Sayısı	6.Sınıf Kazanım Sayısı	7.Sınıf Kazanım Sayısı
<i>Birey ve Toplum</i>	5	4	5	4
<i>Kültür ve Miras</i>	4	5	5	5
<i>İnsanlar, Yerler ve Çevreler</i>	6	5	4	4
<i>Bilim, Teknoloji ve Toplum</i>	5	5	4	4
<i>Üretim, Dağıtım ve Tüketim</i>	5	6	6	6
<i>Etkin Vatandaşlık</i>	4	4	4	4
<i>Küresel Bağlantılar</i>	4	4	4	4

Kaynak: (MEB, 2023)

MEB (2018), Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan özel amaçlar, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Milli Eğitimi'nin genel hedefleri ve temel prensipleri esas alınarak hazırlanmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması istenen özel amaçlar şunlardır;

1. *Vatanını ve ulusunu seven, haklarının farkında olan ve onu kullanan, yükümlülüklerini yerine getiren, milli bilinci olan,*

2. Atatürk İlke ve Devrimlerinin Türkiye'nin toplumsal, kültürel ve iktisadi gelişimindeki önemini kavrayarak demokratik, laik, ulusal ve modern değerleri yaşatmayı hedefleyen
3. Hukuk kurallarının tüm bireyler için bağlayıcı nitelikte olduğunu, herkesin yasalar önünde eşit olduğunu ve bu durumun nedenlerini bilen,
4. Türk kültür ve Türk tarihini meydana getiren temel unsurları anlayarak ulusal bilincin gelişmesini sağlayan, kültürel mirası koruma ve geliştirme bilincine sahip olan,
5. Çevre ve dünya coğrafyası hakkında genel bilgilere sahip olup, insanların çevreleriyle etkileşimini açıklayabilen ve mekânı algılama becerilerini geliştiren,
6. Doğal çevrenin ve doğal kaynakların sınırlı olduğunu fark eden, çevre hassasiyeti olan, doğal kaynakları korumayı içselleştiren ve sürdürülebilir bir çevre anlayışı geliştiren,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşmayı ve bunun yöntemlerini bilerek eleştirel düşünen,
8. İktisadın temel unsurlarını anlayarak, ülkenin refaha ulaşmasında ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin önemini kavrayan,
9. Çalışmanın toplumsal yaşamda önemli olduğunu anlayan ve her mesleğin toplum için gerekli ve saygın bir yeri olduğuna inanan,
10. Farklı dönemlerin ve mekânların Tarihsel kanıtlarını sorgulayan insanlar, objeler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirleyebilen, değişimi ve sürekliliği algılayan,
11. Bilim ve teknolojideki gelişim sürecinin nasıl olduğunu ve toplumsal yaşam üzerinde bıraktığı etkiyi kavrayarak bilgiyi ve iletişimi bilinçli olarak kullanan,
12. Bilimsel düşünmeyi esas alarak bilgiye ulaşmayı ve bu bilgiyi kullanmayı bilen ve üretimde bilimsel etik ilkelerine uyan,
13. Sosyal ilişkileri düzenleyen ve karşılaştığı sorunları çözümede temel iletişim becerilerini, sosyal bilimlere ile ilişkili temel kavramları ve yöntemlerini kullanabilen,
14. Katılımın önemli olduğuna inanan, şahsi ve sosyal sorunların çözümünde görüşlerini belirten,
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik ve cumhuriyet kavramlarının Tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini anlayan, yaşamını demokratik kurallara göre düzenleyen,
16. Milli, manevi değerler ile evrensel değerleri özümseyerek erdemli bir insan olmanın önemini ve yollarını bilen,
17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren meselelerde hassasiyet gösteren,
18. Özgür bir fert olarak kendi fiziksel ve duygusal özelliklerinin, ilgi, istek ve kabiliyetlerinin farkına varan bireyler yetiştirmek. (MEB,2018).

Bu müfredatla yetişen öğrenciler, milli ve manevi değerleri içselleştirmiş, programda belirlenen yetkinlikleri ve becerileri kazanmış, haklarını kullanmayı bilen, sorumluluklarının neler olduğunu bilen ve yerine getiren fertler yetiştirmeyi amaç edinilmiştir (Öztürk & Kafadar, 2020).

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere kazandırılmak istenen; Türkiye Yeterlikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenen sekiz anahtar yetkinlik aşağıdaki Tablo 2.2’de yer almaktadır (MEB,2018).

Tablo 2.2. Sosyal Bilgiler Programındaki Yetkinlikler

<i>Anadilde İletişim</i>	<i>Yabancı Dillerde İletişim</i>
<i>Dijital Yetkinlik</i>	<i>Öğrenmeyi Öğrenme</i>
<i>Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler</i>	<i>İnisiyatif Alma ve Girişimcilik</i>
<i>Kültürel Farkındalık ve İfade</i>	<i>Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler</i>

Kaynak: (MEB, 2018)

Sosyal bilgiler dersi öğretim programında öğrencilere kazandırılması için Türkiye Yeterlikler Çerçevesine uyumlu aşağıda yer alan beceriler belirlenmiştir (MEB, 2018) :

Tablo 2.3. Sosyal Bilgiler Programındaki Beceriler

<i>Araştırma</i>	<i>Çevre Okuryazarlığı</i>	<i>Değişim ve Sürekliliği Algılama</i>
<i>Dijital Okuryazarlık</i>	<i>Eleştirel Düşünme</i>	<i>Empati</i>
<i>Finansal Okuryazarlık</i>	<i>Girişimcilik</i>	<i>Gözlem</i>
<i>Harita Okuryazarlığı</i>	<i>Hukuk Okuryazarlığı</i>	<i>İletişim</i>
<i>İşbirliği</i>	<i>Kalıp Yargı ve Önyargıyı Farketme</i>	<i>Kanıt Kullanma</i>
<i>Karar Verme</i>	<i>Konum Analizi</i>	<i>Medya Okuryazarlığı</i>
<i>Mekânı Algılama</i>	<i>Öz denetim</i>	<i>Politik Okuryazarlık</i>
<i>Problem Çözme</i>	<i>Sosyal Katılım</i>	<i>Yenilikçi Düşünme</i>
<i>Zaman ve Kronolojiyi algılama</i>	<i>Tablo, Grafik ve Diyagram Çizme ve Yorumlama</i>	<i>Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma</i>

Kaynak: (MEB, 2018)

Sosyal Bilgiler öğretim programında bulunan değerler Tablo 2.4’de sunulmuştur (MEB, 2018).

Tablo 2.4. Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler

<i>Adalet</i>	<i>Estetik</i>	<i>Aile Birliğine Önem Verme</i>
<i>Eşitlik</i>	<i>Bağımsızlık</i>	<i>Özgürlük</i>
<i>Barış</i>	<i>Saygı</i>	<i>Bilimsellik</i>
<i>Sevgi</i>	<i>Çalışkanlık</i>	<i>Sorumluluk</i>
<i>Dayanışma</i>	<i>Tasarruf</i>	<i>Duyarlılık</i>
<i>Vatanseverlik</i>	<i>Dürüstlük</i>	<i>Yardımsızlık</i>

Kaynak: (MEB, 2018)

2018 yılında yayımlanan öğretim programın kazanımları güçlü bir biçimde değer ve becerilerle eşleşmektedir (Tonga & Erdoğan, 2022).

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu kısımda Sosyal Bilgiler Eğitimi disiplininde gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin ve makalelerin incelendiği çalışmaların değerlendirilmesi yapılmıştır. Konu ile bağlantılı araştırmalar tezler ve makaleler şeklinde iki ayrı başlık altında sunulmuştur. Çalışmaların sıralaması yıllara göre düzenlenmiştir.

2.2.1 Tezler

Kavak (2023), “*Ortaokul Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” adlı 78 lisansüstü tezi incelediği çalışmada; nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi desenini kullanmıştır. Tezler, farklı boyutlar açısından betimsel ve içerik analizi yolu ile tema ve kategorilere ayrılarak bulgular tablolara aktarılmıştır. Araştırmada en fazla tezin 2019 yılına ait tez olduğu, doktora tez sayısının yüksek lisans tezlerinden daha fazla olduğu, erkek araştırmacı oranının kadın araştırmacı oranından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gazi Üniversitesi, tez yapımında önde gelirken, enstitü dağılımında eğitim bilimleri enstitüsünün tez gerçekleştirmede önde olduğu anlaşılmıştır. Nicel araştırma yöntemi ve betimsel analiz veri analizinin en çok tercih edildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Veri toplamada araç olarak ise yarı yapılandırılmış mülakat formunun en çok tercih edilen araç olduğu belirlenmiştir. Araştırma konusu olarak öğrencinin akademik başarısı ve tutumu en çok tercih edilen konu olmuştur. İncelenen tezlerin sonuçlarına göre, test edilen yöntem tekniğinin öğrencilerin başarılı olmasında ve öğrencilerin derse yönelik tutumunda olumlu bir etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ders kitaplarında güncelleme yapılması ve görsel unsurların iyileştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Boran Beytüt (2022), “*2011- 2020 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi*” başlıklı çalışmada 68 lisansüstü tezi incelemiştir. Amaçlı örnekleme dayalı olarak seçilen bu tezlerin incelenmesi sonucunda, Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan araştırmaların son dönemde arttığı, örneklemin çoğunlukla akademisyenlerden oluştuğu, araştırma konularının genel bir çerçevede kaldığı ve nitel araştırma yöntemini tercih eden çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmüştür. Çalışmalarda yer verilen metotların ve tekniklerin net olarak belirtilmesinin tezlerin etkinliğini

artıracağına dikkat çekilerek, yöntem ve teknik kısımlarına daha fazla önem verilmesi önerilmiştir.

Şen (2022), “*Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Beceri Temalı Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” tezinde Türkiye’deki 2018-2021 yılları arasında yer alan tezleri farklı boyutlar üzerinden inceleyerek alanın geleceğine katkıda bulunmuştur. Araştırma nitel durum çalışması modeli kullanılarak, ölçüt örneklem alınarak yapılmıştır. Verileri toplarken doküman doküman analizi tercih edilmiştir. Toplanan verileri analiz etmek için Betimsel analiz yöntemi kullanılarak araştırmada; üretilen tezlerin en çok 2019 yılında yazıldığı, en çok tezi Gazi Üniversitesi’nin yazdığı, en çok nitel yöntem kullanıldığı, daha çok tarama modelinin tercih edildiği ve örnekleme yer alan gruplar içinde öğrenci grubunun daha yoğun olduğu görülmüştür. Çalışmada örneklem kitlesi olarak yoğunlukta öğrencilerin var olduğu göz önünde bulundurularak gerçekleştirilecek araştırmalarda daha az tercih edilen ya da hiç tercih edilmeyen örneklem kitlelerinin seçilmesinin çeşitlilik sağlayabileceği önerisinde bulunulmuştur.

Ekici (2022), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Eğilimlerinin Belirlenmesi*” çalışmasında 2015-2021 yılları arasındaki tezlerin; tez türü, tez yılı, tezin yapıldığı üniversite, tezin danışman ünvanları, tezlerde kullanılan yöntemler ve tezlerinin konu dağılımlarını analiz etmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinde doküman inceleme yolu kullanılarak yapılmıştır. İçerik analizi ile toplanan verilere göre mastır tezleri doktora düzeyinde gerçekleştirilen tezlere oranla daha fazladır. Üniversite dağılımı sıralamasında Gazi ve Marmara Üniversiteleri en fazla tez çalışmasını yapmıştır. 2019 yılı en çok tezin yazıldığı yıldır. Çalışılan tezlerin yöntemlerine bakıldığında en çok nitel yöntem kullanıldığı, örneklem olarak ortaokul öğrencilerinin çoğunlukta olduğu, desen olarak en çok tarama deseninin kullanıldığı, veri toplamada araç olarak yoğunlukla görüşme ile ölçek yönteminin tercih edildiği, verilerin analiz edilmesinde yöntem olarak en fazla t- testi ve içerik analizi tekniğinin kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bunun yanında incelenen tezlerin yöntem bölümlerinin eksik olduğu ve araştırmacıların, araştırmaya uygun yöntemi belirlerken hatalar yaptığı çalışmanın diğer bulgularındandır. Tezlerin konu dağılımlarına bakıldığında ilk iki sırada tutum/görüş/kaygı/inanç ve öğretim yöntem/teknik/strateji/yaklaşım kategorileri ile bağlantılı konuların yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada üniversitelerin lisansüstü öğrencilerine verilen bilimsel araştırma teknikleri dersine daha yoğun yer vermesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Özdağ (2022), “*Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Dersleri Bağlamında Kavram Öğretimini Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” araştırmasında tezleri farklı boyutları ile ele almıştır. Araştırmada örneklem olan tezler 2007 – 2021 yıllarında yazılan tezleri kapsamaktadır. Çalışmada yer alan bulgulara göre en fazla yüksek lisans tezi yazılmıştır. Tezlerin çoğu nitel yöntem kullanılarak yapılmış ve nicel yöntem kullanılarak yazılan tezlerin büyük bölümünün deneysel deseni tercih ettiği tespit edilmiştir. Örneklem büyüklüğünde 1- 50 arasında örnekleme olan tezlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür. Tezlerde veri toplamada kullanılan metotlar içinde çoğunlukla başarı testi, görüşme ve yarı yapılandırılmış mülakat kullanılmıştır. Analizlerde ise çeşitli istatistikî yöntemler ve içerik analizi ile çözümlemenin daha sık tercih edildiği görülmüştür. Çalışmada ilgili konunun hayat bilgisi ve sosyal bilgiler disiplinine yeni girdiği ve bu durumun belirtilen alanlarda yeni araştırmalara ihtiyaç duyulduğunun bir göstergesi olduğu belirtilmiştir.

Boz (2022), “*Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Değer Eğitimi Konulu Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi*” adlı çalışmada 1998 – 2019 yılları arasında yapılan mastır tezlerini değerlendirmiştir. Çalışma içerik analizi metodu ile yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları arasında şunlar yer almıştır. Alanda değerler eğitimi ile ilgili yapılmış mastır tezlerinin genelde tüm değerleri birlikte ele alan bütüncül çalışmalarla gerçekleştirildiğini, yoğunlukla tercih edilen araştırma metodunun nicel araştırma yöntemi olduğu, araştırma örnekleme alt probleminde öğretmen kategorisinin birinci sırada olduğu ve örneklem büyüklükleri alt probleminde ise 0 – 100 kişi arası örneklem büyüklüğünün ilk sırada yer aldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Veri toplama araçlarından en sık anket veri toplama aracının tercih edildiği, kadınlarda tez yazma oranının erkeklere nazaran yüksek olduğu, tez üniversite dağılımının eşit olduğu, eğitim enstitülerinin tez gerçekleştirme oranının en yüksek olduğu tespit edilmiştir. 2019 yılında gerçekleştirilen tezlerin sayısının diğer yıllara göre fazla olduğu, en az tezin 2006 yılında yazıldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna dayanarak mevcut çalışmaya benzer çalışmaların daha sık yapılması gerektiği önerilmiştir.

Uzunkavak (2019), “*Türkiye’de 2004-2017 Yılları Arası Sosyal Bilgiler Eğitimi Ve Öğretimi Alanında Yapılmış Doktora Tez Çalışmalarının Konu Alanı Ve Metodolojik Olarak İncelenmesi*” çalışmada Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Öğretiminde gerçekleştirilen toplam 152 doktora tezini betimsel analiz yöntemi ile değerlendirmiştir. Çalışmada nitel yöntem desenlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doktora tezleri çeşitli kategoriler ve farklı boyutlara göre incelenmiştir. Boyutların frekans ve yüzde durumları

çıkılarak bulgulara ulaşılmıştır. Araştırma bulgularında alanda yapılan doktora tezlerinde en çok deneysel araştırma deseninin tercih edildiği, en fazla içerik analizinin kullanıldığı, geçerlik yöntemi olarak uzman görüşünün tercih edildiği, çalışma grubunda öğrencilerin daha fazla yer aldığı görülmüştür. Çalışmada sonucuna dayanarak, neden Gazi Üniversitesinde en fazla araştırmanın yapıldığıyla ilgili detaylı bir araştırma yapılması önerisinde bulunulmuştur.

Şimşek (2019), “*Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Ders İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*” tez çalışmasında 2005 – 2017 yılları aralığında gerçekleştirilen lisansüstü tezleri farklı boyutları ile değerlendirmiştir. Çalışmasında nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi desenini kullanmıştır. Araştırmada 146 tez incelenmiştir. İçerik analizi sonuçlarına göre lisansüstü düzeyde yapılan tezlerin en yoğun gerçekleştirildiği yılın 2010 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Gazi Üniversitesinin tezlerin çoğunluğuna ev sahipliği yaptığı gözlemlenmiştir. Araştırmacıların kadınlar tarafından temsil edilme oranının erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Nicel araştırma metotlarının, diğer yöntemlere kıyasla daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Örneklem grubu olarak en sık incelenen örneklem grubunun ilkökul öğrencileri olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğretim strateji yöntem ve tekniği konusunun en sık incelenen konu olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, alana daha fazla katkı sağlamak amacıyla doktora düzeyinde yapılan araştırmaların artırılması gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Akman (2018), “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yöntemi Konulu Lisansüstü Tez Çalışmalarının Analizi*” araştırmasında 2000 – 2017 yılları arasında yazılan 18 lisansüstü tezi doküman incelemesi yöntemini kullanarak; tezlerin tez yazım aşamalarına uygunluğunu araştırmıştır. Araştırmada yer alan sonuçlara göre tezlerin araştırma başlığı boyutunun yeterli sayılabilecek düzeyde, özet boyutunun ise kısmen tatmin edici olduğu belirlenmiştir. Tezlerin problem cümlesinin yeterli seviyede olduğu, alt problemlerin istenen düzeyde tanımlandığı gözlemlenirken, önem boyutunun yeterli seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ancak sayıtlar boyutunun tatmin edici düzeyde olmadığı, sınırlılıklar boyutunun yeterli seviyede, tanımlar boyutunun kısmen yeterli olduğunun tespiti yapılmıştır. Araştırma desen boyutunun yeterli sayılabilecek düzeyde olduğu fakat nedensel karşılaştırmalı yöntem boyutunun ve deneysel desen metot boyutunun tatmin edici düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Görüşme nitel araştırma metodunun, anket boyutlarının eksik düzeyde, evren örneklem boyutunun tatmin edici düzeyde olduğu, veri toplamada kullanılan araçlar ve başarı testi boyutlarının kısmen tatmin edici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği boyutları yeterince

olamasa da uygun düzeyde ancak ölçeğin güvenilirliği boyutunun yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Dilsel boyut yeterli sayılabilecek düzeydedir ancak, veri çözümlemesi boyutunda kısmen de olsa yetersizlikler bulunmaktadır. Bulgular boyutunun ise yeterli seviyede olduğu değerlendirilmiştir. Sonuç, tartışma ve öneriler bölümünün ise kısmen yeterli olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada, üniversitelerin lisansüstü eğitimde verilen bilimsel araştırma derslerine verilen önemin artması gerektiği ve bu derslerde metodolojik hataların azaltılması için daha fazla vurgu yapılması gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

2.2.2 Makaleler ve Bildiriler

Gez ve Çinpolat (2022), “*Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Edebi Ürünlerle İlgili Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” makale araştırmasında nitel yaklaşımla hazırlanan 55 lisansüstü tezi incelemiştir. Konu ile ilgili toplanan veriler doküman analizi yöntemi ile temin edilmiştir. İlgili veriler içerik analizi yöntemine tabi tutularak kategorize edilmiştir. Bulgulara göre tezlerin çoğunluğu 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. Yüksek lisans tezi doktora tezine oranla çoğunluktadır. Tezler yoğunlukla Marmara ve Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitelerinin bünyesinde oluşturulmuştur. Tez danışmanları içerisinde doktora ünvanı çoğunluktadır. Yüksek lisans tezleri genelde nitel yaklaşımla hazırlanırken doktora tezlerinde karma yöntem ön plana çıkmaktadır. Örneklem kitleleri içinde ağırlıklı olarak ilkökul veya ortaokul düzeyindeki öğrenciler ile materyaller (belgeler) tercih edilmiştir. Lisansüstü düzeydeki tezlerde en çok hikâye ve öykü türlerine odaklanılmıştır. Ancak diğer edebi türlerinin ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. “Sosyal Bilgiler”, “değer (eğitimi-öğretimi)”, “Sosyal Bilgiler öğretimi “ anahtar sözcüklerinin ağırlıkta kullanıldığı belirlenmiştir. Literatürde eksik kalmış, çalışılmamış olan özgün edebi ürün türlerine yönelik sosyal bilgiler alanında araştırmalar yapılabileceği önerisine yer verilmiştir.

Kan ve Demirhan (2022), “*Sosyal Bilgiler Ve Beceri Konusu Üzerine Yazılan Yüksek Lisans Ve Doktora Tezlerinin İncelenmesi (2010-2018 Yılları Arası)*” adlı makalesinde yayımlanmış 69 tezi çeşitli boyutlarda incelemiştir. Araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır ve verilerin toplanmasında doküman analizi metodundan yararlanılmıştır. İçerik analizi yöntemi ile toplanan bulgulara göre en az tezin 2012 yılında yazıldığı, doktora tezinin yüksek lisans tezine göre az olduğu ve Gazi Üniversitesinin tez yayımlamada ilk sırada yer aldığı görülmüştür araştırmada. Tezlerde en çok nicel yöntem kullanıldığı tespit edilmiştir. En fazla test ve ölçek veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Sonuçlara dayalı olarak ilgili konularla yapılan araştırmalara dair bibliyografya çalışması yapılabilir önerisinde bulunulmuştur.

Sağlamgöncü (2022), “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık: Lisansüstü Eğitimde Gerçekleştirilen Okuryazarlık Araştırmaları*” makalesinde araştırma kapsamındaki tezleri çeşitli kriterlere göre değerlendirmiştir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada doküman analiz tekniği uygulanmıştır. Araştırma kapsamında, okuryazarlık ile ilgili 47 lisansüstü tez dokümanı analiz edilmiştir. Veriler betimsel analiz yoluyla incelenmiştir. Sonuçlar en fazla medya okuryazarlığı konulu tezlerin yapıldığını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca tezler değerlendirildiğinde Sosyal Bilgiler Eğitimi müfredatında yer alan okuryazarlık yetilerinin aynı ölçüde önemsenmediği fark edilmiştir. Tezlerin çoğunlukla katılımcıların okuryazarlık seviyelerinin ölçülmesi ve okuryazarlık yetisi ile ilgili algı, görüş ve tutumların tespit edilmesine odaklandığı görülmüştür. Araştırmalarda veri toplama araçları içinde sıklıkla ölçek ve görüşmenin tercih edildiği tespit edilmiştir. Tezlerin büyük kısmının örneklem seçim tekniğini belirleme yöntemini kullanmadığı anlaşılmıştır. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak araştırmalarda değişik okuryazarlık türleri ile sosyal bilgiler disiplini arasındaki bağlantıların incelenmesi ve okuryazarlık eğitimine dair uygulamaların geliştirilmesi için eylem araştırmalarının gerçekleştirilmesi önerilmiştir.

Sever (2021), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Konusunda Yazılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi: Bir İçerik Analizi*” makalesinde doktora tezlerinin eğilimlerinin içerik analizini gerçekleştirmiştir. 2010–2019 yılları arasında yazılan 121 doktora tezi farklı kategorilerde değerlendirilmiştir. Araştırma betimsel içerik analizi olarak tasarlanmıştır. Verileri tez sınıflandırma formu aracılığıyla toplanmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde doktora tezlerinin çoğunluğunda farklı boyutlarda etki incelemelerinin yapıldığı ve deneysel çalışmalara büyük önem verildiği görülmektedir. Nitel araştırma yaklaşımlarda genellikle durum çalışmasının kullanıldığı ancak eylem araştırması, fenomenoloji ve temellendirilmiş kuram yöntemlerinin kullanılmadığı belirtilmektedir. Değerlendirilmesi yapılan tezlerde alışlagelmiş metotlar ve veri analiz yöntemlerinin yoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Tezlerde etnografya, fenomenoloji ve temellendirilmiş kuram yöntemlerinde de tezlerde yer verilmesinin olumlu etkisi olacağı önerilmektedir.

Akgün ve Akgün (2021), “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Teknoloji Kullanımına Yönelik Tezlerin İncelenmesi*” makale araştırmasında 113 tezi incelemiştir. Değerlendirilen tezlerin, yayımlandıkları yıl, kullandıkları yöntemler, desenler, örneklem sayıları ve örneklem grupları, ele alınan teknoloji yönelimli konular, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan metotları analiz edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre genellikle bilgisayar destekli eğitim,

medya okuryazarlığı ve eğitimde teknoloji kullanımı gibi konuların ele alındığı belirlenmiştir. Tezlerde ağırlıklı nicel araştırma yöntemi ile tarama modelinin kullanıldığının tespiti yapılmıştır. Veri toplama araçları içinde sıklıkla akademik başarı testleri ve ölçeklerin tercih edildiği, analizlerde betimsel yöntemlerin ve parametrik testlerin yaygın olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmalarda en çok akademik başarı ve tutum boyutlarının incelendiği ve küçük grupların örneklem olarak seçildiği görülmüştür. Sosyal Bilgiler Eğitiminde teknoloji kullanımına daha fazla yer verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Çakmak, Akgün ve Salur (2021), “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Proje Tabanlı Öğretim İle İlgili Çalışmaların Analizi: Bir Meta-Sentez Çalışması*” makalesinde araştırma nitel araştırma desenlerinden meta sentez yöntemi ile yürütmüştür. Araştırmada ilgili konu ile ilgili tez, makale ve bildiriler incelenmiştir. Makale konusu üzerine incelenen çalışmalar; amaçları, kullandıkları yöntemler, örneklemde yer alan gruplar, veri toplama araçları, sonuçları ve önerileri bağlamında değerlendirilmiştir. Toplanan veriler tablo ve görsellerle yorumlamıştır. Sonucunda ilgili konu ile ilişkili birçok çalışma yapıldığı ve bu çalışmaların genellikle öğretmen, öğretmen adayı ve öğrencilerin görüşü alınarak yapıldığı görülmüştür. Çalışmada proje tabanlı öğretim konulu tezlerde öğretmenlerin proje tabanlı öğretim yöntemine dair bilgilerinin yeterli seviyede olmadığı ve bu duruma gereğince öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ve çeşitli seminerler düzenlenmesi önerisi yapılmıştır.

Bayram (2021), “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü Ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımı Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” makale araştırmasını gerçekleştirirken doküman incelemesi nitel araştırma desenini kullanmıştır. Çalışma çerçevesinde ilgili konu ile ilişkili tüm tezler incelenmiştir. Tezler belirlenirken herhangi bir örneklem belirleme yoluna gidilmemiştir. Ulaşılan tüm tezler veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bulguların bir kısmı yüzde ve frekans verilerek tablo haline getirilirken diğer kısmı açıklamalar biçiminde verilmiştir. Çalışmanın sonucunda Türkiye’de sözlü ve yazılı edebi ürün kullanımına dair yazılan tezlerin yeterli seviyede olmadığı tespit yapılmıştır. Bu bağlamda sosyal bilgiler derslerinde hem sözlü ve hem de yazılı edebi ürünlerin kullanımını araştıran lisansüstü tezlerinin sayısının artırılması gerektiği önerilmiştir.

Elçi ve Yılmaz (2021), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Vatandaşlık Eğitimi Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2000-2020)*” makalesinde 96 lisansüstü tezi çeşitli boyutlar açısından incelemiştir. Nitel olan çalışmada derleme yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak en çok incelenen konu alanının öğretmenler, akademisyenler, öğrenciler ve diğer

İlgili grupların görüş, tutum ve uygulamaları olduğu belirlenmiştir. İncelenen tezlerden 71'inin mastır düzeyinde ve 25'inin ise doktora düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu tezlerin çoğunlukla 2019 yılında yayımlandığı görülmüştür. Tezlerin en fazla eğitim bilimleri enstitüsü tarafından yazıldığı tespit edilmiştir. En fazla Marmara Üniversitesi tarafından tez yazıldığı tespit edilmiştir. Yine araştırmalarda nitel yöntemin ve tarama modelinin daha fazla tercih edildiği belirtilmiştir. Araştırmada doktora tez sayısının az olması sonucuna bağlı olarak doktora tez sayısının artırılması gerektiği önerisine yer verilmiştir.

İşçi ve Yazıcı (2021), “*Sosyal Bilgiler Alanında 2018 – 2020 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi*” bildirisinde 52 lisansüstü tezi incelemiştir. Araştırma nitel yaklaşımla ve doküman incelemesi yöntemi ile yürütülmüştür. Tezler farklı boyutları ile incelenmiş ve amaca uygun şekilde grafikler halinde sunulmuş yorumlanmıştır. Araştırmada değerler eğitimi ile ilgili tezlerin büyük bir bölümünde vatanseverlik, bilimsellik gibi değerlere vurgu yapıldığı gözlemlenmiştir. En fazla tezin 2019 yılında yapıldığı, genellikle örneklem olarak ortaokul öğrencileri ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin seçildiği belirlenmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda sosyal bilgiler alanında yapılan değerler eğitimi çalışmalarının meta-analiz ve meta-sentez yöntemleriyle incelenmesinin yararlı olacağı önerilmiştir.

Uzun ve Çakmak (2021), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Beceriler Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Kriterlere Göre İncelenmesi*” makale çalışmasında beceriler üzerine yapılan lisansüstü tezleri çeşitli boyutlar açısından değerlendirmiştir. Değerlendirilen tezler 2010-2021 yılları arasında yayımlanan tezleri kapsamaktadır. Çalışma nitel ve durum analizi deseni kullanılarak yapılmıştır. Çalışmada 113 tez incelenmiştir. Örneklem tekniğinde en çok amaçlı örneklem tercih edildiği, kadınlar tarafından yazılan tez oranının erkeklerin yazdığı tezlere oranla çok olduğu, tezlerin yayımlandığı yıllar analiz edildiğinde 2019 yılının diğer yıllara oranla tez yazmada lider olduğu, en fazla nicel araştırma yöntemi kullanıldığı, örnekleme 7. Sınıf öğrencilerinin daha fazla olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmada çeşitli örneklem seçim tekniklerinin seçildiği, belli yetilerin araştırılmasından ziyade az ya da hiç üzerinde durulmayan yetilerin araştırıldığı tez çalışmasının yapılması önerisinde bulunulmuştur.

Karacabey ve Memişoğlu (2021), “*Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tarih Konulu Tezlerin İncelenmesi (2010-2019)*” adlı makale araştırmasında konu ile ilgili 116 tezi incelemiştir. Tezlerden elde edilen veriler çeşitli açılardan incelenmiştir. Araştırma sonucunda

yüksek lisans düzeyindeki tezlerin doktora düzeyindeki tezlere oranla fazla olduğu, tez gerçekleştirmede 2019 yılının lider olduğu, tarih konulu tezlerin en çok Marmara Üniversitesinde yapıldığı, araştırmaların örneklem kitlelerinde yoğunluk olarak öğretmenlerin tercih edildiği, yöntemsel açıdan ağırlıklı nitel araştırma yönteminin kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonuçlardan yola çıkarak araştırmacıların Sosyal Bilgiler alanında Tarih ve ölçme değerlendirme konuları üzerine yoğunlaşması önerisinde bulunulmuştur.

Çakmak ve Taşkiran (2020), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Çalışmaların Analizi: Bir Meta Sentez Çalışması*” araştırma makalesinde 30 çalışma incelenmiştir. Özellikle 6. ve 7. sınıflarda çalışılmış tezler ve makaleler incelenmiştir. Çalışmada değerlendirilen tezler 2008 – 2019 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. 9 makale araştırması ve 21 tez düzeyindeki çalışma veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Çalışmalarda hangi amaçlar, hangi yöntemler, hangi örneklem grupları, hangi veri toplama araçları ve hangi sonuçlar yer almaktadır bunlar değerlendirilmiştir. Toplanan verilerin sunumu frekans ve tablolarla yapılmıştır. İncelenen çalışmalarda genellikle ders kitabı, kılavuz kitabı, öğretim programı ve öğretmen ile öğrenci algıları gibi konulara ağırlık verildiği görülmüştür. Bu alanlarda birçok eksiklik tespit edilmiş ve bu eksikliklere yönelik öneriler çalışmada sunulmuştur.

Çırak (2020), “*Sosyal Bilgilerde Tarih İle İlgili Konuların Öğretimi Üzerine 1999-2019 Yılları Arası Yapılan Tezlerin Analizi*” araştırma makalesinde tarih konularının öğretimi üzerine 1999 – 2019 yıllarını kapsayan lisansüstü düzeyli tezleri değerlendirmiştir. Bu çalışmada veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar, en fazla çalışılan konunun yöntem uygulamaları olduğunu, araştırmacılar arasında erkeklerin kadınlardan fazla olduğunu, lisansüstü çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğunu, en fazla tezin Gazi Üniversitesinde yazıldığını ve örneklem grubunda genellikle öğrencilerin tercih edildiği göstermiştir.

Güleç ve Hüdevendigar (2020), “*Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Okuryazarlık Becerisi Başlığında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” araştırma makalesinde 2008 – 2019 yılları arasında yapılan 31 lisansüstü tezi nitel yaklaşımla incelemiştir. Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Örneklem kitesinin seçiminde ölçüt örneklem veri analiz tekniğinin seçiminde ise betimsel analiz kullanılmıştır araştırmada. Veriler 6 ana başlık üzerinden analiz edilmiştir. Sonuçlara bakıldığında tezler 13 çeşitli okuryazarlık dalında dağılım göstermektedir. Öğretim programında yer alan 8 okuryazarlık dalından farklı olarak 5

okuryazarlık dalında çalışılması pozitif bir bulgu olarak görülmüştür. Örneklem grubu olarak en fazla öğretmen adayları ile çalışılırken en az öğretmenler ile çalışılmıştır. En çok 2019 ve 2017 yıllarında tez yayınlanmıştır. Genel olarak erkek araştırmacılar ağırlıktadır. Medya okuryazarlığı en fazla çalışılan konu başlığı olmuştur. Karma ve nitel yöntemlere göre nicel yöntem kullanımı daha fazla olduğu görülmüştür. Çalışmada yeni okuryazarlık alanları hakkında lisansüstü tezlerin çalışılabileceği önerisine yer verilmiştir.

Karakuş (2020), *“Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kavramlar Konusunda Yapılan Yüksek Lisans Ve Doktora Tezlerinin İncelenmesi”* adlı makalesinde 50 yüksek lisans ve doktora düzeyindeki tez incelenmiştir. Araştırmada durum çalışması deseni kullanılmış olup veriler içerik analizi yöntemi yolu ile çözümlenmiştir. Akademik tezler 6 başlık altında incelenmiştir. Kavram konulu tezlerin çoğunluğunun 2019’da gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Tezlerin yoğunlukla nicel araştırma türü ile gerçekleştirildiği ve yapılan tezlerin Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde diğer üniversitelere oranla daha fazla yayınlandığı görülmüştür. Tezlerdeki katılımcı kitlenin ağırlıklı olarak ilköğretim düzeyi öğrencilerinden oluştuğu ve örneklem kitlesinin büyüklüğünün 10 – 50 arasında yoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Sıklıkla kavram yanlılığı konusunun araştırıldığı tespit edilmiştir. Çalışmada yer alan bir diğer husus ise kavram konusunda daha çok doktora tezinin yazılmasının alana katkı sağlayacağı önerisidir.

Kayaalp ve Karameşe (2020), *“Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında Hazırlanan “Vatandaşlık” Konulu Lisansüstü Tezlerdeki Eğilimler”* üzerine bir araştırma makalesi yapmışlardır. Araştırma doküman analizini içeren nitel bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Araştırmada 82 tez veri kaynağıdır. Elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada; vatandaşlık konulu tezlerin sayısı yıllara göre değişkenlik gösterse de son yıllarda tez sayısının arttığı görülmüştür. Tezlerde vatandaşlık algı ve yeterliği konusunun ön plana çıktığı görülmektedir. Tezlerdeki genel amacın, verilen eğitimlerin öğrencilere ne oranda yansıdığını tespit etmeye yönelik olduğu belirtilmiştir. İncelemeye alınan tezlerde nicel yöntemin daha fazla kullanıldığı tespit edilmiş ve doktora tezlerinde karma yöntemin varlığı dikkat çekmiştir. Tezlerde çalışma grubunda en çok öğrenci tercih edildiği ve veri toplama araçları olarak da ölçeğin ön plana çıktığı belirlenmiştir. Tezlerde nicel araştırmalar betimsel istatistiğe tabi tutulurken nitel araştırmalarda içerik analizi ağırlıktadır. Çalışmada tek tip veri toplama tekniğinin kullanıldığı görüldüğü ve daha nitelikli sonuçlar için çoklu veri toplama tekniklerinin kullanılarak çalışma yapılması önerisine yer verilmiştir.

Mutlu, Bayram ve Taçyıldız (2020), “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretim Teknolojisi Kullanımı İle İlgili Tezlerin İncelenmesi*” araştırma makalesinde 2007 – 2017 yılları arasında konu ile ilgili yapılan 79 tez içerik analizine ile değerlendirilmiştir. Bu tezler çeşitli boyutlar açısından incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre tezlerde en sık nicel araştırma metodu ve deneysel desenin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Araştırma çerçevesinde incelenen çalışmalarda tek analiz türünün tercih edildiği, t- testinin kullanıldığı bir analiz çeşidi olduğu, en yaygın veri toplama aracı olarak ise başarı testinin kullanıldığı ve doktora tezlerinin yayınlanma oranının yüksek lisans tezlerinin yayınlanma oranından fazla olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara dayanarak, materyal ve teknoloji geliştirmeye yönelik tez sayısının artırılması gerektiği tespiti yapılmıştır.

Altay (2020), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yazılan Makalelerin Değerlendirilmesi*” araştırma makalesinde 2010 – 2019 yılları arasında gerçekleştirilen ve ULAKBİM’de yayınlanan 797 makaleyi 8 farklı temada değerlendirmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre makalelerin büyük bir bölümü nitel yaklaşımla yazılmıştır. Makalelerde en sık ortaokul öğrencileri örneklem olarak kullanılmıştır. Durum çalışması ve tarama modelleri kullanılarak yapılan makalelerin daha sık kullanıldığı görülmüştür. En sık öğretim yöntem ve tekniklerinin, sosyal bilgiler öğretimi ile ilişkisinin araştırıldığı tespit edilmiştir. Makaleler içinde “TR Dizininde” yayınlanan makalelerin yoğun olduğu belirlenmiştir.

Yaylacı ve Büyükalın (2020), “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğretmen Görüşüne Başvurulan Tezlerin Tematik Açısından İncelenmesi (2005-2017)*” adlı araştırma makalesinde kaynak olarak 2005 -2017 yılları arasında yapılan çalışmalar kullanılmıştır. Araştırma tarama modelinde betimsel bir yöntem ile yapılmıştır. Araştırma 166 tezi içerik analizi yolu ile değerlendirmiştir. Araştırmanın sonuçları, araştırmacıların en sık Sosyal Bilgiler öğretimi, öğretimsel sorunlar, ölçme değerlendirme ve kitaplar konusunda öğretmen görüşlerine başvurduğunu göstermektedir. Öğretmen görüşlerinin en seyrek eğilim gösterdiği konular özel eğitim, öğrenme ortamları, sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlar olduğu görülmüştür. Öğretmen görüşlerine başvurularak yapılan tezlerin en az 2013 en fazla 2016 yılında ortaya konduğu görülmüştür. En çok tezin Gazi, Fırat, Anadolu ve Atatürk Üniversitelerinde yapıldığı belirtilmiştir. Tezlerin yazımında en çok nicel yöntemin kullanıldığı ve son yıllarda nitel araştırmaların kullanıldığı tezlerin arttığı görülmüştür.

Sezer vd., (2019), “*Çalışma Grubu Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Olan Türkiye’deki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” makale araştırmasında 144 tezi değerlendirmiştir. Veriler betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Sonuçlara bakıldığında araştırma konularının, öğretim programı, öğretmenler ve diğer konulara ilişkin unsurlarda toplandığı ve program ile öğretmenlere dair konuların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Çalışmalarda nicel araştırma yönteminin sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen kaynaklarda toplam 16796 öğretmenin araştırmalara katkı sağladığı ve anketler, yarı yapılandırılmış görüşme formları ile ölçeklerin en çok kullanılan veri toplama araçları olduğu tespit edilmiştir.

İbret ve Yılmaz (2019), “*Sosyal Bilgilerde Çevre Eğitimi: Lisansüstü Çalışmalara Ait Bir İnceleme*” araştırma makalesinde 30 tez çalışması incelenmiştir. Nitel araştırma yaklaşımı ile hazırlanan çalışmada doküman incelemesi tekniği kullanılarak verilere ulaşılmıştır ve betimsel analiz yöntemi ile analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırma çerçevesindeki sonuçlar incelendiğinde çevre eğitimi konulu tezlerin sınırlı olduğu ve yapılan çalışmalarda yüksek lisans tezlerinin yoğunlukta olduğu görülmüştür. Ayrıca, araştırmaların genellikle öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik düzeylerine ve çevreye karşı tutumlarına dair görüşlerini alma üzerine gerçekleştirildiği görülmüştür. Araştırmalarda daha çok nicel metotların kullanıldığı tespit edilmiş olup nitel çalışmaların sınırlı kaldığı belirtilmiştir. Tezlerde sıklıkla ölçek ve anket veri toplama araçlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Yine konu ile ilgili doktora tezlerine öncelik verilmesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Dilek vd., (2018), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Yüksek Lisans Tezleri: Bir İçerik Analizi Çalışması*” araştırma makalesinde 2010 – 2017 yılları arasında hazırlanan toplam 415 yüksek lisans tez doküman inceleme yolu ile içerik analizi kullanılarak incelenmiştir. Tezleri farklı boyutlar açısından incelemiştir. Çalışmadan elde edilen veriler yüzde ve frekans gibi betimleyici analiz araçları ile yorumlanmış ve bunlar tablo ve grafiklerle sunulmuştur. Çalışmanın bulgularına bakıldığında en fazla nitel yöntemin ve tarama modelinin seçildiğinin tespiti yapılmıştır. Örneklem kitle seçiminde en fazla ortaöğretim ve branş öğretmenlerinin olduğu gözlemlenmiştir. Veri toplamada en fazla anketin kullanıldığı; veri analizinde ise betimsel analiz yönteminin tercih edildiği görülmüştür. Kavram öğretimi konularının ağırlıkta işlendiği ve en çok tezi yayımlayan kurumun Gazi Üniversitesi olduğu çalışmanın sonuçları arasında bulunmaktadır. Sonuçlara dayalı olarak yapılacak araştırmalarda

örneklem gruplarının çeşitlendirilmesinin alana katkı sağlayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Kurtdede Fidan ve Öner (2018), “*Değerler Eğitime Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*” araştırma makalesinde 2011 – 2016 yılları arasındaki 98 lisansüstü tezi incelenmiştir. Araştırma nitel yaklaşımla hazırlanmıştır. Veriler doküman analizi tekniği ile kullanılarak içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Bulgulara göre 2013 yılında diğer yıllara oranla daha sık tez yayınlanmıştır. En fazla tezin Atatürk ve Necmettin Erbakan üniversiteleri tarafından gerçekleştirildiği görülmüştür. Doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerine göre oldukça az olduğu ve çoğunluğunun nitel metotlar ile yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Değer eğitimi üzerine gerçekleştirilen tezlerde veri toplamada doküman analiz tekniğinin daha sık tercih edildiği ve çalışma grubunda en çok öğrenciler, öğretmenler ve yazılı kaynaklar olduğu belirlenmiştir. Yine çalışmada konu ile ilgili doktora tezlerinin daha fazla olmasının alandaki araştırmaların niteliğini artıracakları önerisine yer verilmiştir.

Oğuz Haçat ve Demir (2018), “*Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi (2002 – 2018)*” adlı araştırma makalesinde 158 doktora tezi incelenmiştir. Araştırma nitel yaklaşımla hazırlanmış ve doküman incelemesi tekniği ile veriler toplanmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Bulgular 9 ayrı başlıkta kategorize edilmiştir. En fazla doktora tezinin 2017 yılında yayınlandığı, Gazi Üniversitesinin en çok tezi yayınladığı, erkek araştırmacıların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Araştırma konusu olarak sosyal bilgiler öğretim programı ile bağlantılı öğeler ile sosyal bilgiler dersinde kullanılan öğretim yöntemlerinin yoğunlukta olduğu, Sosyal bilgiler anahtar sözcüğünün en sık tercih edildiği tespit edilmiştir. Tezlerin örnekleminde 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacıların karma yöntemi kullanmayı ve görüşme/mülakat ile veri toplamayı daha çok seçtikleri görülmüştür. En fazla çalışılan ünite Türk Tarihine Yolculuk olmuştur. Sonuçlara dayanarak çalışmada ilgili konuda yapılan çalışmalara ilişkin bibliyografya çalışmasının yapılabileceği önerisinde bulunulmuştur.

Öner ve Öner (2017), “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafya Konuları Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir Analiz Ve Bibliyografya Çalışması*” adlı araştırma makalesinde 2006 – 2017 tarihleri arasında alanda coğrafya konularını ele alan 70 lisansüstü tezi incelemiştir. Araştırmanın amacı tezlerin araştırma eğilimlerini incelemek ve tezlerin kronolojik bibliyografyasını oluşturmak olmuştur. Araştırma sonuçları incelendiğinde konu ile ilgili yayımlanan tezlerin ağırlıklı olarak Gazi, Marmara ve Atatürk Üniversitelerinde

yayınlandığı, tezlerin araştırma konularının, kavram öğretimi, öğrenme öğretme süreçleri ile yöntem ve teknik üzerinde yoğunlaştığını, tezlerin genellikle nicel araştırma yaklaşımıyla hazırlandığı ve tarama ve deneme desenlerinin diğer desenlere oranla daha çok seçildiği tespit edilmiştir. Konu ile bağlantılı bibliyografya oluşturma maksatlı 84 lisansüstü teze ulaşıldığı belirtilmiştir. Makalede Öğretmen adayları, akademisyenler ve birden çok çalışma grubunu yer aldığı çalışma sayısının araştırılması önerinde bulunulmuştur.

Canbnulat, Avcı ve Sipahi (2016), ”*ABD Ve Kanada’da Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi*” araştırma makalesinde analitik araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri doküman inceleme yolu ile elde edilmiştir. Araştırmada 153 tez veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Tezlerin değerlendirilmesinde “Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütleri Formu” ndan yararlanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında yurtdışında Sosyal Bilgilerin Eğitimi ile ilgili en sık öğretim programı, ders kitaplarını inceleme, kişi inceleme, yurttaşlık eğitimi, küresel eğitim, öğretmen yetiştirme konularına odaklanıldığının tespiti yapılmıştır. Özellikle dünyanın farklı ülkelerinden gelen araştırmacıların insan hakları, yurttaşlık eğitimi, barış eğitimi gibi insanlığın geleceğini etkileyecek konuları üzerine çalıştığı belirlenmiştir.

Şahin vd., (2011), “*Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme*” araştırma makalesinde 1990 yılından itibaren yapılan tezlerin farklı kriterlere göre nasıl bir dağılım gösterdiğinin araştırılması yapılmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanıldığı ve doküman incelemesi yapıldığı belirtilmiştir. Yapılan çalışmalarla Sosyal Bilgiler Eğitiminde yapılan ilk tezin 1990 yılına ait olmakla beraber daha sonraki yıllarda tez sayısının günümüze kadar artarak devam ettiği vurgulanmıştır. Çalışmada tez sayılarının 2006 yılında hızla arttığı bulgusuna ve hem yüksek lisans hem de doktora düzeyindeki tezlerin yoğunlukla 2007 yılında gerçekleştirildiğinin tespiti yapılmıştır. En çok Gazi Üniversitesinde tez yapıldığı görülmüştür. Mastır düzeyindeki tezlerin doktora düzeyindeki tezlerden yaklaşık 9 kat daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak izinli tezlerin izinsiz tezlere oranla daha fazla olduğu belirtilmiştir. Tema açısından bakıldığında mastır düzeyindeki tezlerin en sık eğitim programı, doktora düzeyindeki tezlerin ise en sık öğretim yöntem ve teknikleri teması üzerine çalışma yaptığı ortaya çıkmıştır.

Tarman, Güven ve Aktaşlı (2011), “*Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi ve Alana Katkıları*” makale araştırması nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Doktora tezlerinin araştırılmasında bilgisayar destekli tarama

yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada tarama yöntemi ile toplanan 40 doktora tezi, farklı boyutlar açısından incelenmiştir. Doktora tezleri içinde 27 farklı konuda tez olduğu tespit edilmiştir. 40 doktora tezinin yarısından fazlasının akademik yayına haline getirildiği ve bu yayınların türlerinin tespit edilmesiyle alana katkıları değerlendirilmiş gelecekte yapılacak araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

Geçit ve Kartal (2010), “*Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırma Konuları Üzerine Bir İnceleme*” adlı araştırma makalesi yapmıştır. Bu çalışmada 2000 – 2010 yılları arasında yayınlanan doktora tezleri, mastır tezleri, makaleler ve bildiriler veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Nitel araştırma metodu ile yürütülen çalışmada toplanan veriler içerik analizi yolu ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Verilerin analiz edilirken, çalışmaların yayımlandıkları yer, tarih ve sayıların temel alınarak kodlanmış ve 8 ana konu başlığı altında sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Sonuçlar değerlendirildiğinde, birçok çalışmanın içerik, yöntem ve amaç bakımından benzer olduğu ve birbirlerini tamamlayıcı olmadıkları saptanmıştır.

Tarman, Acun ve Yüksel (2010), “*Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi*” araştırma makalesinde 294 yüksek lisans düzeyindeki tez ve 41 doktora düzeyindeki tez çalışması, tarama ve içerik analizi yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Yüksek lisans düzeyindeki tezlerde 35 kez öğretim programı konusu ile ilgili çalışma gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin başarısı üzerinde bıraktığı etki ile ilgili 30 tez veri kaynağı olmuştur. Araştırma sonucunda tez konularının genellikle aynı çerçevede olduğu ve bu çerçeveden nadiren çıkıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkıldığında, alanda farklı düşünme yollarının ve araştırma konularının üzerinde durulmasının alanın gelişmesine katkı sağlayacağı ve araştırmacıların daha özgün konulara yönlendirilmesine olan gerekliliği ortaya koymuştur. Eşdeğer çalışmalar ile oluşacak yoğunluğun önüne geçilmesi ve insani kaynakların daha verimli kullanılabilmesi bakımından bu çalışmanın önemli bir yerde olduğu belirtilmiştir. Yine araştırma sonuçlarına dayanarak Sosyal Bilgiler Eğitimine münhasır bir site oluşturulması ve erişime kapalı olan tezlerle ilgili kapsamlı bir çalışma yapılması önerilerine yer verilmiştir.

BÖLÜM 3

Bu bölümde araştırmanın yürütülmesinde kullanılan araştırma yöntemi, araştırma deseni, araştırma örnekleminin nasıl belirlendiği, çalışmada kullanılan veri toplama yöntemi ve veri toplama araçları ve ayrıca elde edilen verilerin hangi yöntem ile analiz edildiği hakkında bilgi verilmiştir

3.YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Antropoloji, ruh bilimi ve sosyal bilimlerde, 20. yüzyıl başlarında, insan yaşamının karmaşık yapısını ve pozitivist metodun kabul etmediği olgu ve gizemleri incelemek maksadıyla nitel yaklaşımın araştırmalarda kullanılmaya başlandığı gözlemlenmektedir. Tarihsel olarak nitel yaklaşım “doğal araştırma” olarak adlandırılmıştır, çünkü doğal olguları belirlemek için çabalamaktadır. Bunun yanında araştırmanın problemine ilişkin öznel görüşlerini kapsamaya nedeniyle “yorumlayıcı araştırma” ve belirli bir toplumsal yapı içinde yer alan konuyu geniş çapta ele almasından ötürü “alan araştırması” gibi alternatif isimler de kullanılmıştır (Baltacı, 2019).

Nitel araştırma, algı ve olayların doğal ortamlarında realist ve kapsayıcı bir biçimde ilerlemesini içeren bir süreci kapsar. Nitel yaklaşımda veri toplama metotları olarak gözlem, mülakat ve doküman analizi gibi teknikler kullanılır araştırmalarda (Yıldırım & Şimşek, 2018).

3.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımlı tezlere odaklanan bu çalışmada, çalışmanın niteliğine uygun olarak doküman analiz tekniği kullanımı tercih edilmiştir.

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgularla ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin detaylı analizini içerir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu yöntem, basılı ve dijital materyaller olmak üzere tüm belgelerin sistematik bir biçimde incelenmesini ve değerlendirilmesini kapsamaktadır. Doküman analizi, nitel araştırmalarda kullanılan diğer yöntemler gibi, verilerin detaylı bir şekilde incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirir. Böylece, anlam çıkarma süreciyle ilgili konuda bir anlayış ortaya koyulur ve ampirik bilgi üretilmiş olur (Corbin & Strauss, 2008: akt. Kiral 2020).

3.2. Araştırmanın Kaynak ve Materyalleri (Örneklem)

Araştırmanın çalışma grubu, Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşlerini içeren 182 nitel araştırma yöntemiyle yapılan tezlere erişim sağlanarak oluşturulmuştur. Sadece YÖK Ulusal Tez Merkezi arşivinde erişilebilir tezler araştırmaya dâhil edilmiş, erişime kapalı olanlar ise dikkate alınmamıştır.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Gerçekleştirilen araştırma YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilen tezler kullanılarak veri toplanacaktır. Bu tezler doküman niteliği taşıdığından, veri toplama tekniği olarak doküman inceleme tekniği tercih edilmiştir. Belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizi, mevcut kayıtların ve dokümanların ayrıntılı incelenmesiyle veri elde eder. Bu metodun aşamaları kaynakları tespit etmek, okuma yapmak, not tutmak ve muhakeme etmekten oluşmaktadır (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil & Nas, 2021).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler, 03.01.2023 Tarihinde YÖK Ulusal Tez Merkezi arşivinde bulunan “gelişmiş tarama” seçeneği ile elde edilmiştir. Araştırmada öncelikle “Sosyal Bilgiler” anahtar kelimesi kullanılarak YÖK Ulusal Tez Merkezi arşivinde yapılan aramalar neticesinde 2474 tez listelenmiştir. Ardından bu tezler taranarak içlerinden “öğretmen görüşleri” içeren ve “nitel yaklaşımla” hazırlanan 156 tez belirlenmiştir. Bu 156 tez Excel programına aktarılmıştır. Araştırma süreci boyunca, tamamlayıcı tez taramaları belli aralıklarla yapılmıştır. Son olarak, 03.02.2024 Tarihinde yapılan bu tamamlayıcı tarama sonucunda 26 tez daha araştırmanın veri kaynağına eklenmiştir. Böylelikle, 182 lisansüstü tez araştırmanın veri kaynağını oluşturmaktadır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analiz edilmesinde, hem betimsel analiz hem de içerik analizi yöntemleri birlikte tercih edilmiştir. Verilere ilişkin betimsel analizde, tezlerin düzey türü, yayın yılı, üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalı, sayfa sayısı, araştırmacının cinsiyeti, danışman ünvanı, anahtar kelimeler ve yöntem bilgileri incelenmiştir. Ayrıca, amaç, alt amaç, konu, sonuç ve öneriler gibi unsurların analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu şekilde, araştırmanın veri analizinde kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır.

Betimsel analiz metodu, nitel yaklaşım veri toplama yöntemleriyle toplanan verilerin belirli temalara dayalı olarak özetlenip değerlendirme yapılmasını içeren bir veri analiz

çeşididir. Bu türdeki analizlerde araştırmacı katılımcıların veya gözlemiş olduğu bireylerin, olayların görüşlerini ayrıntılı bir biçimde yansıtmak maksadı ile doğrudan elde edilen alıntılarını sıklıkla vurgulayabilmektedir. Bu analiz türündeki temel maksat elde edilen bulguları okuyucuya özgün ve yorumlanmış bir halde sunmaktır (Öztürk, 2010). Verilerin elde edilme amacına uygun olması için, önce sistematik ve detaylı bir şekilde betimlenmesi şarttır. Bu betimlemelerin arkasından, yapılan gözlem ve analizler açıklanmalı ve yorumlanmalıdır. Böylelikle bu süreç zarfında, neden sonuç ilişkileri de incelenmeli ve çeşitli sonuçlara ulaşım sağlanmalıdır. Ayrıca, meydana gelen temaların arasında ilişki kurulması, anlamlandırılması ve geleceğe dönük öngörülerde bulunulması da araştırmacının yapacağı değerlendirmenin önemli boyutlarından (Yıldırım & Şimşek, 2018).

İçerik analizi, nitel yaklaşımın veri analizleri arasında öne çıkan ve sıklıkla kullanılan yöntemlerden birisidir. Bu yöntem genellikle yazılı ve görsel verilerin analizinde kullanılan bir metottur. Araştırmacı, içerik analizinde öncelikle araştırma konusuyla bağlantılı kategoriler geliştirir. Daha sonra, incelediği veri setinde, oluşturduğu kategorilerin kapsamına giren kelimeleri, cümleleri veya resimleri sayar (Silverman, 2001: akt. Özdemir, 2010:335). Betimsel analizde özetlenmesi ve yorumlanması tamamlanan veriler, içerik analiz sürecinde daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirilir ve analiz sürecinde betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavramlar ve temalar ortaya çıkabilir (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Bu araştırmada inceleme altına alınan tezler, yapıldıkları yıllar, türleri, sayfa sayıları, anahtar kelimeleri, araştırmacı cinsiyetleri, danışman ünvanları, üniversite, enstitü, ana bilim dalları, bilim dalları, konu, amaç, alt amaç, araştırma deseni, veri toplama tekniği, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi, çalışma grubunda yer alan sosyal bilgiler öğretmeni sayısı, çalışma grubunda yer alan diğer gruplar, örneklem türü ve örneklem alt türü, sonuçlar ve öneriler boyutları açısından derinlemesine bir şekilde incelenmiştir. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizlerinde Excel 2016 programı kullanılarak ayrı ayrı değerlendirilmiş, kodlanan veriler ise programın filtreleme özelliği kullanılarak kategorize edilmiş ve sınıflandırılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümünde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında öğretmen görüşlerine dayalı olarak nitel yöntemle yapılan lisansüstü tezlerin farklı boyutları incelenmiştir. Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki tezlere ilişkin dağılımlar düzeylerine göre ayrı ayrı değerlendirilmiş ve bulgular, bu iki kategori altında sunulmuştur. Araştırmanın alt problemlerinden elde edilen bulgular sırasıyla yüzdeler ve frekanslarla tablo halinde sunularak açıklanmıştır.

4.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 4.1., öğretmen görüşlerine dayalı nitel araştırma yöntemi kullanılarak alanda yapılan lisansüstü tezlerin düzey dağılımlarını göstermektedir. Bu tablo, farklı düzeylerdeki lisansüstü tezlerin sayısını ve yüzde oranlarını içermektedir.

Tablo 4.1. Lisansüstü Tezlerin Düzeylerine Göre Dağılımı

Lisansüstü Düzey	<i>f</i>	%
Yüksek Lisans	172	94,50
Doktora	10	5,49
Toplam	182	100

Lisansüstü tezlerin düzey dağılımlarını gösteren Tablo 4.1. incelendiğinde yüksek lisans düzeyinde yapılan çalışmaların doktora düzeyinde yapılan tezlere oranla oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamına alınan 182 tezin 10 tanesi (%5,49) doktora tezi iken 172 tanesi (%94,50) yüksek lisans tezi olarak kaydedilmiştir.

4.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

4.2.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 4.2.1., öğretmen görüşleri alınarak alanda yapılan yüksek lisans tezlerinin yıllara göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, her yıl tamamlanan yüksek lisans düzeyindeki tezlerin sayısını ve yıllar içindeki değişim trendlerini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	<i>f</i>	%
2019	46	26,74
2022	30	17,44
2023	22	12,79
2021	19	11,04
2020	12	6,97
2017	9	5,23
2018	8	4,65
2016	8	4,65
2014	6	3,48
2015	4	2,32
2013	2	1,16
2011	2	1,16
2007	2	1,16
2010	1	0,58
2008	1	0,58
Toplam	172	100

Yüksek lisans tezlerinin yıllarına ait dağılımını gösteren Tablo 4.2.1.'den elde edilen veriler incelendiğinde tezlerin 2007-2023 yılları arasına dağıldığı görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinin en fazla yapıldığı yılın 2019 (%26,74) yılı olduğu tespit edilmiştir. 2019 yılında 46 tez yayınlanmıştır. 2019 yılını 30 teze 2022 (%17,44) yılı takip etmektedir. En az tezin 2008 ve 2010 (%0,58) yıllarında hazırlandığı görülmektedir. Bu yıllarda birer tez yayınlanmıştır.

Verilere dayalı olarak 2016 yılından itibaren tez sayısında belirgin bir artış olduğu gözlenmektedir. Özellikle 2016 yılından 2019'a kadar olan dönemde tez sayısında sürekli bir artış görülmektedir. 2019 ve 2022 yıllarında tez sayısında yoğunluk olduğu tespit edilmiştir. Ancak 2023 yılında tez sayısının 22'ye düşmesi ise önceki yıllara göre bir azalmanın olduğunu işaret etmektedir. Bunların yanında 2007-2023 yılları arasındaki yıllık ortalama tez sayısı hesaplandığında, yıllık ortalama yaklaşık 10 tez yapıldığı ve bu ortalamanın dengeli olduğu gözlenmektedir.

4.2.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 4.2.2., öğretmen görüşlerine dayalı nitel araştırma yöntemi ile alanda yapılan doktora düzeyindeki tezlerin yıllara göre dağılımlarını göstermektedir. Bu tablo her yıl tamamlanan doktora tezlerinin sayısını ve yıllar içindeki değişimini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.2. Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	<i>f</i>	%
2023	4	40
2018	2	20
2022	1	10
2021	1	10
2016	1	10
2014	1	10
Toplam	10	100

Doktora tezlerinin yıllarına ait dağılımını gösteren Tablo 4.2.2. incelendiğinde tezler 2014-2023 yılları arasına dağılmıştır. 2023 (%40) yılı 4 tez ile en fazla tezin yayınlandığı yıl olmuştur. 2018 (%20) yılında 2 tez yapılmışken 2022, 2021, 2016 ve 2014 yıllarında sadece 1 (%10) tez yazıldığı görülmüştür.

Genel olarak bakıldığında yıllara göre doktora tez sayılarında belirgin artış ve azalış dönemleri olduğu gözlemlenmektedir. Ancak, doktora düzeyindeki tez sayısının azlığı dikkat çekmektedir. 10 yıllık dönemde yalnızca 10 tez üretildiği gözlemlenmiştir. 2014-2023 yılları arasındaki yıllık ortalama tez sayısı hesaplandığında, yıllık ortalama yaklaşık 1 tez olduğu tespit edilmiştir. Bu da yıllık ortalamanın düşük olduğunu göstermektedir.

4.3. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

4.3.1. Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 4.3.1., öğretmen görüşlerine dayalı nitel araştırma kullanılarak alanda yapılan yüksek lisans düzeyindeki tezlerin çeşitli üniversitelere göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, farklı üniversitelerde tamamlanan yüksek lisans tezlerinin sayısını ve her üniversitenin bu dağılımdaki oranını sunmaktadır.

Tablo 4.3.1. Yüksek Lisans Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	<i>f</i>	%
Fırat Üniversitesi	10	5,81
Marmara Üniversitesi	10	5,81
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	9	5,23
Anadolu Üniversitesi	9	5,23
Yıldız Teknik Üniversitesi	8	4,65

Akdeniz Üniversitesi	5	2,90
Gazi Üniversitesi	5	2,90
Kastamonu Üniversitesi	5	2,90
Necmettin Erbakan Üniversitesi	5	2,90
Niğde Ömer Halis Üniversitesi	5	2,90
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	5	2,90
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	5	2,90
Uşak Üniversitesi	5	2,90
Aksaray Üniversitesi	4	2,32
Ankara Üniversitesi	4	2,32
Cumhuriyet Üniversitesi	4	2,32
Erciyes Üniversitesi	4	2,32
İnönü Üniversitesi	4	2,32
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	4	2,32
Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	4	2,32
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	4	2,32
Trabzon Üniversitesi	4	2,32
Afyon Kocatepe Üniversitesi	3	1,74
Atatürk Üniversitesi	3	1,74
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	3	1,74
Gaziantep Üniversitesi	3	1,74
Mersin Üniversitesi	3	1,74
Sakarya Üniversitesi	3	1,74
Van Yüzüncüyıl Üniversitesi	3	1,74
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	3	1,74
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	2	1,16
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	2	1,16
Amasya Üniversitesi	2	1,16
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	1,16
Giresun Üniversitesi	2	1,16
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	2	1,16
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2	1,16
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	1,16
Sinop Üniversitesi	2	1,16
İstanbul Üniversitesi	1	0,58
Adnan Menderes Üniversitesi	1	0,58
Bartın Üniversitesi	1	0,58
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	0,58
Sütçü İmam Üniversitesi	1	0,58
Ordu Üniversitesi	1	0,58
Pamukkale Üniversitesi	1	0,58
Uludağ Üniversitesi	1	0,58
Toplam	172	100

Mastır tezlerinin üniversitelere göre dağılımını gösteren Tablo 4.3.1. incelendiğinde, çalışma kapsamına alınan yüksek lisans tezlerini yayımlayan 46 üniversite olduğu görülmektedir.

Elde edilen verilerde en sık yüksek lisans tezini yapan üniversiteler, Fırat ve Marmara Üniversiteleri olmuştur. Her biri 10 tez (%5,81) ile en fazla yüksek lisans tezi yayımlayan üniversiteler olmuştur. Bu üniversiteleri dokuzar (%5,23) tez yapan Abant İzzet Baysal ve Anadolu Üniversiteleri izlemektedir. Bu dört üniversite, toplam tezlerin yaklaşık %22,6'sını (39 tez) yayınlamıştır.

8 (%4,65) tez ile Yıldız Teknik Üniversitesi'nin üçüncü üniversite olduğu görülmektedir. 5 tez yayımlayan üniversiteler arasında Akdeniz Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Niğde Ömer Halis Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi ve Uşak Üniversitesi bulunmaktadır. Bu üniversitelerin toplam %23,2 (40 tez) ile alana katkı sağlamışlardır.

4.3.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 4.3.2. öğretmen görüşlerine dayanarak nitel yaklaşımla alanda yapılan doktora düzeyindeki tezlerin üniversitelere göre dağılımlarını göstermektedir. Bu tablo çeşitli üniversitelerde tamamlanan doktora tezlerinin sayısını ve her üniversitenin bu dağılımdaki oranını sunmaktadır.

Tablo 4.3.2. Doktora Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	<i>f</i>	%
Atatürk Üniversitesi	3	30
Pamukkale Üniversitesi	2	20
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	10
Anadolu Üniversitesi	1	10
Marmara Üniversitesi	1	10
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	10
Sakarya Üniversitesi	1	10
Toplam	10	100

Doktora tezlerinin üniversite dağılımlarını gösteren Tablo 4.3.2.'de yer alan veriler incelendiğinde doktora tezlerinin 7 farklı üniversitede yapıldığı görülmüştür. En fazla doktora

tezi yayımlayan üniversite 3 (%30) tez ile Atatürk Üniversitesidir. Atatürk Üniversitesini 2 (%20) tez ile Pamukkale Üniversitesi izlemiştir. Diğer üniversiteler ise birer tez yayınlamıştır.

4.4. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

4.4.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Tablo 4.4.1., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel yaklaşımla alanda yapılan Yüksek lisans tezlerinin enstitülere göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, farklı enstitülerde tamamlanan nitel araştırma yöntemi ile yapılan yüksek lisans tezlerinin sayısını ve her enstitünün bu dağılımdaki oranını sunmaktadır.

Tablo 4.4.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	<i>f</i>	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	108	62,79
Sosyal Bilimler Enstitüsü	48	27,90
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	16	9,30
Toplam	172	100

Yüksek lisans tezlerinin ilişkili olduğu enstitü dağılımını gösteren Tablo 4.4.1.'den elde edilen verilere göre Eğitim Bilimleri Enstitüsü 108 (%62,79) tez yaparak ilk sırada yer almıştır. Sosyal Bilimler Enstitüsü 48 (%27,90) tez ile ikinci sırada yer alırken Lisansüstü Eğitim Enstitüsünün ise 16 (%9,30) tez yayımladığı görülmüştür.

Veriler, Eğitim Bilimleri Enstitülerinin diğer enstitülere oranla daha fazla yüksek lisans tezi yayımlayarak alana önemli katkılarda bulunduğunu ve alandaki çalışmaların bu enstitüde daha yoğun yürütüldüğünü göstermektedir. Sosyal Bilimler Enstitüsünün de alana katkı sağlamada belirgin bir payının olduğu gözlemlenmektedir. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü diğer iki enstitüye göre daha az tez yapmış olsa da enstitüde yapılan çalışmalar önemlidir.

4.4.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Tablo 4.4.2., öğretmen görüşlerine dayalı olarak nitel yaklaşımla alanda yapılan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, çeşitli enstitülerde tamamlanan doktora tezlerinin sayısını ve her enstitünün bu dağılımdaki oranını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.4.2. Doktora Tezlerinin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	<i>f</i>	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	9	90
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	1	10
Toplam	172	100

Doktora tezlerinin ilişkili olduğu enstitü dağılımı Tablosu 4.4.2. gözden geçirildiğinde Eğitim Bilimleri Enstitüsü 9 (%90) tez ile ilk sırada yer alırken Lisansüstü Eğitim Enstitüsünün 1 (%10) tez yayımladığı belirlenmiştir. Hem yüksek lisans hem de doktora tez yayımlamada eğitim enstitüsünün ilk sırada olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

4.5.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.5.1., öğretmen görüşlerine dayanarak yapılan nitel yüksek lisans düzeyindeki tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, hangi ana bilim dallarında ne kadar sayıda tezin tamamlandığını ve bu dallar arasındaki dağılımı ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	<i>f</i>	%
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı	102	59,30
İlköğretim Ana Bilim Dalı	33	19,18
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	9	5,23
Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı	7	4,06
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı	5	2,90
Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	4	2,32
İlköğretim Eğitimi Ana Bilim Dalı	3	1,75
Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	2	1,16
Sosyal Bilimler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	2	1,16

İlköğretim Bölümü Ana Bilim Dalı	1	0,58
İlköğretim Sosyal Bilgiler Ana Bilim Dalı	1	0,58
İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	1	0,58
Sosyal Bilgiler Ana Bilim Dalı	1	0,58
Türkçe Eğitimi ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	1	0,58
Toplam	172	100

Yüksek lisans tezlerinin ana bilim dallarına göre dağılımının nasıl olduğunu gösteren Tablo 4.5.1. analiz edildiğinde tezlerde adı geçen 14 ayrı ana bilim dalının var olduğu görülmüştür.

Yüksek lisans tezlerinin yarısından fazlasının 102 (%59,30) Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, bu ana alandaki araştırmalara olan yoğun katkısını göstermektedir. İkinci sırada 33 (%19,18) tez ile İlköğretim Ana Bilim Dalı, üçüncü sırada ise 9 (%5,23) tez ile Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalında yapılan tez sayısının 7 (%4,06) olduğu belirlenmiştir. Diğer ana bilim dallarında yayımlanan tez sayısının az olduğu görülmektedir.

4.5.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.5.2., öğretmen görüşlerine dayalı olarak yapılan nitel doktora düzeyindeki tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, hangi ana bilim dalında ne kadar sayıda doktora tezinin tamamlandığını ve bu dallar arasındaki dağılımı ortaya koymaktadır.

Tablo 4.5.2. Doktora Tezlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	<i>f</i>	%
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı	6	60
İlköğretim Ana Bilim Dalı	4	40
Toplam	10	100

Doktora tezlerinin ana bilim dallarına göre dağılımının nasıl olduğunu gösteren Tablo 4.5.2. incelendiğinde dağılımda 2 ana bilim dalının olduğu görülmektedir. Türkçe ve Sosyal

Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı dağılımında 6 (%60) tez ile ilk sırada yer almaktadır. İlköğretim Ana Bilim Dalında yapılan doktora tezi sayısının 4 (%40) olduğu ortaya çıkmıştır.

4.6. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

4.6.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.6.1., nitel araştırma yöntemi kullanılarak öğretmen görüşleri üzerine yapılan yüksek lisans düzeyindeki tezlerin farklı bilim dallarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, hangi bilim dallarında ne kadar sayıda yüksek lisans tezinin tamamlandığını ve bu dallar arasındaki dağılımı detaylı olarak sunmaktadır.

Tablo 4.6.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Bilim Dalı	<i>f</i>	%
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı	120	69,76
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı	30	17,44
Belirtilmemiş	20	11,62
İlköğretim Tezli Yüksek Lisans Programı	1	0,58
Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı	1	0,58
Toplam	172	100

Yüksek lisans tezlerinin bilim dallarına göre dağılımını gösteren Tablo 4.6.1. değerlendirildiğinde, dağılımında 4 ayrı bilim dalının olduğu görülmektedir. Tezlerin % 11,62'sinde (20 tezde) bilim dalı belirtilmemiştir. Diğer yandan Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı tez yapımı sıralamasında 120 (%69,76) tez ile ilk sırada yer almaktadır. Bu bilim dalını 30 (%17,44) tez ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı takip etmektedir. İlköğretim Tezli Yüksek Lisans Programı ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalında birer tez yazıldığı belirlenmiştir.

4.6.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 4.6.2., nitel araştırma kullanılarak öğretmen görüşleri üzerine yapılan doktora tezlerinin çeşitli bilim dallarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, hangi bilim dallarında

ne kadar sayıda doktora tezinin tamamlandığını ve bu dallar arasındaki dağılımı ortaya koymaktadır.

Tablo 4.6.2. Doktora Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Bilim Dalı	<i>f</i>	%
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı	7	70
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı	2	20
Sosyal Bilgiler Öğretimi Bilim Dalı	1	10
Toplam	10	100

Doktora tezlerinin bilim dallarına göre dağılımı gösteren Tablo 4.6.2. analiz edildiğinde ilk sırada yüksek lisansta olduğu gibi 7 (%70) tez ile Sosyal Bilgiler Eğitimi bilim dalı ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise 2 (%20) tez ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bilim dalı yer almaktadır.

4.7. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırmacıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

4.7.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırmacılarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 4.7.1., öğretmen görüşlerine dayalı ve nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan yüksek lisans tez araştırmacılarının cinsiyetlerine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, tezleri gerçekleştiren araştırmacıların cinsiyetlerine ve bu cinsiyetler arasındaki dağılıma dair bilgi sunmaktadır. Bu veriler, öğretmen görüşlerine dayalı nitel araştırmaların alanda hangi cinsiyetlerden gelen araştırmacılar tarafından yapıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.7.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırmacılarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	90	52,32
Erkek	82	47,67
Toplam	172	100

Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşleri alınarak yapılmış yüksek lisans tezlerinde araştırmacıların cinsiyetlerine dair Tablo 4.7.1. gözden geçirildiğinde, kadın araştırmacıların 90 (%52,32) erkek araştırmacılarından 82 (%47,67) daha fazla olduğu tespit

edilmiştir. Ancak kadın ve erkek araştırmacıların oranına bakıldığında aralarında belirgin bir fark olmadığı görülmektedir. Bu durum, her iki cinsiyetinde alanda aktif olarak araştırma yaptığını göstermektedir. Alanda cinsiyet dağılımının oldukça dengeli olduğu ve yine alanda cinsiyet eşitliğinin sağlandığı belirlenmiştir.

4.7.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Araştırmacılarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Tablo 4.7.2., öğretmen görüşlerine dayanarak yapılan nitel doktora tez araştırmacılarının cinsiyetlerine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerini gerçekleştiren araştırmacıların cinsiyetlerine ve bu cinsiyetler arasındaki dağılıma dair bilgi vermektedir.

Tablo 4.7.2. Doktora Tezlerinin Araştırmacıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	6	60
Erkek	4	40
Toplam	10	100

Doktora tezlerini gerçekleştiren araştırmacıların cinsiyet dağılımını gösteren Tablo 4.4.2. değerlendirildiğinde, yüksek lisans tezlerinde olduğu gibi kadın araştırmacıların 6 (%60) erkek araştırmacılardan 4(%40) fazla olduğu tespit edilmiştir. Yüksek lisans düzeyli tezlerde olduğu gibi doktora düzeyli tezlerde de cinsiyet oranları arasında dengeli bir dağılım olduğu gözlenmiştir.

4.8. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

4.8.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.8.1., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan yüksek lisans tezlerinin danışmanlarının akademik ünvanlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, tezlerin hazırlanmasında görev alan danışmanların akademik ünvanlarını ve bu ünvanlar arasındaki dağılıma dair bilgileri ortaya koymaktadır.

Tablo 4.8.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Danışman Ünvanı	<i>f</i>	%
Prof. Dr.	59	34,30
Doç. Dr.	56	32,55
Dr. Öğr. Üyesi	34	19,76
Yrd. Doç. Dr.	19	11,04
Prof. Dr. – Doç. Dr.	3	1,74
Prof. Dr. – Dr. Öğr. Üyesi	1	0,58
Toplam	172	100

Konuya ilişkin yapılmış yüksek lisans tezlerinin danışman ünvanlarına göre dağılımını gösteren Tablo 4.8.1. analiz edildiğinde yüksek lisans tezlerine en çok danışmanlık yapan akademisyenlerin Profesör Doktor ünvanlı akademisyenler olduğu görülmektedir. Profesör Doktor ünvanlı akademisyenlerin 59 (%34,30) danışmanlık yaptığı tespit edilmiştir. Doçent Doktor ünvanlı akademisyenlerin ise 56 (%32,55) teze danışmanlık yaparak ikinci sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Doktor Öğretim Üyelerinin 34 (%19,76) yüksek lisans tezine danışmanlık yaptığı belirlenmiştir. 4 adet tezde tek danışman yerine ikinci danışmanın var olduğu görülmüştür. Bu durum, bazı araştırmalarda birden fazla akademisyenin tez danışmanlığını üstlendiğini göstermektedir.

4.8.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.8.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel yapılan doktora tezlerinin danışmanlarının akademik ünvanlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora düzeyindeki tezlerin hazırlanmasında görev alan danışmanların akademik ünvanlarını ve bu ünvanlar arasındaki dağılımı sunmaktadır.

Tablo 4.8.2. Doktora Tezlerinin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Danışman Ünvanı	<i>f</i>	%
Prof. Dr.	7	70
Doç. Dr.	1	10
Dr. Öğr. Üyesi	1	10
Prof. Dr. – Yrd. Doç. Dr.	1	10
Toplam	10	100

Doktora tezlerinin danışman ünvanlarına göre dağılımını gösteren Tablo 4.8.2. değerlendirildiğinde Yüksek lisans düzeyli tezlerde olduğu gibi doktora düzeyli tezlerde de 7 (%70) tez ile en çok danışmanlık yapan akademisyenler Profesör Doktorlar olmuştur. 1 (%10) tez de de Profesör Doktor ve Yardımcı Doçent Doktor ünvanlı akademisyenlerin ikinci danışmanlık yaptığı tespit edilmiştir. Doçent Doktor ve Doktor Öğretim Üyesi ünvanlı akademisyenlerin birer teze danışmanlık yaptığı görülmüştür. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin her ikisinde de Profesör Doktor en çok danışmanlık yapan akademik ünvan olmuştur.

4.9. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

4.9.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

Tablo 4.9.1., öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşım kullanılarak alanda yapılan yüksek lisans düzeyli tezlerin, anahtar sözcüklerine göre nasıl dağıldığını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde yer alan anahtar kelimelerin ne sıklıkta kullanıldığını ve bu kelimelerin hangi temaları yansıttığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.9.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

Anahtar Kelimeler	<i>f</i>	%
Sosyal Bilgiler/Sosyal Bilgiler Dersi	112	65,11
İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmeni/Sosyal Bilgiler Öğretmeni	45	26,16
Sosyal Bilgiler Eğitimi		
Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri/Öğrenci Görüşleri/Öğretmen Görüşleri/Görüşler	33	19,18
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri/Alan Uzmanlarının Görüşleri		
Kök Değer/Değer/Değerler/ Değer Eğitimi/ Değerler Eğitiminin Uygulanabilirliği	29	16,86
Öğretim Programı/Müfredat/ Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	24	13,95
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı		
Sosyal Bilgiler Eğitimi/Öğretimi	21	12,20
Nitelikli Öğretmen/Öğretmen/Öğretmenler/Öğretmenlik Mesleği/Kariyer Basamakları	21	12,20
Uzaktan Eğitim/EBA/Canlı Ders/Fatih Projesi/İnternet/Eğitimde İnternet	19	11,04
Kültür/Kültürel Özellikler/Kültürel Miras/Tarihi Kültürel Miras/Kültürel Miras Eğitimi	15	8,72
Somut Olmayan Kültürel Miras		
Eğitim/Öğretim/ İnfomal Eğitim/Küresel Eğitim	13	7,55
Yazılı Edebiyat Ürünleri/Gezi Yazıları/Hikâye/Şiir/Roman/Makale/Biyografi/Edebiyat	12	6,97
Edebi Ürün/Nutuk/Kutadgu Bilig		
Kavram/Kavram Eğitimi/Kavram Öğretimi/Kavram Öğrenme/Kavram Yanılgısı	11	6,39
Kavram Öğretimi Eğitim Uygulamaları		
Nitel Araştırma/Eylem Araştırması/Görüşme/Görüşme Tekniği/İçerik Analizi/Söylev	11	6,39
Analizi/Delphi Tekniği/Netnografi		

Çevre/Çevre Eğitimi/Çevre Okuryazarlığı/İnsan ve Çevre/Atık Pil Toplama	11	6,39
Program/Program Geliştirme/Program Değerlendirme/2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı/2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Taslağı	10	5,81
Tarih/Tarih Eğitimi/Tarih Öğretimi/Tarih Disiplini/Tarihi Şahsiyetler/Tarih Bilinci Kdz. Ereğli Tarihi	10	5,81
Sosyal Bilgiler Ders Kitabı/Ders Kitabı	9	5,23
Covid-19 Pandemisi/Salgını/Pandemi	9	5,23
Vatandaş/Vatandaşlık/Vatandaşlık Eğitimi/Küresel Vatandaşlık Eğitimi	8	4,65
Sınav/LGS/Adrese Dayalı Yerleşim Sistemi/Liselere Geçiş Sistemi/Merkezi Sınav Merkezi Ortak Sınav/TEOG	8	4,65
Öğrenci/Ortaokul Öğrencileri/Suriyeli Öğrenciler/Sığınmacı Öğrenci	7	4,06
Hukuk/Hak/Çocuk Hakları/Adalet/Özel Hayatın Gizliliği/Kişisel Veri	7	4,06
Çok Kültürlülük/Çok Kültürlü Eğitim/Çok Kültürlü Eğitim Algısı	7	4,06
Coğrafya/Coğrafya Bilinci/Coğrafya Eğitimi/Coğrafya Öğretimi/Coğrafi keşifler	7	4,06
Sosyal Bilgiler Lisans Programı/Pedagojik Alan Bilgisi/Konu Alan Bilgisi/Özel Alan Yeterlikleri/Yeterlilik/Öğretmen Eğitimi	7	4,06
Beceri/Beceri Eğitimi/Beceri Öğretimi/Beceri Temelli Sorular	7	4,06
Yerel Tarih/Yerel Tarih Öğretimi/Yerel Tarih Öğeleri	6	3,48
Vatan/Vatanseverlik/Vatanseverlik Eğitimi	6	3,48
Özel Yetenekli/Özel Yetenekliler Eğitimi/BİLSEM/Yetenek Geliştirme Atölyesi	6	3,48
Ölçme ve Değerlendirme/Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Araçları/Alternatif Değerlendirme/Performans Değerlendirme	6	3,48
Etik/Etik İhlal/Meslek Etiği/Suç/Dijital Etik	6	3,48
Coğrafya Okuryazarlığı/Coğrafya Okuryazarlığı Eğitimi/Coğrafya Okuryazarlığı Öğretimi/Yerel Coğrafya/Yerel Coğrafya Öğretimi	6	3,48
Demokrasi/Demokrasi Eğitimi/Sivil Katılım	6	3,48
Öğretim Yöntem Teknikleri/Öğretim stratejileri/Örnek Olay Yöntemi/Örnek Olay/Güncel Olay	6	3,48
Öğrenme Alanı/Ünite/Kazanım	5	2,90
Müze/Müze ile Eğitim	5	2,90
Medya/Sosyal Medya/Facebook/Çevrimiçi Öğrenme Toplulukları	5	2,90
Kariyer/Kariyer Bilinci/Kariyer Bilinci Geliştirme/Girişimcilik	5	2,90
Eğitimsel ve Öğretimsel Sorunlar/Eğitsel Sorunlar/Öğretmen Problemleri	5	2,90
Sosyal Bilgiler Ders Sorunları/Güçlük	5	2,90
Öğretmen ve Öğretmen Adayı/Öğretmen adayları/Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı	4	2,32
Kaynaştırma/Kaynaştırma Eğitimi	4	2,32
Deneyim/Mesleki Deneyim/Mesleki Gelişim/Mesleğe Başlangıç	4	2,32
Barış/Sorumluluk Değeri/ Farklılıklara Saygı/Bağımsızlık	4	2,32
Alan Gezileri/Gezi/Gözlem	4	2,32
Oyun/Eğitsel Oyun	4	2,32
Teknoloji/ Eğitim Teknolojisi/Mekânsal Teknoloji	4	2,32
Sosyal Kimlik/Sosyal Katılım/Sosyal Katılım Becerisi	4	2,32
Sanal Tur/Sanal Müze/Sanal Gerçeklik/Mobil Artırılmış Gerçeklik	4	2,32
Ortaokul/İlköğretim/İşitme Engelliler Okulu	4	2,32
İçerik/Materyal ve Kaynak/Fotoğraf/Birinci elden Kaynak	4	2,32
Erzincan/Ergani İlçesi/Kastamonu/Trabzon	4	2,32

Okul Yöneticisi/Yönetici/Müfettiş	4	2,32
Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığı/Dijital Vatandaşlık/Dijital Vatandaş	3	1,74
Tarihi Özellikler/Tarihsel Çevre/Yakın Çevre	3	1,74
Siber Zorba/Siber Zorbalık/Siber Mağdur	3	1,74
Ara Tatil Uygulaması/Ara Tatil Programı/Bir Haftalık Tatil	3	1,74
Özel Eğitim/Özel Gereksinimli Öğrenci/BEP	3	1,74
Argümantasyon Temelli Öğretim/Bilgisayar Destekli Eğitim/İnteraktif Eğitim	3	1,74
Aile Katılımı/Veli	3	1,74
Bütçe Planlaması/Zaman Yönetimi/E-Ticaret	3	1,74
Türkiye/Türkçe/Türk Dünyası	3	1,74
Cumhuriyet Kadını/Kadın Hakları/Kastamonu Kadını	3	1,74
Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımı/Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı	3	1,74
Sorun Yapılandırmacılık		
Alan Sınavı/KPSS	2	1,16
Afet Yönetimi/Deprem	2	1,16
Sözlü Tarih/Sözlü Tarih Metodu/	2	1,16
Sosyal Bilgiler Öğretim Süreci/Öğretim Süreci	2	1,16
Politika/Politik Okuryazarlık/	2	1,16
Belirli Gün ve Haftalar/Ritüel	2	1,16
Öğretmen Beklentileri/Öğrenci Beklentileri	2	1,16
Okuma/Okuma Listesi	2	1,16
Okul Dışı Öğrenme	2	1,16
Küresel İklim Değişikliği/İklim Değişikliği	2	1,16
Etkin Vatandaşlık/Aktif Vatandaşlık	2	1,16
Destekleme ve Yetiştirme Kursu	2	1,16
Arkeoloji/Arkeolojik Mekân	2	1,16
Mekân Algılama Becerisi/ Harita Becerileri	2	1,16
Bilim/Bilimsellik Değeri	2	1,16
Görme Engelli/Görme Engelli Öğretmen	2	1,16
Zenginleştirme/Farklılaştırma	2	1,16
Milli Mücadele	2	1,16
Sınıf İçi Uygulama	1	0,58
Öğretimsel İnançlar	1	0,58
Mekânsal Vatandaşlık	1	0,58
Sosyal Bilgiler Kültür Fuarı	1	0,58
Çanakkale Savaşı	1	0,58
Enerji Politikaları	1	0,58
Okul Büyüklüğü	1	0,58
Motivasyon	1	0,58
El Kitabı	1	0,58
MEB	1	0,58
Derse Aktarım	1	0,58
Fen Bilgisi Öğretim Programı	1	0,58
Profesyonel Kapital	1	0,58
Davranış Eğilimi	1	0,58

Hayat Bilgisi	1	0,58
Toplam	682	100

Yüksek lisans tezlerinin anahtar kelimelere göre dağılımlarının yer aldığı Tablo 4.9.1. incelendiğinde, yüksek lisans tezlerinde toplam 682 anahtar kelime kullanıldığı görülmektedir. Birbiriyle bağlantılı olduğu saptanan anahtar kelimeler gruplandırılarak tabloya aktarım sağlanmıştır.

En sık kullanılan anahtar kelimenin 112 tezde kullanıldığı tespit edilen “*Sosyal Bilgiler*”, “*Sosyal Bilgiler Dersi*” (%16,42) olduğu görülmüştür. 45 tezde kullanılan “*İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmeni*”, “*Sosyal Bilgiler Öğretmeni*”, “*Sosyal Bilgiler Eğitimcileri*” anahtar kelimeleri (%6,59) ikinci sırada yer alırken 33 tezde kullanılan “*Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*”, “*Öğrenci Görüşleri*”, “*Öğretmen Görüşleri*”, “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri*”, “*Alan Uzmanlarının Görüşleri*” anahtar kelimeleri (%4,83) ise üçüncü sırada yer almıştır.

Bunların dışında “*Kök Değer*”, “*Değer*”, “*Değerler Eğitimi*”, “*Değerler Eğitiminin uygulanabilirliği*”, “*Öğretim Programı*”, “*Müfredat*”, “*Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*”, “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*”, “*Sosyal Bilgiler Eğitimi*”, “*Sosyal Bilgiler Öğretimi*” anahtar kelimelerinin de sıklıkla kullanılan diğer anahtar kelimeler olduğu tespit edilmiştir. Araştırmalarda en az kullanılan anahtar kelimelerden bazıları şunlardır: “*Hayat Bilgisi*”, “*Davranış Eğilimi*”, “*Profesyonel Kapital*”, “*Fen Bilgisi Öğretim Programı*”, “*Derse Aktarım*”, “*MEB*”, “*El Kitabı*”, “*Motivasyon*” ve “*Okul Büyüklüğü*”. Bu durum, yüksek lisans düzeyindeki tezlerin genel konu alanlarına, disiplinler arası yaklaşımlara ve eğitim alanındaki güncel konulara odaklandığını göstermektedir.

Yüksek lisans düzeyli tezlerde toplam 682 anahtar kelime kullanıldığı göz önüne alındığında tez başına düşen ortalama 3,9 anahtar kelime olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada görülen bir diğer husus ise 10 tezde altışar, 3 tezde yedişer, 1 tezde ise 8 anahtar kelime olduğu görülmüştür. Yine 3 tezde anahtar kelime bulunmadığı tespit edilmiştir.

4.9.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

Tablo 4.9.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan doktora tezlerinin anahtar kelimelerine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde yer alan

anahtar kelimelerin ne sıklıkta kullanıldığını ve bu kelimelerin hangi temalarla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.9.2. Doktora Tezlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

Anahtar Kelimeler	f	%
Sosyal Bilgiler/Sosyal Bilgiler Dersi	6	13,95
Öğretmen/Sosyal Bilgiler Öğretmeni	4	9,30
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı/Öğretim Programı	3	6,97
Sosyal Katılım/Sosyal Katılım Becerisi	2	4,65
Bilim/Teknoloji	2	4,65
Öğretmen Eğitimi/Öğretmen Meslek Gelişimi	2	4,65
Sosyal Bilgiler Eğitimi	2	4,65
Öğretmen Değerlendirmeleri/Öğretmen Görüşleri	2	4,65
Vatandaşlık/Vatandaşlık Eğitimi	2	4,65
Çevrimiçi Mesleki Gelişim/Çevrimiçi Eğitimi	2	4,65
Toplumsal Cinsiyet Rolü/Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	2	4,65
Kültür/Kültürel Coğrafya	2	4,65
Kavram Öğretimi/Kavram Yanılgısı	2	4,65
Öğrenme Alanı	1	2,32
Öğretmen Adayı	1	2,32
Demokrasi	1	2,32
Metafor	1	2,32
Üstün Zekâlı Çocuklar	1	2,32
Türkiye ve ABD Karşılaştırılması	1	2,32
Pedagojik İçerik Bilgisi	1	2,32
Ahlaki Kimlik	1	2,32
İlham Veren Öğretmen	1	2,32
Gömülü Teori	1	2,32
Toplam	43	100

Doktora düzeyindeki tezlerin anahtar sözcüklerine göre dağılımlarının yer aldığı Tablo 4.9.2. değerlendirildiğinde doktora tezlerinde toplam 43 anahtar kelime kullanıldığı görülmüştür.

6 tezde kullanılan “*Sosyal Bilgiler*”, “*Sosyal Bilgiler Dersi*” anahtar kelimelerinin (%13,95) en sık kullanılan anahtar kelimeler olduğu görülmüştür. 4 tezde kullanılan “*Öğretmen*”, “*Sosyal Bilgiler Öğretmeni*” (%9,30) anahtar kelimelerinin ikinci sırada; 3 tez de kullanılan “*Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*”, “*Öğretim Programı*” (%6,97) anahtar kelimelerinin ise üçüncü sırada yer aldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre 10 doktora tezinde toplam 43 anahtar kelime kullanıldığı göz önüne alındığında ortalama her doktora tezine 4,3 anahtar kelime düştüğü görülmektedir. Analiz sırasında 1 tezde 6, 1 tezde de 7 anahtar kelimenin var olduğu görülmüştür.

4.10. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

4.10.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 4.10.1., öğretmen görüşlerini inceleyen ve nitel araştırma yöntemleri ile hazırlanmış yüksek lisans düzeyli tezlerin, sayfa sayılarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinin sayfa sayılarına göre nasıl dağıldığını ve hangi aralıkta yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.10.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	<i>f</i>	%
75 - 99	55	31,97
100 - 124	45	26,16
125 - 149	27	15,69
50 - 74	20	11,62
150 - 174	9	5,23
175 - 199	5	2,90
200 - 224	5	2,90
225 - 249	4	2,32
250 - 274	1	0,58
275 - 299	1	0,58
Toplam	172	100

Konuya ilişkin yüksek lisans düzeyindeki tezlerin genel uzunlukları ve sayfa sayılarındaki dağılımı Tablo 4.10.1.'de verilmiştir. Dağılımı incelediğimizde yüksek lisans tezlerinin 50 – 299 sayfa aralığında olduğu görülmüştür. Tezlerin en çok 75 – 99 sayfa aralığında yazıldığı belirlenmiştir. 75 – 99 sayfa aralığında sayfa sayısı bulunan 55 (%31,97) tezin bulunduğu tespit edilmiştir. 45 tezin 100 – 124 sayfa aralığında ve 27 (%15,69) tezin ise

125 – 149 sayfa aralığında olduğu tespit edilmiştir. 50- 74 sayfa aralığında 20 tez (%11,62) vardır.

Yüksek lisans tezlerinde 250 – 274 ve 275 – 299 sayfa aralığında birer tez yazıldığı görülmüştür. Yüksek lisans sayfa sayısı en az olan tez 54 sayfa ve sayfa sayısı en fazla olan tez 295 sayfadır.

4.10.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 4.10.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi ile yapılan doktora düzeyli tezlerin, sayfa sayılarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinin sayfa sayılarına göre nasıl dağıldığını ve hangi aralıkta yoğunlaştığını sunmaktadır.

Tablo 4.10.2. Doktora Tezlerinin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	<i>f</i>	%
150 - 199	6	60
250 - 299	2	20
100 - 149	1	10
400 - 450	1	10
Toplam	10	100

Doktora tezlerinin genel uzunlukları ve sayfa sayılarının dağılımına dair Tablo 4.10.2.'de yer alan veriler incelendiğinde, doktora tezlerinin çoğunlukla 150 – 450 sayfa aralığında olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında yer alan doktora tezlerinin sayfa aralığı en çok 150 – 199'dur. 150 – 199 (% 60) sayfa aralığında 6 doktora tezi yazılmıştır. 250 – 299 sayfa aralığında ise 2 (%20) tez yapıldığı görülmektedir.

Doktora tezlerinde en az sayfa sayısı olan tez 147sayfa iken en çok sayfa sayısı olan tezin 430 sayfa olduğu görülmüştür.

4.11. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

4.11.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Tablo 4.11.1., öğretmen görüşleri üzerine yapılan nitel araştırma yöntemi ile yapılan yüksek lisans tezlerinin araştırma konularına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde ele alınan araştırma konularının çeşitliliğini ve hangi konularda yoğun olarak çalışıldığını sergilemektedir.

Tablo 4.11.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Konu	Konuların alt Boyutları	f	%
Öğretim Programı		12	6,97
Sosyal Bilgilerin Disiplinleri	Tarih Öğretimi	11	6,39
	Coğrafya Öğretimi	6	3,48
	Vatandaşlık Öğretimi	7	4,06
	Tarih ve Coğrafya Öğretimi	1	0,58
Eğitim Teknolojisi/Uzaktan Eğitim	Uzaktan Eğitim	8	4,65
	EBA	5	2,90
	İnteraktif Eğitim	2	1,16
	Sanal Tur/Müze	1	0,58
	İnternet Kullanımı	1	0,58
Kavram Öğretimi	Mobil artırılmış Gerçeklik	1	0,58
		7	4,06
Değerler Eğitimi	Değerler Eğitiminin Uygulanması	5	2,90
	Bağımsızlık ve Vatanserverlik	4	2,32
	Barış ve Farklılıklara Saygı	1	0,58
	Sorumluluk	2	1,16
	Kök Değer	1	0,58
	Aile Katılımı	1	0,58
	Bilimsellik	1	0,58
Öğrenme Alanı/Ünite	Kültür ve Miras	5	2,90
	Etkin Vatandaşlık	1	0,58
	Adım Adım Türkiye	1	0,58
Öğretmenlik Mesleği	Mesleki Sorunlar/Güçlükler	4	2,32
	Özel Alan Yeterlikleri	2	1,16
	Mesleki Deneyim	3	1,74
	Çevrimiçi Mesleki Gelişim	2	1,16
	Pedagojik İçerik Bilgisi	2	1,16
	Meslek Etiği	1	0,58
	Kariyer Basamakları	1	0,58
	Motivasyon	1	0,58
Okul Dışı Öğrenme	Okul Dışı Öğrenme	4	2,32
	Müzeler	2	1,16
	Arkeolojik Mekân	1	0,58
	Girişimcilik Becerisi	3	1,74
	Gözlem Becerisi	1	0,58
	Sosyal Katılım Becerisi	1	0,58
	Mekânı Algılama Becerisi	1	0,58

Beceri Öğretimi	Politik Okuryazarlık	2	1,16
	Çevre Okuryazarlığı	6	3,48
	Dijital Okuryazarlığı	1	0,58
	Hukuk Okuryazarlığı	3	1,74
	Harita Okuryazarlığı	1	0,58
Çok Kültürlü Eğitim		3	1,74
Ölçme ve Değerlendirme		3	1,74
Destekleme ve Yetiştirme Kursları		2	1,16
Afet Eğitimi	Deprem	1	0,58
Belirli Gün ve Haftalar		1	0,58
Eğitim Sistemi ve Eğitim Politikaları	Türk Eğitim Sistemi	1	0,58
	Eğitim Felsefesi	2	1,16
	Ara Tatil	1	0,58
	Genel sınavlar	1	0,58
Disiplinler Arası Eğitim		1	0,58
Sosyal Kimlik		1	0,58
Özel Öğretim	BİLSEM	1	0,58
	Kaynaştırma Uygulamaları	5	2,90
Kültür Fuarı		1	0,58
Küresel Eğitim		1	0,58
Öğretim Materyalleri	Fotoğraf	1	0,58
	Edebi Ürün	2	1,16
	Ders Kitabı	5	2,90
	Materyal ve Kaynak Kullanımı	3	1,74
Öğretim Strateji, Yöntem ve Tekniği	Sınıf İçi Uygulama	1	0,58
	Argümantasyon Temelli Öğrenme	1	0,58
	Eğitsel Oyun	2	1,16
	Gezi-Gözlem	2	1,16
	Güncel Olay	1	0,58
	Farklılaştırılmış Öğretim	1	0,58
	Örnek Olay	1	0,58
	Konu Öğretiminde Yöntem	1	0,58
Toplam		172	100

Yüksek lisans tezlerinin konuları ve alt konularına göre dağılımının yer aldığı Tablo 4.11.1. analiz edildiğinde, 22 ayrı konu ve 59 alt konuda öğretmen görüşlerine başvurulduğu tespit edilmiştir.

Yüksek lisans tezlerinde öğretmenlerin görüşlerinin en çok alındığı konunun Sosyal Bilgiler disiplinleri olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler disiplinlerini (tarih, coğrafya, vatandaşlık vb.) konu alan 25 (%14,53) tez yayımlandığı görülmüştür. Sosyal Bilgiler

Disiplinleri konu başlığı altında en fazla çalışılan alt konunun Tarih Öğretimi (%6,39) olduğu tespit edilmiştir.

Beceri öğretimi üzerine yapılan lisansüstü 19 (%11,04) tezin araştırmacıların en çok çalıştığı ikinci konu olduğu belirlenmiştir. Beceri Öğretimi çerçevesinde Çevre Okuryazarlığının (%0,87) üzerinde ağırlıklı olarak çalışıldığı görülmüştür.

En çok çalışılan tez konularından üçüncüsü ise Eğitim Teknolojisi/Uzaktan Eğitim (%10,46) konusudur. Bu konuda 18 tez yapıldığı belirlenmiştir. Eğitim Teknolojisi/Uzaktan Eğitim konu ana teması altında araştırmacıların ağırlıklı olarak yöneldiği çalışma konusu ise 8 tezde (%4,65) görülen Uzaktan Eğitimidir.

Bu ana konular dışında Öğretmenlik Mesleğini kapsayan 16 ve Değerler Eğitimi konu edinen 15 tezin konu dağılımında yer aldığı görülmektedir. 10 tezde Öğretim Strateji, Yöntem ve Tekniklerini ilgilendiren konular tezler yapıldığı ortaya çıkmıştır.

Belirli Gün ve Haftalar, Afet Eğitimi, Disiplinler Arası Eğitim, Sosyal Kimlik, Kültür Fuarı ve Küresel Eğitimi ile ilgili tezler ise araştırmacıların en az yöneldiği konular olarak görülmüştür.

Bu durum, yüksek lisans düzeyinde yapılan araştırmaların geniş bir konu yelpazesini kapsadığını göstermektedir. Eğitim sistemi, öğretim stratejileri, öğretmenlik mesleği, öğretim materyalleri ve daha pek çok konu üzerine çalışmalar yürütüldüğünü göstermektedir.

4.11.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Tablo 4.11.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi ile yapılan doktora tezlerinin araştırma konularına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde ele alınan konuların çeşitliliğini ve hangi konularda yoğunlaştığını detaylandırmaktadır.

Tablo 4.11.2. Doktora Tezlerinin Araştırma Konularına Göre Dağılımı

Konu	Konuların Alt Boyutu	<i>f</i>	%
Beceri Öğretimi	Sosyal Katılım Becerisi	1	10
Kavram Öğretimi		1	10
Öğretim Programı		1	10
Öğretmenlik Mesleği	Mesleki Etik	1	10
	Pedagojik İçerik Bilgisi	1	10

	Çevrim İçi Mesleki Gelişim	1	10
Özel Öğretim	Üstün Zekâlı Çocuklar	1	10
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği		1	10
Sosyal Bilgilerin Disiplinleri	Vatandaşlık Öğretimi	1	10
	Coğrafya Öğretimi	1	10
Toplam		10	100

Doktora tezlerinin konu dağılımı ile ilişkili Tablo 4.11.2. gözden geçirildiğinde, dağılımda 7 ayrı konu ve 7 alt konunun olduğu görülmektedir. Bunun yanında her bir tezin farklı bir konuya odaklandığı tespit edilmiştir. Konu dağılımında en sık öğretmen görüşüne başvuru konunun Öğretmenlik Mesleğine 3 (%30) dair olduğu tespit edilmiştir. Bu konu altında “Mesleki Etik”, “Pedagojik İçerik Bilgisi” ve “Çevrim İçi Mesleki Gelişim” gibi alt konular incelenmiştir.

4.12. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı

4.12.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.12.1., öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşım kullanılarak hazırlanan yüksek lisans tezlerinin amaçlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde belirlenen ana amaç ile bu amaçlara bağlı geliştirilen alt amaçların çeşitliliğini ve dağılımını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.12.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı

Amaç	Alt Amaç	<i>f</i>	%
Programın Değerlendirilmesi	Programın Kendisi	25	14,53
	Programın Disiplinleri	18	10,46
	Programın Bileşenleri	36	20,93
	Programın Somut Ürünleri	2	1,16
	Programın Kendisi/Programın Somut Ürünleri	1	0,58
Programın Değerlendirilmesi/Öğretmenin Kendisine Dair	Programın Bileşenleri/Algı ve Tutumları	1	0,58
Öğretmenin Kendisine Dair	Mesleki Beceriler	17	9,88
	Mesleki Deneyim	3	1,74
	Mesleki Alan Bilgisi	5	2,90

	Mesleki Kariyer	1	0,58
	Algı ve Tutumları	7	4,06
	Sorunları/Güçlükleri	7	4,06
	Mesleki Alan Bilgisi/Mesleki Deneyim	1	0,58
	Mesleki Deneyim/İnanç	1	0,58
	Mesleki Gelişim	1	0,58
	Öğretmenlik Meslek Bilgisi	1	0,58
	Eğitim Sistemi/Eğitim Politikası	5	2,90
	Özel Öğretim	6	3,48
	Kurslar	1	0,58
Diğer Konulara Dair	Eğitim Teknolojileri	16	9,30
	Eğitim İçerikleri ve Kaynakları	8	4,65
	Öğrenme Ortamı	8	4,65
Programın Değerlendirilmesi/Diğer Konulara Dair	Eğitim İçerikleri ve Kaynakları/Programın Kendisi	1	0,58
Toplam		172	100

Yüksek lisans tezlerinin amaç ve alt amaçlarını içeren Tablo 4.12.1. yukarıda verilmiştir. Amaç ve alt amaçlar incelendiğinde yüksek lisans tezlerinde 3 ana tema üzerinde yoğunlaşmanın olduğu görülmüştür.

Programı ve Programın öğelerini inceleyen tezler “Programın Değerlendirilmesi“ ana teması altında incelenmiştir. Programın değerlendirilmesini amaç edinen programın bütüncül bir şekilde inceleyen tezler “Programın Kendisi”, Sosyal Bilgiler disiplinlerine (Tarih, Coğrafya, Politika vb.) yönelik yapılan araştırmalar “Programın Disiplinleri”, programda yer alan değer ve becerileri inceleyen tezler “Programın Bileşenleri” ve ders kitabını üzerine yapılan tezler ise “Programın somut Ürünler” alt temasında kategorize edilmiştir.

Öğretmenler ile ilgili araştırma yapmayı amaç edinen tezler “Öğretmenlerin Kendisine Dair” ana başlığı altında incelenmiştir. Bu ana kategori altında oluşturulan alt amaçlar Öğretmenlik Mesleğinde öğretmenlerin sahip olması gereken beceri, alan bilgisi gibi alt kategorilerdir.

Program ve öğretmeni değerlendirmeyi amaç edinen tezlerin dışında kalan Eğitim sistemi, özel öğretim, eğitim teknolojileri, kurslar, eğitim içerikleri ve Öğrenme Ortamı gibi konular üzerine yapılan tezler ise ayrı bir tema olarak incelenmiştir.

Bu amaç ve alt amaçlar içinde ilk sırada 82 tez ile Programın Değerlendirilmesi yer almıştır. Programı ve programa ilişkin öğeleri araştırmayı amaç edinen tezler içinde en fazla Programın Bileşenleri (beceri, değer, öğrenme alanı vb.)araştırmayı amaç edinen tez

bulunmaktadır. Programın bileşenlerini amaç edinen 36 (%20,93) tezin mevcut olduğu görülmektedir. Programı bir bütün olarak değerlendiren 25 (%14,53) tez bulunduğu tespit edilmiştir. Programın Disiplinleri üzerine yapılan 18 (%10,46) tez olduğu görülmüştür.

Öğretmenin Kendisini araştırmayı amaç edinen 44 tez olduğu tespit etmiştir. Öğretmenlerin Mesleki Becerilerini (%9,88) araştırmayı amaç edinmiş 17 tez tespit edilmiştir. Öğretmenlerin Algı ve Tutumları, Meslekte yaşadıkları sorunlar ve güçlükleri araştırmak amacıyla yapılan tezlerin oranı da yüksektir.

Programın değerlendirilmesi ve öğretmenin kendisini ilgilendiren konuları amaç edinen tezlerin dışında kalan tezlerde ağırlıklı olarak Eğitim Teknolojileri (%9,30) üzerine araştırma yapıldığı görülmüştür. Çoklu amacı olan 2 tezin var olduğu görülmüştür.

4.12.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.12.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma metodu ile yapılan doktora tezlerinin, amaçlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde belirlenen temel amaç ve bu amaçlara bağlı olan alt amaçların çeşitliliğini ve nasıl bir dağılım gösterdiğini detaylandırmaktadır.

Tablo 4.12.2. Doktora Tezlerinin Amaç ve Alt Amaçlarına Göre Dağılımı

Amaç	Alt Amaç	<i>f</i>	%
Programın Değerlendirilmesi	Programın Bileşenleri	1	10
	Programın Disiplinleri	2	20
	Programın Kendisi	2	20
Öğretmenin Kendisine Dair	Meslek Ahlakı	1	10
	Öğretmenlik Meslek Bilgisi	1	10
	Mesleki Gelişim	1	10
Diğer Konulara Dair	Özel Öğretim	1	10
	Eğitim Sistemi/Eğitim Politikası	1	10
Toplam		10	100

Doktora tezlerinin amaç ve alt amaçlarına dair Tablo 4.12.2.'de sunulmuştur. Dağılıma göre yüksek lisans tezlerinde olduğu gibi 5 tez ile Programın değerlendirilmesi ilk sırada yer almaktadır. Programın değerlendirilmesinde en sık ikişer tez ile Programın Disiplinlerinin Tarih, Coğrafya, arkeoloji, vb. ve Programın Kendisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. İkinci sırada 3 tez ile Öğretmenin Kendisine dair araştırmaların yapılmasının amaçlandığı

görülmüştür. Diğer konulara dair 2 tez yayımlandığı görülmektedir. Diğer konularda özel öğretim ve eğitim sistemi gibi konuların incelendiği belirlenmiştir.

Doktora düzeyindeki tezlerin programın değerlendirilmesi ve öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri üzerine odaklandığının tespiti yapılmıştır.

4.13. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

4.13.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Tablo 4.13.1., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel yaklaşımla yapılan yüksek lisans tezlerinin, araştırma desenine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde kullanılan farklı nitel araştırma desenlerinin çeşitliliğini ve hangi desenlerin daha yaygın olarak tercih edildiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.13.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Araştırma Modeli	Araştırma Deseni	<i>f</i>	%
Nitel	Durum Çalışması	52	30,23
	Olgubilim (Fenomenoloji)	47	27,32
	Belirtilmemiş	28	16,27
	Temel Nitel	17	9,88
	Tarama Modeli	10	5,81
	Betimsel Analiz	3	1,74
	Betimsel Araştırma	3	1,74
	Betimsel Tarama	2	1,16
	Temel Yorumlayıcı	2	1,16
	Eylem Araştırması	2	1,16
	Basit Temel Araştırma	1	0,58
	Görüşme Yöntemi	1	0,58
	Karma (Olgubilim/Doküman Analizi)	1	0,58
	Netnografi	1	0,58
	Nitel Uygulama Değerlendirmesi	1	0,58
	Sözlü Tarih	1	0,58
	Toplam		172

Konuya ilişkin incelenen yüksek lisans tezlerinin araştırma desenlerine göre dağılımının yer aldığı Tablo 4.13.1. değerlendirildiğinde, nitel yaklaşımla hazırlanan yüksek lisans tezlerinde sırasıyla en çok kullanılan araştırma desenlerinin, 52 tezde (%30,23) kullanılan

Durum Çalışması, 47 tezde (%27,32) kullanılan Olgubilim (Fenomenoloji) ve 17 tezde (%9,88) kullanılan Temel Nitel araştırma deseni olduğu tespit edilmiştir. 10 tezde (%5,81) ise araştırmacıların Tarama Modelini kullanarak çalışmalarını yürüttüğü görülmüştür.

Araştırma modelleri içinde en az kullanılan araştırma modelleri şunlardır: Basit Temel Araştırma, Görüşme Yöntemi, Karma, Netnografi, Nitel Uygulama Değerlendirmesi ve Sözlü Tarihtir. Bunların dışında yüksek lisans tezlerinde kullanılan 11 ayrı araştırma deseninin varlığı tespit edilmiştir. 28 tezde (%16,27) ise araştırma deseninin belirtilmediği görülmektedir.

4.13.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Tablo 4.13.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma stratejisi ile yapılan doktora tezlerinin, araştırma desenlerine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde kullanılan nitel araştırma desenlerini ve hangi desenlerin ne sıklıkta tercih edildiğini detaylandırmaktadır.

Tablo 4.13.2. Doktora Tezlerinin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

Araştırma Modeli	Araştırma Modeli	f	%
Nitел	Durum Çalışması	6	60
	Olgubilim(Fenomenoloji)	1	10
	Temel Nitel	1	10
	Eylem Araştırması	1	10
	Gömülü Teori (Kuram Oluşturma)	1	10
Toplam		10	100

Doktora tezlerinin konuya ilişkin dağılımı Tablo 4.13.2.'de sunulmuştur. Elde edilen verilere göre yüksek lisans tezlerinde olduğu gibi doktora tezlerinde de 6 tez (%60) ile durum çalışması araştırmacıların en çok tercih ettiği desen olmuştur. Diğer araştırma desenlerinin ise birer tezde kullanıldığı görülmektedir.

4.14. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

4.14.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.14.1., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma metodu ile alanda yapılan yüksek lisans düzeyli tezlerin veri toplama teknikleri ve veri toplama araçlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde araştırmacıların çalışmayı yürütürken kullandıkları çeşitli veri toplama yöntemlerinin ve araçlarının dağılımını ve hangi tekniklerin daha sık tercih edildiğini sunmaktadır.

Tablo 4.14.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Tekniği	Veri Toplama araçları	f	%
Görüşme	Yarı Yapılandırılmış Görüşme	125	72,67
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu/Anket	2	1,16
	Açık Uçlu Görüş Formu	8	4,65
	Yarı Yapılandırılmış ve Odak Görüşme Formu	1	0,58
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu/Sınav Kâğıdı	2	1,16
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme/Olay Metin Formları	1	0,58
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme/Metafor Oluşturma Resim/Karikatür/kompozisyon Formları	2	0,58
Doküman Analizi/Görüşme	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu/Ders Kitabı	7	4,06
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu/Edebi Ürün	1	0,58
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu/Program	1	0,58
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu/Screenshot	1	0,58
Anket/Görüşme	Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Anket Formu	6	3,48
Görüşme/Gözlem	Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Gözlem Formu	6	3,48
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Gözlem Formu/Odak Görüşme	1	0,58
Anket	Açık Uçlu Anket Formu	3	1,74
	Açık Uçlu Anket/Kişisel Bilgi Formu	1	0,58
Doküman Analizi/Görüşme/Gözlem	Yarı Yapılandırılmış Görüşme ve Gözlem Formu/Ders Kitabı	2	1,16
Delphi Tekniği	Delphi Anket Formu	1	0,58
Belirtilmemiş		1	0,58
Toplam		172	100

Veri toplama tekniği ve veri araştırma araçlarının konu ile ilgili yüksek lisans tezlerinde nasıl bir dağılım gösterdiği yukarıda Tablo 4.14.1.'de verilmiştir. 141 tezde (%81,97) tek başına 25 tezde (%14,53) diğer veri toplama teknikleri ile birlikte kullanılan Görüşme en sık tercih

edilen veri toplama tekniği olmuştur. Görüşme ve Doküman Analizinin birlikte kullanıldığı 10 tez (%5,81) tespit edilmiştir. Görüşme Tekniği ile birlikte kullanılan diğer veri toplama teknikleri ise Anket, Gözlemdir. Görüşme tekniğinin kullanılmadığı 5 tez de Anket ve Delphi Tekniğinin tercih edildiği görülmüştür.

Veri toplama araçlarında ise 13 tez hariç tüm yüksek lisans tezlerinde Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun tercih edildiği görülmektedir. 125 tez (%72,67) veri toplama aracı olarak sadece Yarı yapılandırılmış Görüşme Formunu kullanmıştır. Yalnızca 2 tez Odak Görüşmesi yapmıştır. 8 tezde Yarı Yapılandırılmış görüşmenin yanında Ders Kitabının da veri toplama aracı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. 9 tezde Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu veri toplama aracı olarak tercih edilmiştir. Açık Uçlu Görüş formu kullanan 8 tez (%4,65) bulunmuştur. 1 tezde ise veri toplama tekniğine ve veri toplama aracına yer verilmemiştir.

4.14.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.14.2., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma yöntemi ile alanda yapılan doktora düzeyli tezlerin veri toplama teknikleri ve veri toplama araçlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde kullanılan çeşitli veri toplama yöntemlerinin ve araçlarının çeşitliliğini ve hangi tekniklerin ne kadar sıklıkta tercih edildiğini sunmaktadır.

Tablo 4.14.2. Doktora Tezlerinin Veri Toplama Tekniği ve Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Tekniği	Veri Toplama Araçları	<i>f</i>	%
Görüşme	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	4	40
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme/Metafor Formu	1	10
Görüşme/Gözlem	Yarı Yapılandırılmış Görüşme/Gözlem Formu	1	10
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme/Gözlem Formu Kelime İlişkilendirme Testi	1	10
Görüşme/Doküman Analizi	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu/Ders Kitabı/Müfredat Programı	1	10
	Yarı Yapılandırılmış Görüşme/Gözlem Formu/Konu Alan Testi/Alan Notları/PİB Öz Değerlendirme Formu/Ders Planı Değerlendirme Formu/Video Kayıtları	1	10

Görüşme/Gözlem/Doküman Analizi	Yarı Yapılandırılmış Görüşme/Gözlem Formu/Ölçek/Günlük/Hikâye Tamamlama Etkinliği/Ders Kitabı/Müfredat Programı	1	10
Toplam		10	100

Doktora tezlerinin veri toplama tekniği ve veri toplamada kullandıkları araçlara göre dağılımını gösteren Tablo 4.14.2. değerlendirildiğinde tıpkı yüksek lisans tezlerinde olduğu gibi 5 tezde tek başına 5 tezde ise diğer veri toplama teknikleri ile birlikte kullanılan görüşmenin en sık seçilen veri toplama tekniği olduğu tespit edilmiştir. Veri toplama aracında tüm doktora tezlerinde Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun kullanıldığı görülmektedir. Yine 5 tezde çoklu veri toplama tekniğinin tercih edildiği görülmüştür.

4.15. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

4.15.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 4.15.1., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel yaklaşımla yapılan yüksek lisans tezlerinin veri analiz yöntemine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde kullanılan farklı veri analiz yöntemlerinin çeşitliliğini ve hangi tekniklerin daha sık tercih edildiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.15.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

Model	Veri Analiz Tekniği	<i>f</i>	%
Nitel	İçerik Analizi	79	45,93
	Betimsel Analiz	53	30,81
	Betimsel/İçerik Analizi	21	12,20
	Tümevarımsal Analiz	5	2,90
	Tematik Analiz	4	2,32
	Belirtilmemiş	5	2,90
	Betimsel Analiz/Doküman İncelemesi	1	0,58
	Betimsel Analiz/Sürekli Karşılaştırma	1	0,58
	Betimsel Tematik Analiz	1	0,58
	Betimsel Sistemik Analiz	1	0,58
	Tümdengelim Analiz	1	0,58
Toplam		172	100

Konu bağlamında ele alınan yüksek lisans tezlerinin veri analiz yöntemlerinin yer aldığı Tablo 4.15.1. incelendiğinde 79 tezde tercih edilen İçerik Analizinin en sık kullanılan veri analiz yöntemi olduğu ve 53 tezde kullanılan Betimsel Analizin ikinci sırada olduğu tespit edilmiştir. 21 tezde hem Betimsel hem de İçerik analizinin birlikte kullanıldığı ve en sık tercih edilen üçüncü veri analiz yöntemi olduğu tespit edilmiştir. En az kullanılan veri analiz yöntemleri şunlardır: Betimsel Analiz/Doküman İncelemesi, Betimsel Analiz/Sürekli Karşılaştırma, Betimsel Tematik Analiz, Betimsel Sistemik Analiz ve Tümdengelim Analizdir. 5 tezde veri analizinin hangi yöneme göre yapıldığı belirtilmemiştir.

4.15.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 4.15.2., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma yöntemi ile yapılan doktora tezlerinin veri analiz yöntemine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde kullanılan farklı veri analiz yöntemlerinin çeşitliliğini ve hangi yöntemlerin daha yaygın olarak kullanıldığını detayları ile ortaya koymaktadır.

Tablo 4.15.2. Doktora Tezlerinin Veri Analiz Yöntemine Göre Dağılımı

Model	Veri Analiz Tekniği	<i>f</i>	%
Nitel	Betimsel Analiz	4	40
	İçerik Analizi	2	20
	Betimsel/İçerik Analizi	2	20
	Betimsel/İçerik/Anlatı Analizi	1	10
	Sürekli Karşılaştırmalı Analiz	1	10
Toplam		10	100

Doktora tezlerinin veri analiz yöntemlerine göre dağılımına ait Tablo 4.15.2. analiz edildiğinde, yüksek lisans tezlerinin aksine doktora tezlerinde en sık tercih edilen veri analiz yönteminin Betimsel İçerik olduğu görülmüştür. Betimsel İçerik analizi ile verilerini analiz eden 4 tez bulunmuştur. İçerik analizi 2 tezde tercih edilmiştir. Hem Betimsel hem de İçerik analizini tercih eden yine 2 tez vardır. Betimsel/İçerik/Anlatı Analizini ve Sürekli Karşılaştırmalı Analizi Kullanan birer tez olduğu tespit edilmiştir.

4.16. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı

4.16.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı

Tablo 4.16.1., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma yöntemi ile yapılan yüksek lisans tezlerinin örneklem seçim teknikleri ve örneklem alt türlerine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde kullanılan farklı örneklem seçim yöntemlerini ve bu yöntemlere bağlı olarak belirlenen örneklem alt türlerinin çeşitliliğini ve hangi örneklem tekniklerinin daha sık tercih edildiğini sunmaktadır.

Tablo 4.16.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı

Örneklem Seçim Tekniği	Örneklem Alt Türü	<i>f</i>	%
Amaçlı Örnekleme	Kolay Ulaşılabilir Durum Örneklem	37	21,51
	Ölçüt Örneklem	30	17,44
	Maksimum Çeşitlilik Örneklem	19	11,04
	Kartopu (Zincir) Örneklemesi	5	2,90
	Uygun Durum Örneklem	3	1,74
	Benzeşik(Homojen) Örneklem	2	1,16
	Tipik Durum Örneklem	2	1,16
	Kritik Durum Örneklemesi	1	0,58
	Amaçlı Rastgele Örneklem	1	0,58
	Ölçüt/Maksimum Çeşitlilik Örneklem	4	2,32
	Ölçüt /Kartopu Örneklem	2	1,16
	Ölçüt/Kolay Ulaşılabilir Örneklem	2	1,16
	Belirtilmemiş	22	12,79
Olasılık Temelli Örneklem	Basit Tesadüfi Örneklem	3	8,33
	Seçkisiz (Tesadüfi) Örneklem	1	10,41
	Kasti Örneklem	1	0,58
	Belirtilmemiş	1	0,58
Belirtilmemiş		36	20,93
Toplam		172	100

Araştırma kapsamında incelenen yüksek lisans tezlerinin örneklem seçim tekniği ve örneklem alt türüne göre dağılımının verildiği Tablo 4.16.1. değerlendirildiğinde örneklem seçim tekniği olarak yüksek lisans tezlerinde çoğunlukla (130 tez) Amaçlı Örneklem tercih edilmiştir. Amaçlı örneklem alt türü olarak 37 tezin (%21,51) tercih ettiği Kolay Ulaşılabilir Durum Örneklemesi ilk sırada yer almıştır. İkinci örneklem alt türü olarak 30 tez de (%17,44) kullanılan Ölçüt Örneklem ve Üçüncü örneklem alt türü olarak Maksimum Çeşitlilik Örneklem 19 tezde (%11,04) tercih edilmiştir. En az kullanılan Amaçlı Örneklem alt türleri ise Kritik Durum Örneklemesi ve Amaçlı Rastgele Örneklemdir. Çoklu Örneklem alt türü tercih

eden tez sayısı 6'dır. Amaçlı Örneklem seçim tekniğini tezinde kullandığını belirten ancak Amaçlı Örneklemin hangi alt türünü kullandığını belirtmeyen 22 tez olduğu tespit edilmiştir.

Olasılık Temelli Örnekleme tercih eden 6 tez tespit edilmiştir. 3 tezde Basit Tesadüfi Örneklem kullanılmıştır. Diğer örneklem alt türlerini kullanarak örneklemini belirleyen birer tez bulunduğu ortaya çıkmıştır. Hem örneklem seçim tekniğini hem de örneklem alt türünü belirtmeyen 36 tez bulunmuştur. 8 tezle çoklu örneklem alt türünün tercih edildiği tespit edilmiştir.

4.16.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı

Tablo 4.16.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma metodu kullanılarak yapılan doktora tezlerinin örneklem seçim teknikleri ve örneklem alt türüne göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde kullanılan çeşitli örneklem seçim yöntemlerini ve bu yöntemlere bağlı olarak belirlenen örneklem alt türlerinin çeşitliliğini ve hangi tekniklerin ne sıklıkta tercih edildiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.16.2. Doktora Tezlerinin Örneklem Seçim Tekniği ve Örneklem Alt Türüne Göre Dağılımı

Örneklem Seçim Tekniği	Örneklem Alt Türü	<i>f</i>	%
Amaçlı Örnekleme	Ölçüt Örneklem	4	40
	Kolay Ulaşılabilir durum Örnekleme	2	20
	Maksimum Çeşitlilik Örnekleme	1	10
	Kuramsal Örnekleme	1	10
	Uygun Durum Örnekleme	1	10
	Ölçüt/Kolay Ulaşılabilir Örnekleme	1	10
Toplam		10	100

Doktora tezlerinin örneklem seçim tekniği ve örneklem alt türüne ilişkin dağılımının yer aldığı Tablo 4.16.2. incelendiğinde taranan doktora tezlerinin tamamında örneklem seçim tekniği olarak Amaçlı Örnekleme türünün kullanıldığı görülmüştür. En sık tercih edilen örneklem alt türü 4 tezde kullanılan Ölçüt Örneklemdir. Kolay Ulaşılabilir Durum Örneklemesini tercih eden 2 tez bulunmaktadır. Diğer Örneklem Alt türlerini tercih eden birer tez olduğu tespit edilmiştir. Çoklu Örneklem kullanan 1 tez olduğu belirlenmiştir.

4.17. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

4.17.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinde Görüşü Alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Tablo 4.17.1., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma yöntemi ile yapılan yüksek lisans tezlerinde görüşü alınan sosyal bilgiler öğretmenlerinin örneklem büyüklüğüne göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde görüşüne başvurulmuş sosyal bilgiler öğretmenlerinin örneklem büyüklüklerinin nasıl bir dağılım gösterdiğini ve hangi aralıkta öğretmenin daha sıklıkta örnekleme yer aldığını detaylandırmaktadır.

Tablo 4.17.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Örneklem Büyüklüğü	<i>f</i>	%
11-20	71	41,27
21-30	41	23,83
1-10	25	14,53
31-40	14	8,13
41-50	12	6,97
51-60	4	2,32
61-70	2	1,16
100-110	3	1,74
Toplam(1387)	172	100

Yüksek lisans tezlerinde görüşü alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin örneklem büyüklüklerinin dağılımını gösteren Tablo 4.16.1. analiz edildiğinde, 71 tezde (% 41,27) 11-20 arasında Sosyal Bilgiler Öğretmeninin görüşüne başvurulduğu tespit edilmiştir. 21-30 aralığında öğretmen görüşü alınan 41 tez (%23,83) bulunurken 25 tezde (%14,53) 1-10 arasında öğretmenin görüşü alınarak tez yapılmıştır. 100 üzerinde öğretmen ile çalışma grubu oluşturan 3 tez görülmüştür.

Yüksek lisansta 130 tezin örnekleminde sadece Sosyal Bilgiler Öğretmenleri bulunmaktadır. Diğer 42 tezde öğretmenlerin yanında farklı gruplarda örnekleme yer almıştır. Yüksek lisans tezlerinin tümünde toplam 1387 sosyal bilgiler öğretmenin görüşünün alındığı belirlenmiştir.

4.17.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinde Görüşü Alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Tablo 4.17.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi ile yapılan doktora tezlerinde görüşüne başvurulmuş sosyal bilgiler öğretmenlerinin örneklem büyüklüğüne göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 4.17.2. Doktora Tezlerinin Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Örneklem Büyüklüğü	<i>f</i>	%
1 - 10	3	30
21 - 30	3	30
11 - 20	1	10
31 - 40	1	10
90 - 100	1	10
130-140	1	10
Toplam(380)	10	100

Doktora tezlerinde görüşü alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin örneklem büyüklüğüne dair Tablo 4.16.2. incelendiğinde, üçer tezde 1-10 ve 21 -30 arasında, 1 tezde 11-20 arasında ve 1 tezde 31 - 40 arasında sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşüldüğü bulgusuna varılmıştır. 90-100 ile 130-140 aralığında öğretmenin örnekleme yer aldığı birer tez olduğu tespit edilmiştir.

Doktora tezlerinin 6 tanesinin örnekleminde sadece Sosyal Bilgiler Öğretmenleri bulunmaktadır. 4 tezin örnekleminde ise Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin yanında öğrenci ve öğretmen adayları bulunmaktadır. Doktora tezlerinin bütününde toplam 380 sosyal bilgiler öğretmenin farklı konularda görüşünün alındığı belirlenmiştir.

4.18. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı

4.18.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı

Tablo 4.18.1., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma metodu ile yapılan yüksek lisans tezlerinin örnekleme yer alan diğer gruplara göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde incelenen diğer grupların ne ölçüde yer aldığını ve bu grupların dağılımını sunmaktadır.

Tablo 4.18.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı

Diğer gruplar	Diğer Grup Sayısı	<i>f</i>	%
Öğrenci	1380	24	49,99
Akademisyen	77	7	14,58
Diğer Öğretmen	104	5	10,41
Öğretmen Adayı	141	4	8,33
Veli	37	4	8,33
Yönetici	34	3	6,24
İlköğretim Müfettişi	8	1	2,08
Toplam	1743	48	100

Araştırma kapsamında incelenen yüksek lisans tezlerinde öğretmen dışında örneklemde yer alan diğer gruplara ait Tablo 4.18.1.'de verilmiştir. Dağılım incelendiğinde Öğretmenlerin dışında örnekleme dâhil olan gruplar içinde ilk sırada Öğrenciler yer almaktadır. 24 (%49,99) tezde toplam 1380 öğrenci örnekleme dâhil edilmiştir. Öğrencilerden sonra örnekleme dâhil olan ikinci grup Akademisyenler olmuştur. 6 (%12,49) tezde Akademisyenlerin görüşü alınmıştır. Görüşü alınan toplam 63 akademisyenin var olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri dışında örnekleme de yer alan bir diğer grup Diğer Öğretmenlerdir. 5 (%10,41) tezde Diğer Branşlardan öğretmenler örnekleme de yer almıştır. Diğer Branşlardan görüşü alınan 104 öğretmenin bulunduğu görülmüştür. 4 (%8,33) tezde örnekleme dâhil olan bir diğer grup Öğretmen Adaylarıdır. Görüşü alınan 141 Öğretmen Adayı olduğu belirlenmiştir. 4 tezde Veliler ve 3 tezde Yöneticiler çalışmalara katılım sağlayan diğer gruplar olmuştur. Örneklemde en az yer alan gruplar ise Alan Uzmanları ve İlköğretim Müfettişleridir. Toplam 42 yüksek lisans tezinde öğretmenler dışında farklı örneklem gruplarına yer verildiği görülmüştür.

4.18.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı

Tablo 4.18.2., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma metodu ile yapılan doktora tezlerinin örnekleme de yer alan diğer gruplara göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde incelenen diğer grupların örnekleme de ne ölçüde yer aldığını ve bu grupların dağılımını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.18.2. Doktora Tezlerinin Örneklemde Yer Alan Diğer Gruplara Göre Dağılımı

Diğer Gruplar	Diğer Grup Sayısı	<i>f</i>	%
Öğrenci	37	2	50
Öğretmen Adayı	44	2	50
Toplam	81	4	100

Doktora tezlerinde örnekleme dâhil edilen diğer grupların dağılımına ilişkin Tablo 4.18.2. değerlendirildiğinde doktora tezlerinde Sosyal Bilgiler öğretmenleri dışında örnekleme yer alan diğer grupların öğretmen adayları ve öğrenciler olduğu belirlenmiştir. İkişer tezde öğrenciler ve öğretmenlerle çalışıldığı görülmüştür. Doktora tezlerinde örnekleme dâhil olan toplam 37 öğrenci ve 44 Öğretmen adayı olduğu tespit edilmiştir.

4.19. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı

4.19.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.19.1., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma metodu kullanılarak yapılan yüksek lisans tezlerinin sonuçlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinden elde edilen sonuçların çeşitliliğini ve bu sonuçların hangi kategorilerde toplandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.19.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Sonuç	Sonuçların Alt boyutu	f	%
Program Değerlendirilmesi	Ders Saati Yetersizdir	28	5,71
	Öğretim Programı Yoğun ve Soyuttur	21	4,28
	Ders Kitabı Yetersizdir	16	3,26
	Öğretim Programında İlgili Konu İle İlişkili Kazanımlar Yetersizdir	15	3,06
	Fiziki Ortam, Ders Araç Gereç ve Materyal Eksikliği Programın Verimliliğini Düşürmektedir	13	2,65
	Öğretim Programı Olumlu Bulunmaktadır	10	2,04
	Kalabalık Sınıflar Programın Verimliliğini Düşürmektedir	8	1,63
	Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Araçları İçin Zaman Yetersizdir	6	1,22
	Ders Kitaplarında İyileşmeler Olduğu Görülmektedir	5	1,02
	Kavramların Soyut Olması Kavram Yanılgısına Sebep Olmaktadır	5	1,02
	Program Sade ve Anlaşılırdır	3	0,61
	Değer ve Beceriler Yeterli Düzeyde Kazandırılmamaktadır	2	0,40
	Program Öğrenci Merkezlidir	2	0,40

Öğretmenin Kendisine Dair	Öğretmenler Geleneksel Yöntem ve Teknikleri Tercih Etmektedir	19	3,87
	Öğretmenler Klasik Ölçme ve Değerlendirme Araçlarını Tercih Etmektedir	9	1,83
	Öğretmenler Yeterli Bilgiye Sahip Değildir	7	1,42
	Gezi Gözlem Yöntemi Kullanılmaktadır	5	1,02
	Öğretmenler Yeterli Bilgiye Sahiptir	5	1,02
	Değerler Eğitimini Ölçmede En Çok Gözlem Kullanılmaktadır	4	0,81
	Kavram Öğretiminde En Çok Kavram ve Zihin Haritası Kullanılmaktadır	4	0,81
	Yüz Yüze Eğitim Uzaktan Eğitime Tercih Edilmektedir	3	0,61
	Öğretmenler Program Hakkında Yeterince Bilgilendirilmemektedir	3	0,61
	Klasik Ölçme ve Değerlendirme Araçları Hazırlama, Uygulama ve Objektif	3	0,61
	Değerlendirmede Kolaylık Sağlamaktadır		
	Hizmet İçi Eğitimler Niteliksizdir	2	0,40
	Değerler Eğitiminde En Çok Zümrelerle İşbirliği Yapılmaktadır	2	0,40
	Çağdaş Yöntem ve Teknikler Yeterince Kullanılmamaktadır	1	0,20
Diğer Konular	Prosedürel İzin ve Maddi Sorunlar Okul Dışı Faaliyetlerin Önünde Engeldir	8	1,63
	Alt Yapı Eksikliği EBA ve Uzaktan Eğitimde Sorun Oluşturmaktadır	7	1,42
	Uzaktan Eğitimde Öğrenci Katılımı Azdır	5	1,02
	Veli İlgisizliği Sorun Oluşturmaktadır	5	1,02
	Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Yeterince Yapılamamaktadır	4	0,81
	Uzaktan Eğitimde Öğretmen ve Öğrencilerin Motivasyonu Düşmüştür	3	0,61
	EBA Yeterli İçeriğe Sahip Değildir	3	0,61
	Müzeler Akademik Başarıyı Artırmaktadır	3	0,61
	Eğitim Ailede Başlamalıdır	3	0,61
	Uzaktan Eğitimde Öğrenci, Veli, Teknolojik Yetersizlik, Yönetici ve Öğretmenlerden Kaynaklı Sorunlar Yaşanmıştır.	2	0,40
	En Fazla Kullanılan Eğitim Teknolojisi Ürünü Akıllı Tahtadır	2	0,40
	EBA En Fazla Dersin Değerlendirme Bölümünde Kullanılmaktadır	2	0,40
	EBA Derse Katılımı Artırmaktadır	2	0,40
	Aileler Bilinçsiz ve İlgisizdir	2	0,40
		(252)	(51,42)
Diğer Sonuçlar		238	48,57
	Toplam	490	100

Yüksek lisans tezlerinin sonuçlarına göre dağılımına ilişkin Tablo 4.19.1. incelendiğinde 490 sonuç tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar üç tema altında sınıflandırılmıştır. Üç tema tezlerin amaçlarının sınıflandırılmasında kullanılan temalardır. 490 sonuç içinde frekansı yüksek olanlar tabloya aktarılmıştır. Tabloda tezlerde yer alan 252 (%51,42) sonuç ve bunlarla bağlantılı frekanslar bulunmaktadır.

Programın değerlendirilmesi amacı ile yapılan tezlerden en çok çıkan sonuç Ders Saatinin Yetersiz olduğu sonucudur. 28 tezde (%5,71) ders saatinin çeşitli açılardan yetersiz geldiği sonucuna ulaşılmıştır. 21 tezde (%4,28) Öğretim Programının Yoğun ve Soyut olduğu sonucu yer almaktadır. Öğretim Programının Yoğun ve Soyut olmasının bir takım sorunlara (Çağdaş yöntem ve tekniklerin kullanılamaması, tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme araçlarının zaman yetersizliğinden kullanılamaması, Değer ve Beceri eğitiminin zaman yetersizliğinden tam olarak gerçekleştirilememesi vb.) yol açtığı sonuçlarda belirtilmektedir. 16 tez (%3,26) içerik, görsellik, kazanım vb. gibi farklı yönlerden Ders Kitabının Yetersiz olduğunu tespit etmiştir. Programın değerlendirilmesinde az çıkan sonuçlardan biri Değer ve Becerilerin yeterli düzeyde kazandırılmadığı sonucudur.

Öğretmenin kendisini araştırmak amacı ile yazılan yüksek lisans tezlerinden çıkan ağırlıklı sonuç Öğretmenlerin Geleneksel Yöntem ve Teknikleri kullanmayı tercih ettiği sonucudur. 19 tezde (%73,87) Öğretmenlerin derslerinde genellikle Geleneksel Yöntem ve Tekniklerini tercih ettiği sonucuna varılmıştır. Yine sonuçlarda geleneksel yöntem ve tekniklerin öğretmenler tarafından tercih edilmesinin farklı sebeplere dayalı olduğu belirtilmektedir. Tezlerde fiziki ortamın uygun olmaması, ders araç gereç ve materyal eksikliği, zaman yetersizliği vb. nedenlerle öğretmenlerin anlatım, soru cevap gibi geleneksel yöntem ve teknikleri kullandıklarını tespit etmişlerdir. 9 tezde (%1,83) öğretmenlerin geleneksel yöntem ve tekniklere paralel olarak Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme araçlarını olumlu gördükleri halde zaman yetersizliğinden dolayı Klasik Ölçme ve Değerlendirme araçlarını kullandıkları sonucuna yer vermiştir. Yine 7 tez (%1,42) Öğretmenlerin farklı konularda kendilerini yeterli hissetmediği sonucuna varmıştır. Öğretmenleri ilgilendiren sonuçlarda en az çıkan sonuç Çağdaş Yöntem ve Teknikler Yeterince Kullanılmamaktadır.

Diğer konulara ilişkin elde edilen sonuçlara göre ilk sırada 8 tezde (%1,63) yer alan Prosedürel İzin ve Maddi Sorunlar Okul Dışı Faaliyetlerin Önünde Engeldir sonucudur. Tezlerde Müze, Gezi gibi okul dışı faaliyetlere öğretmenlerin öğrencileri götürmekte istekli olduklarını ancak prosedürel izin ve maddi sorunların buna engel teşkil ettiği sonucuna ulaştığını belirtmiştir. İkinci sırada 7 tezde (%1,42) ulaşılan Alt Yapı Yetersizliğinin EBA ve Uzaktan Eğitimde Sorun oluşturduğu sonucudur. 5 Tezde (%1,02) ise Uzaktan Eğitimde Öğrenci Katılımının Az olduğuna dair sonuca yer verilmiştir. Diğer konularda en az çıkan sonuç ise Ailelerin Bilinçsiz ve İlgisiz olması, EBA Derse Katılımı Artırmaktadır, EBA En Fazla Dersin Değerlendirme Bölümünde Kullanılmaktadır.

Tezlerde yer alan 238 (%48,57) diğer sonuçtan bazıları ise şöyledir. Program yapılandırıcılığa uygundur, Programda beceri sayısı artırılmıştır, Öğretmenlerin en çok kullandığı sosyal medya aracı instagramdır, derslerde edebi ürün kullanımı gereklidir, Öğrenciler Harita kullanırken zorlanmaktadır, Performans ödevlerinin kaldırılması olumludur, yapılandırıcı eğitimin önündeki en büyük engel lisans eğitiminin yetersiz olmasıdır, sınavlara odaklanılması değer ve beceri eğitimini sınırlandırmaktadır.

4.19.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4.19.2., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma yöntemi ile yapılan doktora tezlerinin sonuçlarına göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinden edilen sonuçların çeşitliliğini ve bu sonuçların hangi kategorilerde toplandığını sunmaktadır.

Tablo 4.19.2. Doktora Tezlerinin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Sonuç	Sonuçların Alt boyutu	f	%
Programın Değerlendirilmesi	Öğretim Programında İlgili Konu ile İlişkili Kazanımlar Yetersizdir	2	6,06
	Kazanım Değer İle Çelişmektedir	2	6,06
	Ders Saati Yetersizdir	1	3,03
	Konu Sınıf ve Ünite Düzeyine Göre Eşit Dağılmamıştır	1	3,03
	Kazanım Değer İle Çelişmektedir	1	3,03
	Konu Kazanımı Bilgi Düzeyindedir	1	3,03
	2005 Öğretim Programı Öğretmene Daha Detaylı Bilgi Sunmaktadır	1	3,03
	2018 Öğretim Programı Öğretmeni Daha Esnek Bırakmaktadır	1	3,03
	2018 Öğretim Programı ile 2005 Öğretim Programı Arasında Anlamlı Farklılıklar Bulunmaktadır	1	3,03
Öğretmenin Kendisine Dair	Öğretmenler Yeterli Bilgiye Sahip Değildir	2	6,06
	Öğretmenler Kendilerini Yeterli Hissetmektedir	1	3,03
	Öğretmenler Mesleki Gelişim Programlarına İhtiyaç Duymaktadır	1	3,03
	Öğretmenler Çevrimiçi Mesleki Gelişim Faaliyetlerine Katılmaktadır	1	3,03
	Derslerini Teknolojik Araç ve Materyaller İle Desteklemektedir	1	3,03
	Kavram Öğretiminde Geleneksel Yöntem ve Teknikleri Kullanmaktadır	1	3,03
	Öğretmenler Konu Alan Bilgisi ve Program Bilgisi açısından Öğretmen Adaylarından Daha Donanımlıdır	1	3,03
	Öğretmenlerin Konu ile İlgili Örnek Alınacak Resmi bir Paylaşım İmkânı Bulunmamaktadır	1	3,03
Diğer Konular	Diğer Sonuçlar	13	39,39
	Toplam	33	100

Doktora tezlerinin sonuçlarına göre dağılımına ilişkin Tablo 4.19.2. incelendiğinde tezlerden elde edilen toplam 33 sonuca ulaşılmıştır. Yüksek Lisans tezlerinde olduğu gibi doktora tezlerinde de programın değerlendirilmesi ile ilgili sonuçlar ilk sırada yer almaktadır.

Programın değerlendirildiği tezlerde araştırılan İlgili Konu ile İlişkili Kazanımların Yetersiz olduğuna dair sonuç ilk sıradadır. 2 tezde (%6,06) İlgili Konuya Ait Kazanımların Yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. 2 tezde (%6,06) Kazanım Değer İle Çelişmektedir sonucu çıkmıştır. Tezin birinde kadın ve çocuğa verilen değer ile kazanımın çeliştiği belirtilirken diğer tezde vatandaşlık kazanımları ile toplumda normal karşılandığı görülen vergi vermeme, kaçakçılık, kaçak elektrik ve su kullanımı gibi olayların birbirine ters düştüğü sonucu görülmüştür. Ders saatinin yetersiz olduğu 1 tezin (%3,03) sonuçları arasındadır.

2 tez (%6,06) Öğretmenlerin Yeterli Bilgiye Sahip Olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Farklılaştırılmış Program ve Kültürel Coğrafya konusunda Öğretmenler kendilerini yeterli hissetmektedir.

4.20. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı

4.20.1. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı

Tablo 4.20.1., öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi ile yapılan yüksek lisans tezlerinin önerilerine göre dağılımını göstermektedir. Bu tablo, yüksek lisans tezlerinde sunulan önerilerin çeşitliliğini ve hangi kategorilerde toplandığını detaylandırmaktadır.

Tablo 4.20.1. Yüksek Lisans Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı

Öneriler	Önerilerin Alt boyutu	f	%
Programa Yönelik	Ders Saati Artırılmalıdır	27	10,07
	Ders Kitapları Yeniden Düzenlenmelidir	11	4,10
	Programın Verimliliğinin Artırılması İçin Sınıf Mevcutları Azaltılmalıdır	5	1,86
	Değer ve Beceri Öğretimi İçin Ayrı Ders Konmalıdır	4	1,49
	Ders Kitabında İlgili Konu İle İlişkili Öge Artırılmalıdır	3	1,11
	Programda İlgili Konu İle İlişkili Öge Artırılmalıdır	3	1,11
	Değerler Günlük Yaşam ile İlişkilendirilerek Somut Hale Getirilmelidir	3	1,11
	Programda Eksik Görülen Yerler İçin Güncelleme Yapılmalıdır	2	0,74
	Yerel Tarih Dersi Ayrı Olmalıdır	2	0,74
	Öğretim Programında Açıklayıcı Yönergeler Artırılmalıdır	1	0,37
	Program Öğrenci Seviyesine Uygun Hale Getirilmelidir	1	0,37
	Program Açık ve Anlaşılır Olmalıdır	1	0,37

Öğretmenlere Yönelik	Hizmet İçi Eğitim Düzenlenmelidir	32	11,94
	Gezi Gözlem Yöntemine Daha Fazla Yer Verilmeli	9	3,35
	Yaparak Yaşayarak Öğrenme Sağlanmalıdır	4	1,49
	Etkinlik Sayısı Artırılmalıdır	4	1,49
	Müze ve Tarihi Alan Gezileri Artırılmalıdır	3	1,11
	Değerler Günlük Yaşam ile İlişkilendirilerek Somut Hale Getirilmelidir	3	1,11
	Derslerde Kullanılan Yöntem ve Teknikler Çeşitlendirilmelidir	3	1,11
	Yapılandırmacı Eğitime Uygun Yöntem ve Teknik Kullanılmalıdır	3	1,11
	Konuların Kalıcılığı Artırılmalıdır	3	1,11
	Soyut Kavramlar Somutlaştırılmalıdır	2	0,74
	Öğretmenlerin Okul Dışı Öğrenmelerde Sorumlulukları Azaltılmalıdır	2	0,74
	Lisans Eğitimine Kavram Öğretimi Dersi Konulmalıdır	2	0,74
	Lisans Eğitimine Bilimsellik Değeri Dersi Konulmalıdır	1	0,37
	Lisans Eğitimine Müze Eğitimi Dersi Konulmalıdır	1	0,37
	Yöneticiler Okulda Yapılan Etkinlikleri Desteklemeli	1	0,37
	Öğretmenler Rol Model Olmalıdır	1	0,37
	Öğretmenler İlgili Konu Öğretiminde İstekli Hale Getirilmelidir	1	0,37
	Öğretmenler Daha Fazla Denetlenmelidir	1	0,37
Diğer Konulara Yönelik	Materyal Temini İçin Okullara Kaynak Sağlanmalı	9	3,35
	Aileler Bilinçlendirilmelidir	8	2,98
	Aileler ile İşbirliği Yapılmalıdır/Aileler ile İletişim Sağlanmalıdır	7	2,61
	İnternet, Alt Yapı ve Araç Gereç Sorunları Giderilmelidir	6	2,23
	Sosyal Bilgiler Sınıfları Oluşturulmalıdır	5	1,86
	Uzaktan Eğitim Sistemi Daha Sistemli ve Programlı Hale Getirmelidir	4	1,49
	Okul Dışı Öğrenmede Prosedürler Kolaylaştırılmalıdır	3	1,11
	Okul Dışı Öğrenmede Olanak Sağlanmalıdır	3	1,11
	Paydaşlarla Koordinasyon Sağlanmalıdır	3	1,11
	Okulların Fiziki Şartları İyileştirilmelidir	2	0,74
	Velilerin Sürece Aktif Katılımı Sağlanmalıdır	1	0,37
	Okul Dışı Öğrenme Ortamlarından Sıkça Faydalanılmalıdır	1	0,37
	Materyal ve Kaynaklar Eşit Dağıtılmalıdır	1	0,37
	Her Okulda Özel Eğitim ve Destek Odası Olmalıdır	1	0,37
Eğitim Sisteminin Tüm Kademeleri Öğretmen Görüşlerine Göre Düzenlenmelidir	1	0,37	
Araştırmacılara Yönelik	Programla İlgili Benzer Çalışmalar Farklı Boyutları ile Ele Alınmalıdır	1	0,37
	Değer Eğitiminde Aile Katılımına İlişkin Araştırmalar Yapılmalıdır	1	0,37
	Harita Becerileri İle İlgili Farklı Örneklem Kullanılarak Nicel ve Karma Yöntemler Kullanılarak Araştırma Yapılmalıdır	1	0,37
	Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin Uygulanabilirliği ile İlgili Araştırmalar Yapılmalıdır	1	0,37
Diğer		70	26,11
Toplam		268	100

Yüksek lisans tezlerinin önerilerine göre dağılımı Tablo 4.20.1.'de sunulmuştur. Yüksek lisans tezlerinden 268 öneri bulunmuştur. Bu öneriler 3 ana tema altında kategorize edilmiştir. 268 öneri içinde frekansı yüksek olanlar buraya aktarılmıştır. Bunların dışında kalanlar diğer olarak gösterilmiştir.

En çok önerinin Öğretmenler ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlere yönelik yapılan öneriler içinde ilk sırada 32 tezde (%11,94) Hizmet İçi Eğitim Düzenlenmesi ile ilgili öneri yer almıştır. İkinci sırada 9 tezde (%3,35) öğretmenlerin Gezi/Gözlem Yöntemine Daha Fazla Yer Vermesi önerisi yer almıştır. Yapararak Yaşayarak Öğrenme Sağlanmalıdır ve Etkinlik Sayısı Artırılmalıdır önerileri dörder tezde (%1,49) tavsiye edilmiştir.

Yüksek lisans tezlerinde öğretmenlerden sonra en fazla öneri programa yönelik olmuştur. Programa yönelik 27 tezde (%10,07) Ders Saatinin Artırılması gerektiği önerisi görülmüştür. Tezlerde özellikle değer ve beceri öğretimi için ders saatinin yeterli olmadığı ve ders saatinin artırılmasının gerekli olduğu önerisine sıklıkla rastlanmıştır. Yine programa yönelik 11 tezde (%4,10) Ders Kitabının Yeniden Düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir. Ders kitabının görsel, tasarım, ölçme ve değerlendirme, güncel olaylar, içerik vb. yönlerden yeniden düzenlenmesi gerektiği önerisi tezlerde görülmüştür.

Diğer konulara yönelik yapılan önerilerde ilk sırada 9 tezde (%3,35) yer alan Materyal Temini için Okullara Kaynak Sağlanmalıdır önerisi bulunmaktadır. İkinci sırada 8 tezde (%2,98) önerilen ilgili konulara yönelik seminer, vb. yollarla Aileler Bilinçlendirilmelidir önerisi görülmektedir. Üçüncü sırada ise 7 tezde (%2,61) görülen Aileler ile İşbirliği Yapılmalıdır/Aileler ile İletişim Sağlanmalıdır önerisi yer almıştır.

Araştırmacılara Yönelik öneriler birer tez (%0,37) ile eşit dağılım göstermiştir.

Tabloda yer alan öneriler dışında bazı öneriler ise şunlardır: Okul dışı bazı basın yayın organları ve sivil toplum kuruluşları küresel vatandaşlık eğitiminde daha fazla yer almalıdır, değerlere programda daha fazla yer verilmelidir, Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştığı sorunları çözmek için araştırma yapılmalı ve çözüm yolları aranmalıdır, Nutuktan daha fazla yararlanılmalıdır, toplumun doğru yönlendirilmesinde Sosyal Bilgiler dersi kullanılmalıdır, performans ödevi öğretmen gözetiminde sınıfta yapılmalıdır, geri dönüşüm ve atık pil toplama kampanyaları yapılmalıdır, belediyelerle geri dönüşüm ve atık pil konusunda işbirliği yapılmalıdır, öğretmenlik mesleğine atananlar kendi alanlarında eğitim veren fakültelerden mezun olmalıdır, İnteraktif yazılımlar zenginleştirilmelidir, ortak sınavda açık uçlu sorular sorulmalıdır, değer eğitimi için birincil kaynaklar kullanılmalıdır, sadece Sosyal Bilgiler dersinde değil diğer derslerde de değerlere yer verilmelidir, sanal tur içerikleri ders programına uygun hale getirilmelidir.

4.20.2. Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Yaklaşımla Yapılan Doktora Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı

Tablo 4.20.2., öğretmen görüşlerine dayanarak nitel araştırma yöntemi ile yapılan doktora tezlerinin önerilerine dağılımını göstermektedir. Bu tablo, doktora tezlerinde sunulan önerilerin çeşitliliğini ve hangi kategorilerde toplandığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4.20.2. Doktora Tezlerinin Önerilerine Göre Dağılımı

Öneriler	Önerilerin Alt Boyutu	f	%
Programa Yönelik	Ders Saati Artırılmalıdır	2	8,69
	Ders Kitapları Yeniden Düzenlenmelidir	2	8,69
	Programın Verimliliğinin Artırılması İçin Sınıf Mevcutları Azaltılmalıdır	1	4,34
	İlgili Konu Sosyal Bilgiler Dersinde Ayrı Bir Başlık Olarak Ele Alınmalıdır	1	4,34
	Programda İlgili Değere Daha Fazla Yer Verilmelidir	1	4,34
	Değer Eğitimine Önem Verilmelidir	1	4,34
	Programda İlgili Konu İle İlişkili Öge Artırılmalıdır	1	4,34
Öğretmenlere Yönelik	Hizmet İçi Eğitim Düzenlenmelidir	2	8,69
	Kavram Öğretiminde Farklı Yöntem ve Tekniklere Yer Verilmelidir	2	8,69
	Öğretmen Yetiştiren Programlarda Alan Eğitimi Dersleri Güncellenmelidir	1	4,34
	Öğretmen Konu Alan Bilgileri ve Deneyimleri Güçlendirilmelidir	1	4,34
	Öğretmen Yetiştirmede Ahlaki Değerlere Önem Verilmelidir	1	4,34
	Öğretmen Yetiştirmede İçerik ve Süreç Planlamalarında Davranış Dönüşüm Süreci ve Meslek Etiği Konuları Yer Almalıdır	1	4,34
	Öğretmenlerin Çevrimiçi Etkinliklere Daha Çok Katılabilmeleri İçin Ücretsiz Eğitimler Sağlanmalıdır	1	4,34
Diğer Konular	Sınav Sistemi İyileştirilmelidir	1	4,34
	ABD’de Uygulanan Paralel Müfredat Modeli Örnek Alınabilir	1	4,34
	Türkiye’de Diğer Disiplinlerle İşbirliğine Dayalı Modeller Yaygınlaştırılmalıdır	1	4,34
	Üstün Zekâlı Çocukların Eğitimine Yönelik Farklılaştırılmış İçeriklerin ve İşbirliğine Dayalı Modeller Yaygınlaştırılmalıdır	1	4,34
Araştırmacılara Yönelik	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Katılımıyla Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Meselesi Fenomenolojik Bir Araştırma Olarak Gerçekleştirilmelidir	1	4,34
Toplam		23	100

Doktora tezlerinin önerilerine göre dağılımı Tablo 4.20.2.’de yukarıda sunulmuştur. Buna göre programa ve öğretmenlere yönelik yapılan dokuzar öneri olduğu görülmüştür. Programa yönelik yapılan önerilerde ilk sırada Ders Saatinin Artırılması (%8,69); öğretmene yönelik önerilerde ilk sırada ise Hizmet İçi Eğitim Düzenlenmelidir (%8,69) önerisinin var olduğu görülmüştür. İkinci sırada yer alan öneriler Ders kitapları Yeniden Düzenlenmelidir (%8,69) ve Kavram Öğretiminde Farklı Yöntem ve Tekniklere Yer Verilmelidir (%8,69) önerileri olmuştur. Üçüncü sırada yer alan öneriler ise Programın Verimliliğinin artırılması için

sınıf Mevcutları Azaltılmalıdır (%4,34) ve Öğretmen Yetiştiren Programlarda Alan Eğitimi Dersleri Güncellenmelidir (%4,34).

Diğer konulara yönelik ve araştırmacılara yönelik yapılan öneriler birer tez(%4,34) ile eşit dağılım göstermiştir. Bunun sebebi nitel yaklaşımla öğretmen görüşü üzerine yapılan doktora tezlerinin konularının birbirinden farklı olmasıdır.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgularla bağlantılı sonuçlar ve bu sonuçlardan yola çıkarak yapılan öneriler yer almıştır.

5.1. Sonuç

Çalışmada öğretmen görüşleri alınarak nitel araştırma metodu ile gerçekleştirilen lisansüstü tezler farklı boyutlar bakımından incelenmiştir. İncelenen lisansüstü tezlere ilişkin elde edilen sonuçlar maddeler halinde aşağıda sunulmuştur.

- Yüksek lisans tezleri doktora tezlerine oranla oldukça fazladır.
- Alanda konu ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin en sık 2019 yılında yayımlandığı saptanmıştır.
- Tezlerin üniversitelere ilişkin dağılımı incelendiğinde Marmara Üniversitesinin en çok tez yapan üniversite olduğu görülmüştür.
- Tezlerin enstitü dağılımına bakıldığında en çok Eğitim Bilimleri Enstitüsünün tez yayımladığı belirlenmiştir.
- Tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımlarında en fazla Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında tez yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Bilim dalına göre incelendiğinde lisansüstü tezlerinin daha çok Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmacıların cinsiyeti ile ilişkili bulgular incelendiğinde kadın araştırmacılar ile erkek araştırmacıların sayısı birbirine yakındır. Ancak oransal olarak kadın araştırmacı sayısı erkek araştırmacılara oranla daha fazladır.
- Lisansüstü tezlerin danışman ünvanlarına göre dağılımı incelendiğinde Profesör Doktor Ünvanlı akademisyenlerin diğer ünvanlı akademisyenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Anahtar kelimelerine göre incelendiğinde 725 anahtar kelime tespit edilmiştir. Araştırmada en çok “Sosyal Bilgiler/Sosyal Bilgiler Dersi” anahtar kelimesinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Sayfa sayılarına göre incelenen lisansüstü tezlerin 50 - 450 sayfa aralığında değişen bir sayfa dağılımına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmanın konu dağılımı, alt bulgularına bakıldığında Sosyal Bilgiler Disiplinlerini konu alan tezlerin ağırlıklı çalışıldığı sonucuna varılmıştır
- Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla hazırlanan lisansüstü tezlerin amaçları ve alt amaçlarına ilişkin dağılımı incelendiğinde Programı Değerlendirme amacıyla yapılan tezlerin çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Lisansüstü tezler araştırma desenlerine göre incelendiğinde Durum Çalışması modelinin daha fazla kullanıldığının tespiti yapılmıştır.
- Veri toplama araçlarında en sık Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Lisansüstü tezlerin veri analiz tekniğine göre dağılımları incelendiğinde tezlerde verileri analiz etmede büyük çoğunlukla İçerik Analizinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Lisansüstü tezlerde örneklem seçim tekniğinde en çok Amaçlı Örneklem tekniği kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır.
- Örneklem alt türünde lisansüstü tezler en çok Kolay Ulaşılabilir Durum Örnekleme tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Görüşü Alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin örneklem büyüklüğüne göre dağılımı incelendiğinde en çok 11 – 20 arasında öğretmenin örnekleme alındığı görülmüştür.
- Sosyal Bilgiler Öğretmenleri dışında örnekleme yer alan diğer grupların dağılımına bakıldığında örnekleme öğretmenlerden sonra en çok öğrencilerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Örnekleme en az yer alan diğer grubun ise İlköğretim Müfettişleri olduğu belirlenmiştir.
- Tezlerin sonuçlarına göre dağılımları incelendiğinde programları değerlendirme amacıyla yapılan tezlerde en çok Ders Saatinin Yetersiz olduğuna dair sonucun yer aldığı belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin kendilerini değerlendirdiği araştırmalarda öğretmenlerin derslerde en çok Geleneksel Yöntem ve Teknikleri kullandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.
- Diğer konularda yapılan çalışmalarda en çok Prosedürel İzin ve Maddi Sorunların Okul Dışı Faaliyetlerin Önünde Engeldir sonucuna ulaşılmıştır.
- Programa yönelik önerilerde en çok Ders Saati Artırılmalıdır önerisinin olduğu belirlenmiştir.
- Öğretmenlere yönelik önerilerde en çok Hizmet İçi Eğitim Düzenlenmelidir önerisinin sıklıkla tekrar edildiği sonucuna varılmıştır.

- Diğer konulara yönelik en sık Materyal Temini İçin Okullara Kaynak Sağlanmalıdır önerisinin tekrar edildiği sonucu orta çıkmıştır.

5.2. Tartışma

Çalışmada alanda öğretmen görüşlerine dayanarak nitel yaklaşımla gerçekleştirilen lisansüstü tezler farklı boyutları ile ele alınmıştır. İnceleme sonucunda elde edilen bulgular bu bölümde tartışılmış ve ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında üzerinde çalışılan 182 tezin düzeyi ile ilgili bulgular incelendiğinde lisansüstü çalışmaların 172'sinin yüksek lisans ve 10'unun doktora tezi olduğu görülmüştür. Doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerine oranla çok daha az olduğu tespit edilmiştir. Yaylacı ve Büyükalın (2019), Sosyal Bilgiler alanında öğretmen görüşüne başvurularak hazırlanan tezleri incelediği makalesinde doktora tez oranının yüksek lisans tezlerine oranla az olduğunu belirtmiştir. Bu durumun nedeni, doktora düzeyindeki araştırmacıların özgün içerikler üretme isteklerinin, farklı konulara ve çalışma gruplarına yönelmelerine yol açmasıdır. Diğer yandan yüksek lisans düzeyinde içerik üretmek yerine daha çok araştırmacılardan bilimsel araştırma sürecini doğru şekilde uygulamaları beklenir. Bundan dolayı içerik üretmekten çok bu süreci başarıyla tamamlama arzusunda olan yüksek lisans düzeyine eğilim daha fazladır.

Öğretmen görüşlerine dayanarak nitel metotla gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında 46 tezin (%26,74) yapıldığı 2019 yılının en çok tezin yayımlandığı yıl olduğu sonucuna varılmıştır. 2019 yılından sonra en fazla tez yayımlanan yılın 2022 yılı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu; Kayaalp ve Karameşe (2020), İşçi ve Yazıcı (2021), Elçi ve Yılmaz (2021), Akgün ve Akgün (2021), Uzun ve Çakmak (2021), Şen (2022), Ekici (2022), Sağlamgöncü (2022), Boz (2022) ve Boran Beytüt (2022) araştırmacıların çalışmalarında elde ettiği bulgu ile paraleldir.

Tezlerin üniversitelere göre dağılımı değerlendirildiğinde en sık tez yayımlayan üniversitenin Marmara Üniversitesi (%6,04) olduğu tespit edilmiştir. Bu üniversiteyi Fırat Üniversitesi (%5,49), Abant İzzet Baysal Üniversitesi (%5,49), ve Anadolu Üniversitesi (%5,49) takip etmektedir. Bunların dışında dağılımda 42 üniversitenin olduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen sonuca göre en fazla tezin Marmara Üniversitesi'nde yapılması dikkat çeken bir sonuç olmuştur. Aynı sonuç Elçi ve Yılmaz (2021) ve Karacabey ve Memişoğlu (2021) tarafından yapılan araştırmada da elde edilmiştir. Araştırmada çoğunlukta tez

yayımlayan üniversitenin Marmara Üniversitesi olduğu belirlenirken Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında Türkiye’de yapılan lisansüstü tezleri inceleyen diğer çalışmalarda en çok tez yayımlayan Üniversitenin Gazi Üniversitesi olduğu sonucuna varılmıştır. (Sağlamgöncü, 2023; Ekici, 2022; Sağlamgöncü, 2022; Şen, 2022; Uzunkavak, 2019; Yaylacı & Büyükalın, 2019; Dilek vd., 2018; Şahin vd., 2011). Bu durum Marmara Üniversitesinin öğretmen görüşleri alınarak nitel yaklaşımla hazırlanan tezleri önemseydiğini göstermektedir.

Konu ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin enstitü dağılımları incelendiğinde en fazla tezin Eğitim Bilimleri Enstitüsü (%64,28) tarafından yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Elçi ve Yılmaz (2021) ve Boz (2022) tarafından yapılan çalışmada elde edilen sonuç ile aynıdır. Eğitim Bilimlerinden sonra en çok tez yayımlayan enstitünün Sosyal Bilimler Enstitüsü (%27,90) olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmen görüşleri üzerine nitel araştırma yöntemi ile yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dalları incelendiğinde Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalının (%59,34) tez yayımlamada ilk sırada yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim Ana Bilim Dalının (%20,32) en çok tez yayımlayan ikinci ana bilim dalı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu ana bilim dalları dışında 12 ana bilim dalının dağılımında yer aldığı belirlenmiştir.

Bilim dalına göre incelendiğinde lisansüstü tezlerinin en çok Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında (%69,78) yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya paralel olarak Uzunkavak, (2019) yılında yaptığı çalışmasında aynı sonuca ulaşmıştır. İkinci sırada ise Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalının (%17,58) olduğu sonucuna varılmıştır. Dikkat çeken sonuç ise 20 tezde (%11,62) bilim dalının belirtilmemiş olmasıdır.

Araştırmacıların cinsiyeti ile ilişkili bulgular incelendiğinde kadın araştırmacıların erkek araştırmacılara oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Kadın araştırmacıların oranının %52,74; erkek araştırmacıların oranının %47,25 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Veriler incelendiğinde kadın araştırmacı sayısı ile erkek araştırmacı sayısı arasında çok fark olmadığı görülmektedir. Çalışmada elde edilen bu bulgu Uzun ve Çakmak (2021), Boz (2022) ve Kan ve Demirhan (2022) tarafından yapılan çalışmalardaki sonuç ile benzerdir. Ancak Öner ve Öner, (2017) ile Güleç ve Hüdevendigar, (2020) yaptıkları çalışmalarda erkek tez yazarlarının kadın tez yazarlarından daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Lisansüstü tezlerin Danışman Ünvanlarına göre dağılımı incelendiğinde Profesör Doktor Ünvanlı akademisyenlerin (%36,26) diğer Ünvanlı akademisyenlere göre daha fazla

çalışmalara katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. En çok danışmanlık yapan ikinci akademisyen Ünvanı ise Doçent Doktorluk Ünvanı (%31,31) olmuştur. Bu sonuç Tarman vd., (2011) tarafından yapılan makale çalışmasında elde edilen sonuç ile paraleldir. Araştırmada dikkat çeken bir diğer sonuç ise incelenen tezlerin %2,74'ünde eş danışman kullanılmasıdır.

Alanda öğretmen görüşlerine dayanarak gerçekleştirilen nitel lisansüstü tezler anahtar kelimelerine göre incelendiğinde 725 anahtar kelime tespit edilmiştir. Araştırmada en çok “Sosyal Bilgiler/Sosyal Bilgiler Dersi” (%16,27) anahtar kelimesinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu anahtar kelime 118 tezde kullanılmıştır. Bu bulgu Boran Beytüt (2022) tarafından yapılan çalışmada elde edilen sonuç ile aynıdır. Sık kullanılan bir diğer anahtar kelimenin 45 tez de kullanılan “Sosyal Bilgiler Öğretmeni” (%6,75) olduğu sonucuna varılmıştır. Bu anahtar kelimelerin dışında sıklıkla tercih edilen anahtar kelimelerin “Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri/Öğretmen Görüşleri/Öğrenci Görüşleri” “Değer/Değerler/Değerler Eğitimi” ve “Öğretim Programı/Müfredat/Sosyal Bilgiler Öğretim Programı” olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise 10 tezde altışar, 3 tezde yedişer ve 1 tezde 8 anahtar kelime kullanılmıştır. Bunun yanında 3 tezde hiç anahtar kelime kullanılmadığı sonucuna varılmıştır. Literatürde akademik araştırmalarda kullanılan anahtar kelimelerin, genellikle 3-5 arasında yazılması tavsiye edilmektedir. Bu anahtar kelimeler, ilgili alanda sıkça kullanılan ve makaleye özgü terimlerden olmalıdır (Turan ve Dolgun, 2021). Bu çalışmada ki bulguya baktığımızda bazı tezlerin 5 anahtar kelimenin üzerinde anahtar kelime kullanmayı tercih etmesinin literatüre pek uygun olmadığı görülmüştür. Yine Boran Beytüt (2022) çalışmasında 4 tezde anahtar kelime olmadığını tespit etmiştir. Bu durum çalışmamızda çıkan sonucu destekler niteliktedir.

Tezlerin incelendiği bir başka boyut ise sayfa sayısıdır. Bu boyuta göre incelenen lisansüstü tezlerin 50 – 450 sayfa aralığında değişen bir sayfa dağılımına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 182 tezdten 55 tanesinin (% 31,97) 75 – 99 sayfa aralığında olduğu sonucuna varılmıştır. 100 – 124 sayfa aralığında 45 (%26,16) tezin olduğu tespit edilmiştir. Yine 27 tanesinin (% 15,69) 125 – 149 sayfa aralığında olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. En çok sayfaya sahip tez ise 400 – 450 sayfa aralığında bir doktora tezidir.

Araştırmanın konu dağılımı, alt bulgularına bakıldığında Sosyal Bilgiler Disiplinlerini (%13,73) konu alan tezlerin ağırlıklı çalışıldığı sonucuna varılmıştır. Beceri Öğretimi (% 10,43) ve Eğitim Teknolojileri/Uzaktan Eğitim (%9,89) konularının da Sosyal Bilgiler Eğitiminde öğretmen görüşlerine en çok başvuru alan konular olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Değerler

Eğitimi, Öğretmenlik Mesleği ve Öğretim Programının genelini değerlendiren konular ağırlıklı olarak öğretmen görüşüne başvuru olan diğer konular arasındadır. Sosyal Bilgiler Disiplinleri, Beceri Öğretimi, Değerler Eğitimi konuları Sosyal Bilgiler Öğretim Programının bünyesinde yer alan öğelerdir. Bu konuları genel anlamda değerlendirecek olursak öğretmen görüşü alınarak nitel yaklaşımla yapılan tezlerin üzerinde en çok çalıştığı konu alanının, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı olduğu sonucu ortaya çıkar. Bu sonuca paralel bir sonuç Yaylacı ve Büyükalan (2019), Oğuz Haçat ve Demir (2018) ve Şahin vd., (2011), Tarman vd., (2010) ve yaptıkları çalışmalarda da bulunmaktadır.

Öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla hazırlanan lisansüstü tezlerin amaçları ve alt amaçlarına ilişkin dağılımı incelendiğinde Programı Değerlendirme amacıyla yapılan tezlerin çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Programın bütünü veya diğer öğelerini araştırmak amacıyla 87 tez (%47,80) yapıldığı, Programın Bileşenlerine dair 37 tez (%20,32) tez yapıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin Kendisini araştırma amacı güden 47 tez (%25,82) ve diğer konuları amaç edinen 46 tez (%25,27) yapıldığı tespit edilmiştir.

Öğretmen görüşleri alınarak nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezler araştırma desenlerine göre incelendiğinde 58 tezde (%31,86) Durum Çalışması deseninin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. İşci ve Yazıcı (2021) ve Ekici (2022), çalışmalarında nitel ağırlıklı yöntemin tercih edildiğini ve nitel çalışmalarda daha çok Durum Çalışması deseninin tercih edildiği sonucuna ulaşımlardır. Bu durumda bu çalışmalar ile elde edilen sonuç benzerdir. Araştırmaların 48 (%26,37)'inde Olgubilim (Fenomenoloji) ve 18 (%9,89)'inde ise Temel Nitel Desen kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bunların dışında çalışmalarda 13 ayrı desenin var olduğu belirlenmiştir. Yine 28 (%15,38) tezde araştırmanın hangi desen kullanılarak yapıldığına dair bilgi verilmediği sonucuna varılmıştır. İlgili alan araştırmalarının genelinde Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yapılan tezlerin araştırma yöntemi olarak daha çok Nicel yöntemin tercih edildiğine dair sonuçları bulunduğu tespit edilmiştir. (Kan & Demirhan, 2022; Karakuş, 2020; Kayaalp & Karameşe, 2020; Güleç & Hüdevendigar, 2020; İbret & Yılmaz, 2019; Yaylacı & Büyükalan , 2019; Uzunkavak, 2019; Dilek vd., 2018; Öner & Öner, 2017; Sezer vd.,2010). Ancak bazı ilgili araştırmalarda tezlerin çoğunlukla nitel yöntemle yapıldığı sonucuna ulaşan çalışmalarda mevcuttur. (Boran Beytüt, 2022; Ekici, 2022; İşci & Yazıcı, 2021; Kutrdede Fidan & Öner, 2018; Tarman vd., 2010). Alanda yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde, nitel yaklaşımla yapılan tezleri kriter olarak ele alan herhangi bir herhangi bir çalışmaya rastlanmadığı belirlenmiştir. Çalışmaların çoğunda konu veya yıl ölçüt alınarak

tezler üzerinde araştırma yapılmıştır. Bu sebeple diğer ilgili araştırmalarla paralel olan ya da karşılaştırma yapabileceğimiz bir sonuç bulunmamaktadır.

Nitel yaklaşımla öğretmen görüşleri alınarak yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama teknikleri ve veri toplama araçlarına göre dağılımları gözden geçirildiğinde veri toplama tekniği olarak neredeyse tamamında Görüşme tekniğinin kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Lisansüstü tezlerin tamamına baktığımızda 179 tezde (%98,35) Görüşme Tekniğinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu ilgili alanda yapılan bazı çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. (Boran Beytüt 2022; Ekici 2022; Elçi & Yılmaz 2021; Oğuz Haçat & Demir 2018; Dilek vd., 2018). Görüşme Tekniğinin 146 tezde tek başına 30 tezde diğer veri toplama teknikleri ile birlikte kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumda 30 tezde Çoklu veri toplama tekniği tercih edilmiştir. Görüşme tekniğinin kullanılmadığı 5 tezde Anket ve Delphi Tekniği kullanılarak öğretmen görüşlerinin alındığı sonucuna varılmıştır. 1 tezde ise veri toplama tekniğinin belirtilmediği sonucuna varılmıştır.

Veri toplama aracı olarak en çok Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. 168 tezde (%92,30) Yarı yapılandırılmış Görüşme ile görüş alındığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç Sezer vd., (2019) makale çalışmasında elde edilen bulgu ile benzerdir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun yanında odak görüşme formu, ders kitabı, öğretim programı, metafor formu, gözlem formu, video kayıtları, ders planı vb. veri toplama araçlarının da kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında öğretmen görüşleri üzerine nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerin Veri Analiz Tekniğine göre dağılımları incelendiğinde tezlerde verileri analiz etmede büyük çoğunlukla İçerik Analizinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. İçerik Analizini tercih eden 81 tez (%44,50) bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu; Uzunkavak (2019) yaptığı çalışmada elde ettiği sonuçla benzer bir sonuç taşımaktadır. 57 tezde (%31,32) Betimsel Analizin ve 23 tezde (%12,64) ise hem Betimsel hem de İçerik Analizinin birlikte kullanıldığının tespiti yapılmıştır.

Nitel araştırma yöntemi ile yapılan lisansüstü tezlerin örneklem seçim tekniği ve örneklem alt türüne göre dağılımları değerlendirildiğinde en çok Amaçlı Örneklem tekniğinin araştırmalarda tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. 140 tezde (%76,92) Amaçlı Örneklem tekniği kullanılarak örneklem seçimi yapılmıştır. Şimşek (2019) yaptığı çalışmada olasılıklı olmayan örneklem türlerinden en fazla kullanılan örneklem türünün Amaçlı Örneklem olduğu

sonucuna ulaşmıştır. Yine Uzun ve Çakmak (2021) yaptıkları çalışmada en çok amaçlı örneklemin tercih edildiği sonucunu bulmuştur. Bu durumda çalışmanın sonucu ile benzer sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Doktora tezlerinin tamamı Amaçlı Örnekleme örneklem seçim tekniğini tercih etmiştir. 22 (%12,79) yüksek lisans tezinde Amaçlı Örnekleme yolu ile örneklem seçimi yapıldığı belirtilirken hangi amaçlı örneklem alt türü kullanıldığına dair bilgi verilmemiştir. Yüksek lisans tezlerinde örneklem seçim tekniği olarak Olasılık Temelli Örnekleme kullanan tezlerinde olduğu belirlenmiştir. Doktora tezlerinde örneklem türü ve alt türüne dair bilgi vermeyen tez bulunmamıştır. Bunun yanında 36 (%20,93) tezde hem örneklem seçim tekniği hem de örneklem alt türüne dair hiçbir bilgiye yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum araştırmacıların yöntem bilim noktasında eksik bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

Örneklem alt türü dağılımına bakıldığında Kolay Ulaşılabilir Durum Örneklemesinin en fazla tercih edilen tür olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 39 tezde (%21,42) Kolay Ulaşılabilir Durum Örnekleme kullanılmıştır. Bu sonuç; Sağlamgöncü (2023) yaptığı çalışmada elde edilen sonuç ile paraleldir. Kolay Ulaşılabilir Durum Örnekleme dışında en çok kullanılan örneklem alt türleri ise Ölçüt Örnekleme ve Maksimum Çeşitlilik Örneklemesidir. 5 tezde (%2,74) Çoklu Örneklem alt türü kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında öğretmen görüşü alınarak nitel yaklaşımla yapılan lisansüstü tezlerde görüşü alınan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin örneklem büyüklüğüne göre dağılımları incelendiğinde 11 – 20 arasında öğretmenin örnekleme yer aldığı tezlerin, çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Örnekleminde 11 – 20 arasında öğretmen bulunan tez sayısı 72 (%39,56)'tir. 44 tezde (%24,17) örneklem büyüklüğünün 21 – 30 arasında ve 28 tezde (%15,38) ise 1 – 10 arasında örneklem büyüklüğüne sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Nitel lisansüstü tezlerde görüşü alınan öğretmen örneklem büyüklüğünde dikkat çeken bir diğer hususta Örneklem büyüklüğü 50 ve üzeri olan 11 tezin bulunmasıdır. Çalışma kapsamında yer alan yüksek lisans tezlerinde 1387 ve doktora tezlerinde 380 olmak üzere toplam 1767 Sosyal Bilgiler Öğretmeninin katılımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yüksek lisans tezlerinden 130 ve doktora tezlerinden 6 tanesinin örneklemlerinde sadece Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin yer aldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Çalışma kapsamındaki lisansüstü tezlerin örnekleminde Sosyal Bilgiler Öğretmenleri dışında yer alan diğer grupların dağılımları incelendiğinde en fazla Öğrenci grubunun katılımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmalara katılım sağlayan 1417 öğrenci olduğu tespit

edilmiştir. Buna göre çalışmalara katılan örnekleme yer alan gruplar içinde en kalabalık grup öğretmenlerken öğrenciler ikinci sırada yer almaktadır. Bu bulgu ilgili araştırmalarda yer alan bazı araştırmaların elde ettikleri sonuçlarla paraleldir. (Boz 2022; Elçi & Yılmaz 2021; Güleç & Hüdevendigar 2020; Sezer vd., 2019; Yaylacı & Büyükalan 2019; Kurtdede Fidan & Öner 2018; Dilek vd., 2018) ayrıca çalışma öğretmen görüşleri üzerine yapılan nitel tezler olduğu için örnekleme öğretmen sayısının fazla olması tabiidir. Öğretmen ve öğrenciler dışında akademisyen, diğer öğretmen, öğretmen adayları, veliler, yöneticiler, alan uzmanları ve İlköğretim Müfettişleri de örnekleme yer alan diğer gruplardır. Örnekleme en az yer alan gruplar Alan Uzmanları ve İlköğretim Müfettişleridir. Yüksek lisans tezlerinde örnekleme yer alan grup çeşitliliği daha fazla iken doktora tezlerinde bu çeşitlilik daha azdır. Doktora tezlerinde öğretmenin yanında örnekleme yer alan diğer gruplar öğrenci ve öğretmen adaylarıdır. Hem Yüksek lisans hem de doktora tezlerinin sadece 48'inde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin yanında örnekleme diğer gruplar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Boran Beytüt (2022) çalışmasında çalışma grubunda en fazla akademisyenlerin; Karakuş (2020) ve Akgün ve Akgün (2021) yaptıkları çalışmada örnekleme en çok öğrencilerin yer aldığı sonucuna ulaşmışlardır.

Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerden çıkan sonuçlar programa yönelik, öğretmene yönelik ve diğer konulara yönelik olmak üzere farklı boyutlarda ele alınmıştır. Programa yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerde en çok çıkan sonuç Ders Saatinin Yetersiz Olmasıdır. 28 tezde ders saatinin yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ders saatinin yetersiz olduğunu destekleyen ve 6 tezde yer alan tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme araçları için zaman yetersizdir sonucudur. Yine programa yönelik tezlerde en çok çıkan sonuç 21 tezde öğretim programının yoğun ve soyuttur. Ancak 2 tezde programın sade ve anlaşılır olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 15 tezde ilgili Konu ile ilişkili kazanımlar yetersizdir sonucuna varılmıştır. 10 tezde ise öğretim programı olumludur sonucuna da ulaşılmıştır. Ders kitabı yetersizdir sonucuna ulaşan 16 tez bulunmaktadır. Buna karşılık ders kitabında iyileşmeler olduğu görülmektedir sonucu 5 tezde yer almıştır. Öğretim programını ilgilendiren diğer sonuçlardan biri de fiziki ortam, ders araç gereç ve materyal eksikliği programın verimliliğini düşürmektedir, kalabalık sınıflar programın verimliliğini düşürmektedir, değer ve beceriler yeterli düzeyde kazandırılmamaktadır ve kavramların soyut olması kavram yanlışlarına sebep olmaktadır.

Öğretmenlere yönelik en fazla çıkan sonuç 19 tezde yer alan öğretmenlerin geleneksel yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ettikleridir. Bu sonucu destekleyen bir diğer sonuç çağdaş yöntem ve tekniklerin yeterince kullanılmadığına dair elde edilen sonuçtur. Ancak bunun yanında öğretmenlerin gezi gözlem yöntemini kullandığına dair 5 sonuca ulaşılmıştır. Ölçme ve değerlendirme ile ilgili bir biri ile bağlantılı olan sonuçlar şunlar olmuştur: Öğretmenler klasik ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmayı tercih etmektedir ve klasik ölçme ve değerlendirme araçlarının tercih edilme nedenlerinin hazırlama, uygulama ve objektif değerlendirmede kolaylık sağlamasıdır. 5 tezde öğretmenler yeterli bilgiye sahiptir sonucuna karşılık öğretmenler yeterli bilgiye sahip değildir sonucu 7 tezde tespit edilmiştir. Öğretmenler değerler eğitimini ölçmede en çok gözlemi kullanmaktadır, kavram öğretiminde en çok kavram ve zihin haritası kullanılmaktadır, yüz yüze eğitim uzaktan eğitime tercih edilmektedir, öğretmenler program hakkında yeterince bilgilendirilmemektedir, hizmet içi eğitimler niteliksizdir ve değerler eğitiminde en çok zümrelerle işbirliği yapılmaktadır öğretmenleri ilgilendiren diğer sonuçlardır.

Diğer sonuçlar incelendiğinde 8 tezde prosedürel izin ve maddi sorunların okul dışı faaliyetlerin önünde engel teşkil ettiği sonucu en fazla görülen sonuç olmuştur. EBA ve uzaktan eğitimde alt yapı eksikliği sorun oluşturmaktadır. Diğer sonuçlar incelendiğinde okul dışı faaliyet, uzaktan eğitim, EBA ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doktora tezleri ile bağlantılı sonuçlar incelendiğinde öğretim programında ilgili konu ile ilişkili kazanımların yetersiz olduğu, kazanım ve değer çelişkisi olduğu, ders saatinin yetersiz olduğu sonuçları program ile ilgili görülen sonuçlar olmuşken öğretmenler ile ilgili öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip değildir, öğretmenler kendilerini yeterli hissetmektedir, öğretmenler mesleki gelişim programlarına ihtiyaç duymaktadır sonuçlarına ulaşılmıştır. Doktora tezlerinde görülen diğer sonuçların dağılımının eşit olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Lisansüstü tezlerin önerileri sonuçlarında olduğu gibi programa yönelik, öğretmene yönelik ve diğer konulara yönelik boyutlarıyla ele alınmıştır. Yüksek lisans tezlerinin programa yönelik en çok yer alan öneri ders saatinin artırılmasıdır. 11 tezde Ders kitapları yeniden düzenlenmelidir, 5 tezde programın verimliliğini artırmak için sınıf mevcutları azaltılmalıdır sonuçları en fazla görülen diğer sonuçlardır. Programa yönelik yapılan öneriler arasında değer ve beceri öğretimi için ayrı dersler konmalıdır, der kitabı ve programda ilgili konu ile ilişkili öğeler artırılmalıdır, program öğrenci seviyesine uygun hale getirilmelidir önerileri bulunmaktadır.

Öğretmenleri ilgilendiren konulara dair öneriler içinde en fazla (32 tezde) hizmet içi eğitim düzenlenmelidir, gezi gözlem yöntemine daha fazla yer verilmelidir, yaparak yaşayarak öğrenme sağlanmalıdır önerilerinin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğini ilgilendiren diğer öneriler arasında etkinlik, müze ve Tarihi alan gezileri artırılmalıdır, değerler günlük yaşam ile ilişkilendirilerek somutlaştırılmalıdır, derslerde kullanılan yöntem ve teknikler çeşitlendirilmelidir, yapılandırmacı eğitime uygun yöntem ve teknikler kullanılmalıdır, konuların kalıcılığı artırılmalıdır, soyut kavramlar somutlaştırılmalıdır önerilerinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Bunların dışında en çok materyal temini için okullara kaynak sağlanmalıdır, aileler bilinçlendirilmelidir, aileler ile işbirliği yapılmalıdır önerileri yüksek lisans tezlerinde çokça görülen önerilerdir. Bu önerilerin yanında internet, altyapı ve araç gereç sorunları giderilmelidir, sosyal bilgiler sınıfları oluşturulmalıdır, uzaktan eğitim sistemi daha sistemli ve programlı hale getirilmelidir, okul dışı öğrenmede prosedürler kolaylaştırılmalıdır, Paydaşlar ile koordinasyon sağlanmalıdır, okulların fiziki şartları iyileştirilmelidir önerilerinin de en sık tekrarlanan öneriler arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doktora tezlerinde yer alan öneriler içinde de yüksek lisansta olduğu gibi ders saati artırılmalıdır, ders kitapları yeniden düzenlenmelidir, programın verimliliğini artırmak için sınıf mevcutları azaltılmalıdır, hizmet içi eğitim düzenlenmelidir gibi benzer önerilerin yer aldığı sonucuna varılmıştır.

Sonuçlar ve önerilere genel anlamda bakıldığında birbirleri ile bağlantılı olduğu rahatlıkla görülebilmektedir. Örneğin; sonuçlar içinde en fazla ders saatinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmışken öneriler kısmında buna bağlı olarak ders saatinin artırılması gerektiği vurgusunun sıklıkla yapıldığı tespit edilmiştir. Sınıf mevcutlarının fazla olması, ders araç gereçlerinin eksik olmasının programın verimliliğini düşürdüğü sonucu ile ilişkili olarak sınıf mevcutlarının azaltılması ve materyal eksikliği için okullara kaynak temini sağlanmalıdır önerilerinin sıklıkla tezlerde yer aldığı görülmüştür. Yine öğretmenlerin geleneksel yöntem ve tekniklerini daha çok kullandıkları sonucu ile ilintili gezi gözlem yöntemine daha fazla yer verilmeli, yaparak yaşayarak öğrenme sağlanmalı, etkinlik sayısı ve müze Tarihi alan gezileri artırılmalıdır önerilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Çalışmamızın sonucunda elde edilen verilere göre gelecekte yapılacak olan araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Elde edilen veriler göstermektedir ki yüksek lisans alanında yapılan çalışmalar doktora eğitimi alanında yapılan tezlere göre daha fazladır. Bu da doktora düzeyindeki çalışmaların yeterli olmadığını göstermektedir. Doktora tez sayısının artırılması ve Sosyal Bilgiler Eğitimi alanına daha fazla katkıda bulunması gereklidir.

Lisansüstü eğitim programlarına katılımı artırmak amacıyla araştırmacılara burs verilmeli ve maddi destek sağlanmalıdır. Tez yazımını kolaylaştırmak için araştırmacılara yönelik rehberlik sunulabilir.

Araştırma konularına bakıldığında disiplinler arası ve teknoloji kullanımı ile ilgili tezlerin azınlıkta kaldığı görülmektedir. Gelecekte teknolojinin daha üst seviyelere çıkacağı belirtileri mevcutken teknolojiyi sosyal bilgiler dersine entegre etmeye yardımcı olacak çalışmalar yapılabilir.

Çalışma sonucunda görülmüştür ki tezler hemen hemen aynı desenler kullanılarak hazırlanmıştır. Nitel araştırma yöntemine diğer desenlerin de kullanılmasının alana daha zengin veri olmasını sağlayacaktır.

Veri toplama tekniği ve veri toplama aracında çoğunlukla görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşmenin tercih edildiği görülmüştür. Nitel veri toplama tekniklerinden gözlem kullanılarak yapılan araştırma sayısı azdır. Gözlem kullanılarak alanda farklı araştırmalar yapılabilir. Yine diğer veri toplama araçları kullanılarak daha kapsamlı ve çeşitli veriler elde edilebilir.

Çalışmadan elde edilen verilerde bazı araştırmaların desen, örneklem, veri toplama tekniği ve veri toplama araçları, veri analizi gibi yöntemlere dair bilgilerin eksik verildiği belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmacıların yöntem bilim konusunda eksikliklerinin olduğunu göstermektedir. Bu hususta üniversitelerin lisansüstünde eğitim gören öğrencilere yönelik Bilimsel Hazırlık derslerine daha fazla önem vermeleri gerektiğinin bir göstergesidir. Üniversiteler Bilimsel Hazırlık derslerine ağırlık vererek bu konuda farklı çalışmalar yapılabilir.

Bazı araştırmalarda anahtar kelime olmadığı tespit edilmiştir. Oysa anahtar kelimeler araştırmacıların tarama yaparken tezlere ulaşım sağlayabilecekleri önemli etkindir. Araştırmacılar anahtar kelime seçiminde daha dikkatli olmalıdır.

Araştırmaların sonuç ve önerilerine bakıldığında 2005 yılında yapılandırmacı eğitim felsefesi benimsenmiş olmasına rağmen hala derslerde geleneksel yöntem ve tekniklerin en çok kullanılan yöntem ve teknik olduğu görülmektedir. Bu durum eğitim felsefesi olarak yapılandırmacılık benimsenmiş olmasına rağmen uygulamanın eğitim felsefesi ile paralel olmadığını göstermektedir. Öğretmenlere bu konuda eğitimler sunulmalı ve yapılandırmacılık teoride kalmamalıdır. Öğretmen yeterlikleri geliştirilmelidir.

Sosyal Bilgiler ğretmenlerine yönelik mesleki gelişim programları düzenlenmeli ve programa aktif katılımın sağlanması için teşvikler yapılmalıdır.

Öğretmenlerin görüşlerine dayanarak yapılan tezler, eğitim politikalarını belirleyen yetkililer tarafından değerlendirilmelidir ve eğitim sisteminde yapılacak her düzenlemede, geleceğin mimarları olan öğretmenlerin tecrübeleri ve önerileri dikkate alınarak karar alınmalıdır. Öğretmenlerin katkıları, eğitimin kalitesini artırmada ve geleceğin inşa edilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle eğitimde atılacak her adımda öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerinden yararlanılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Açıklalın, M. (2017). *Araştırmaya Dayalı Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Pegem Akademi.
- Altun, A. (2013). Yapılandırmacı Yaklaşım, Sosyal Bilgiler Programları ve Ders Kitapları. İçinde B. Akbaba (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler* (S. 2-26) İçinde. Pegem Akademi.
- Akgün, İ. H., & Akgün, M. (2021). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Teknoloji Kullanımına Yönelik Tezlerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 58, 227-247.
- Akman, M. (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Alanında Drama Yöntemi Konulu Lisansüstü Tez Çalışmalarının Analizi* [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi].
- Aktan, S., & Saylan, N. (2013). Bir Öğretim Alanının Doğuşu: ABD’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi (1893-1916) The Birth Of An Academic Discipline: An Analysis Of The Development Of Social Studies As An Instructional Field: 1893-1916. *Journal Of Social Studies Education Research*, 4(2), 55-78.
- Akyüz, Y. (2013). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S. 2013*, Pegem Akademi.
- Altay, N. (2020). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yazılan Makalelerin Değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 22-35.
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim-Öğretim Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 46-73.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bayram, H. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü ve Yazılı Edebiyat Ürünlerinin Kullanımı Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 10(1), 349-369.
- Boran Beytüt, E. (2022). 2011-2020 Yılları Arasında Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi [Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi].
- Boz, E. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretimi Alanında Değer Eğitimi Konulu Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Sıtkı Koçman Üniversitesi].
- Canbulat, T., Avcı, G., & Sipahi, S. (2016). ABD ve Kanada’da Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 17(2), 351-370.

- Çakmak, Z., Akgün, İ. H., & Salur, M. (2021). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Proje Tabanlı Öğretim İle İlgili Çalışmaların Analizi: Bir Meta-Sentez Çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 10(3), 1224-1245.
- Çakmak, Z., & Taşkiran, C. (2020). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Çalışmaların Analizi: Bir Meta Sentez Çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 9(3), 1243-1261.
- Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 19, Yıl: 2005/2, (207-237).
- Çırak, A. (2020). Sosyal Bilgilerde Tarih İle İlgili Konuların Öğretimi Üzerine 1999-2019 Yılları Arası Yapılan Tezlerin Analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1219-1242.
- Çiydem, E., & Kaymakçı, S. (2021). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Dersinin Yönelimi Üzerine Bir Değerlendirme. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 179-207.
- Dilek, A., Baysan, S., & Öztürk A. A. (2018). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Yüksek Lisans Tezleri: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Duman, A. (2003). Bazı Eğitim Bilimi Kavramlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(10).
- Duman, A. (2016). 2008-2014 Yılları Arası Sosyal Bilgiler Öğretimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tez Çalışmalarının İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi].
- Ekici, K. (2022). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Eğilimlerinin Belirlenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi].
- Elçi, İ., & Yılmaz, O. (2021). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Vatandaşlık Eğitimi Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (2000-2020). *Siirt Eğitim Dergisi*, 1(1), 99-116.
- Fidan, N. K., & Öner, Ö. (2018). Değerler Eğitimine Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *International Journal Of Field Education*, 4 (1), 1-17.
- Geçit, Y., & Kartal, A. (2010). *Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırma Konuları Üzerine Bir İnceleme*. International Conference On New Trends İn Education And Their Implications’ Da Sunulan Bildiri, Antalya.
- Gez, A., & Çinpolat, E. (2022). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Edebi Ürünlerle İlgili Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 51(233), 535-555.

- Güleç, S., & Hüdavendigâr, M. N. (2020). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Okuryazarlık Becerisi Başlığında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *International Journal Of Humanities And Research*, 4(3), 24-36.
- Günay, D. (2018). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim ve Lisansüstü Eğitime Felsefi Bir Bakış. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 71-88.
- Hanaylı, G., Öztürk, A. A., Baysan, S., & Vural, R. (2020). Sosyal Bilgilerin Doğası, Anlamı ve Nasıl Öğretildiği Üzerine Bir Durum Çalışması: Öğretmen Görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 210-238.
- İbret, B. Ü., & Yılmaz, O. (2019). Sosyal Bilgilerde Çevre Eğitimi: Lisansüstü Çalışmalara Ait Bir İnceleme. *Anadolu Journal Of Educational Sciences International*, 9(2), 431-449.
- İşçi, T. G., & Yazıcı, K. (2021). Sosyal Bilgiler Alanında 2018-2020 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi. Uluslararası Eğitim ve Değerler Sempozyumu-5 ‘Te Sunulan Bildiri, Bodrum.
- Kan, Ç. (2010). ABD ve Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 663-672.
- Kan, Ç., & Demirhan, N. (2022). Sosyal Bilgiler ve Beceri Konusu Üzerine Yazılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin İncelenmesi (2010-2018 Yılları). *Academic Studies On Social And Education Sciences Chapter-2*, 3-16.
- Karacabey, H., & Memişoğlu, İ. (2021). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tarih Konulu Tezlerin İncelenmesi (2010-2019). *Social Sciences Studies Journal (Sssjournal)*, 7(82), 1975-1987.
- Karakuş, S. (2020). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kavramlar Konusunda Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin İncelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 61-76.
- Karaman, S. & Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 94-114.
- Kavak, M. (2023). Ortaokul Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Kayaalp, F. & Karameşe, E. N. (2020). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında Hazırlanan “Vatandaşlık” Konulu Lisansüstü Tezlerdeki Eğilimler. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 744-785.
- Kaya, Ç., Yazıcı, A. Ş., Deliveli, K., & Hoşgörür, V. (2016). Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 38-51.
- Kılıçoğlu, G. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretimi, *Sosyal Bilgilerin Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi* (3-19). Safran, M. (Ed), Pegem Akademi.

- Kiral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kop, Y. & Tuncel, G. (2010). Türkiye'de Sosyal Bilgiler/Bilimler Öğretimi Alanlarında Bilimsel Toplantılarda Sunulan Bildiriler Üzerine Analitik Bir Çalışma (1987-2005). *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(5), 91-112.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıf) https://mufredat.meb.gov.tr/dosyalar/2023428142532575-2023_Sosyal_Bilgiler.Pdf Adresinden 09 Mart 2024 Tarihinde Edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2023). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7.Sınıf) Milli Eğitim Bakanlığı (2023). https://mufredat.meb.gov.tr/dosyalar/20234281425325752023_Sosyal_Bilgiler.Pdf Adresinden 19 Nisan 2024 Tarihinde Edinilmiştir.
- Mutlu, N., Bayram, B., & Taçyıldız, Y. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretim Teknolojisi Kullanımı İle İlgili Tezlerin İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 4(Özel Sayı) 1, 29-38.
- Nationalcouncilforthesocialstudies (NCSS). (1994). *Expectations Of Excellence: Curriculumstandardsforthesocialstudies*. Washington, DC: NCSS.
- Oğuz Haçat, S. & Demir, F. B. (2018). Sosyal Bilgiler Eğitimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi (2002-2018). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15), 948-973.
- Oruç, Ş. & Ulusoy, K. (2008), Sosyal Bilgiler Öğretimi Alanında Yapılan Tez Çalışmaları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Öner, G. & Öner, D. (2016). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafya Konuları Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir Analiz ve Bibliyografya Çalışması. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34(4), 13-34.
- Özdağ, G. (2022). Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Dersleri Bağlamında Kavram Öğretimini Konu Alan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi].
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özmen, C. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretimi. *Dünya'da ve Ülkemizde Sosyal Bilgiler* (3-19). Dönmez, C., & Yazıcı, K. (Ed.) Pegem Akademi Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım İçinde* (21-50). Öztürk, C. (Ed.). Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2011). *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları*. Pegem Akademi.

- Öztürk, C. & Deveci, H. (2011). Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi. C. Öztürk (Ed.). *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları İçinde* (1. Bs., S.1-40). Pegem Akademi.
- Öztürk, C., & Kafadar, T. (2020). 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 112-126.
- Safran. M. (2011). “Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış”, *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed. Tay, B., & Öcal, A.), Pegem Akademi.
- Sağlamgöncü, A. (2023). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okuryazarlık: Lisansüstü Eğitimde Gerçekleştirilen Okuryazarlık Araştırmaları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 253-276.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Sayan, Y.& Aksu, H. (2005). Akademik Personel Olmadan Lisansüstü Eğitim Yapan Bireylerin Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Nitel Çalışma: Dokuz Eylül Üniversitesi - Balıkesir Üniversitesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(17).
- Sever, I. (2021). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretimi Konusunda Yazılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi: Bir İçerik Analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 601-624.
- Sezer, A., İnel, Y., & Gokalp, A. (2019). Çalışma Grubu Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Olan Türkiye’deki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2),1-17.
- Şahin, M., Yıldız, D. G. & Duman, R. (2011). Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 96-121.
- Şahin, Ç. & Arcagök, S. (2013). İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Araştırmalarına Yönelik Yaklaşımları. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-20.
- Şimşek, A. (2019). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Şen, O. (2022). Sosyal Bilgiler Eğitimindeki Beceri Temalı Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi].
- Tarman, B., Acun, İ. & Yüksel, Z. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanındaki Tezlerin Değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 725-746.
- Tarman, B., Güven, C. & Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi ve Alana Katkıları. *SÜ Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410.
- Tonga, D., & Erdoğan, E. (2022). 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Kazanım, Değer ve Beceri İlişkisi. *The Journal Of International Educational Science*, 58-84.

- Uzun, A., & akmak, M. (2021). Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Beceriler zerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin eşitli Kriterlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 1335 - 1354.
- Uzunkavak, Y. (2019). Türkiye’de 2004-2017 Yılları Arası Sosyal Bilgiler Eğitimi ve ğretimi Alanında Yapılmış Doktora Tez alışmalarının Konu Alanı Ve Metodolojik Olarak İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi].
- Yalçın, A., & Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten Günümüze Sosyal Bilgiler Programlarının Sosyal Bilgiler ğretim Yaklaşımlarına Göre İncelenmesi. *Journal Of Theoretical Educational Science*, 12(3), 842-873.
- Yaşar, ř., & Bayır, . G. (2010). İlköğretim 5. Sınıf ğrencilerinin Bakış Açısıyla Sosyal Bilgiler. *Education Sciences*, 5(3), 1213-1225.
- Yaylacı, Z. & Büyükalan, S. (2020). Sosyal Bilgiler Eğitiminde ğretmen Görüşüne Başvurulan Tezlerin Tematik Açıdan İncelenmesi (2005-2017). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1-19.
- Yıldırım, A., & şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK 1- Araştırma Kapsamında İncelenen Yüksek Lisans Tezleri

Tez yazarının adı soyadı	Tez yılı	Üniversite	Tez adı
Abdulhamit ORUÇ	2019	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Güncellenen Ortaokul Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Abdullah TANTA	2021	Marmara Üniversitesi	Pandemiden Kaynaklı Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Derslerine Yönelik Öğretmen Görüşleri
Adem ÖZTÜRK	2019	Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi	Okul Dışı Öğrenmeye İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri
Ahmet ali avcı	2015	Kastamonu üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasına Yönelik Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri
Ahmet İNANOĞLU	2019	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı'nı (EBA) Kullanmak: Nasıl Ve Ne Kapsamda?
Ahmet POLATCAN	2016	İnönü Üniversitesi	Öğretmen Görüşlerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı
Ahmet UYĞUR	2022	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Politika Bilimine Yönelik Görüşleri
Ali ÜNLÜ	2019	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Vatandaşlık Algıları Ve Sosyal Bilgiler Dersinde Küresel Vatandaşlık Eğitimine Yönelik Görüşleri
Arzu CANTÜRK	2020	Trabzon Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültür Ve Miras Öğrenme Alanına Yönelik Sınıf İçi Uygulamalarının İncelenmesi
Aslı TURAP	2023	Sinop Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Katılım Becerisine İlişkin Görüşleri: Gaziantep İli Örneği
Atakan USTAOĞLU	2019	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Ortaokul Sosyal Bilgiler Derslerinde Müzelerin Önemi Ve Kullanılma Durumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri (Sinop İli Örneği)
Ayça Gülşah YEŞİLYURT	2019	İnönü Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Algıları Doğrultusunda Destekleme Ve Yetiştirme Kurslarının Değerlendirilmesi
Aysun AYAZ	2019	Fırat Üniversitesi	Barış Ve Farklılıklara Saygı Değerlerine İlişkin Suriyeli Öğrenciler İle Türkçe Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri
Ayşe DURSUN	2019	Marmara Üniversitesi	2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'na İlişkin Öğretmen Ve Akademisyenlerin Görüş Ve Değerlendirmeleri
Ayşe KILIÇ	2022	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Argümantasyon Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimine İlişkin İnanç Ve Deneyimleri
Ayşe SEVİNÇ	2018	Fırat Üniversitesi	5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yazılı Edebi Ürün Kullanımına Yönelik Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri
Ayşe YÜKSEL KAYACAN	2023	Ankara üniversitesi	Sosyal bilgiler öğretmenleri için kaynaştırma /bütünleştirme süreci el kitabı tasarımı
Ayşenur YILDIRIM	2022	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Öğrencilerine Ne Okutmalı? Bir Okuma Listesi Önerisi
Bahriye DEVELİOĞLU	2021	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ölçme Ve Değerlendirme Araçları Hakkında Görüşleri Ve Uygulama Örnekleri
Barış TEPECİK	2008	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Sorumluluk Değerinin Kazandırılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri
Betül ARIKAN	2022	Anadolu Üniversitesi	Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Canlı Ders Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Burak FETTAHOĞLU	2011	Erzincan Üniversitesi	7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi Nitel Bir Çalışma (Gümüşhane İli Örneği)
Büşra KARTAL	2022	Amasya Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri
Ceren ÇİNİKAYA	2022	Ankara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Çevre Okuryazarlığını Geliştirmeye Yönelik Akademisyen Ve Öğretmen Görüşleri
Çiçek ARCANLI	2019	Fırat Üniversitesi	Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri
Çilem VAROL	2013	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Derslerindeki Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri
Derya ELBASAN	2019	Sakarya Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmen Ve Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyadaki Tarihle İlgili Paylaşımlara İlişkin Görüşleri
Didem ÇAPAR	2020	Uludağ Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Tarihsel Çevrenin Kullanımına Yaklaşımı Ve Çanakkale İlindeki Tarihsel Çevre İçin Öğretim Programı Temelli Bir Uygulama Kılavuzu
Duygu ÇÜMEN	2019	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kavram Yanılgılarını Belirleme Ve Giderme Yollarının İncelenmesi
Düriye Aydan DEMİRÇELİK	2019	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Hakkındaki Görüşleri: Yozgat İli Örneği
Eda TİNGİŞ	2022	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Siber Zorbalık Hakkındaki Görüşleri
Elif BİLGİN ÖZBEK	2019	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Milli Mücadele'de Bolu Örneğinden Sosyal Bilgiler Derslerinde Yerel Tarihin Yeri Ve Önemi
Elif İNANLI	2023	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre Kültürel Miras Eğitiminde Aileden Yararlanma
Elif PIRNAZ	2020	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kök Değerlere Yönelik Görüşleri (Kahramanmaraş İli Örneği)
Emel YILMAZ	2022	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Süreci Ve Uzaktan Eğitime Yönelik Algıları
Emine GÜLTEKİN	2016	Adnan Menderes Üniversitesi	Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi "Adım Adım Türkiye" Ünitesinde Bulunan Kavramların Kazandırılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri
Emrah ÇELİK	2019	Atatürk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Girişimcilik Ve Kariyer Bilinci Kazanımlarına İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri
Ender AYRIK	2022	Amasya Üniversitesi	Ortaokul Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Güçlükler: Amasya İli Örneği
Enes HASTÜRK	2019	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretimi Uzmanları Ve Öğretmenlerinin Gözünden "İnsan Hakları, Yurttaşlık Ve Demokrasi" Dersine Bakmak: Bu Dersi Kim Vermeli?
Erhan GÖZÜYUKARI	2022	Sakarya Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi
Ersin SAĞLAM	2014	Erzincan Üniversitesi	Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İle İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirmesi
Esra Melek Okumuş	2007	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşler

Fatih ÇAÇAN	2019	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İnfomal Öğrenme Ortamlarının Kullanımı İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi (Ağrı İli Örneği)
Fatih Oğuzkağan UYAR	2019	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre Coğrafya Okuryazarlığı Ve Öğretimi
Fatih ÖTELEŞ	2021	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Dijital Etik Kavramına İlişkin Görüşleri
Fatih ÖZTÜRK	2014	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel Eğitim Bilgi, Deneyim Ve Uygulamaları
Ferdi TEPEBAŞ	2010	Marmara Üniversitesi	Mesleğe Yeni Başlayan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar
Galip ÖNER	2016	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgilerde Yerel Coğrafya Öğretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi
Gamze ALTINOK	2021	Aksaray Üniversitesi	Çevre Eğitiminde Sıfır Atık Politikasının Sosyal Bilgiler Dersine Yansımaları Ve Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi
Gizem DEMİROK	2022	Ankara Üniversitesi	Bilim Ve Sanat Merkezleri'nde Sosyal Bilgiler Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri
Gökhan DEMİROK	2019	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmenlerinin Bağımsızlık Ve Vatanseverlik Değerlerinin Kazandırılmasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi
Gökmen SALİK	2007	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Konularının Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri
Görkem AKGÜL	2021	Uşak Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin Ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri
Gülendam ÖZLEK	2019	Aksaray Üniversitesi	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi
Gülnur İLK	2014	İstanbul Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Ve Deneyimlerinin İncelenmesi
Gülser KUTLUAY	2023	Aksaray Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Sınıflarındaki Deneyimleri
Gürdal ÖZÇAKIR	2023	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Derslerinde Yerel Tarih Konularının Kullanımına İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri: Kdz. Ereğli Örneği
Halil İbrahim ANAHTARCIOĞLU	2019	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Eğitiminde Arkeolojik Mekanların Kullanımına İlişkin Öğretmen Ve Akademisyen Görüşleri
Handan CAN	2022	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitiminin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri
Hatice GÜLER	2018	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Taslağı'nın Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Burdur İli Örneği)
Hatice ŞEN	2023	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde 5 Ve 6. Sınıf Kültür Ve Miras Öğrenme Alanlarında Sanal Müze Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri
Hatice UYANIK	2022	Sinop Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Coğrafya Konularının Öğretiminde Kullandıkları Yöntem Ve Tekniklerin İncelenmesi (Bafra Örneği)

Hatice YILDIZ AYAYDIN	2021	Marmara Üniversitesi	Bilim Ve Sanat Merkezlerindeki Sosyal Bilgiler Derslerinde Değerler Eğitiminin Durumu: Öğretmenlerin Görüşleri
Hava DOĞAN	2019	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Meslek Etiği Ve Etik İhlaller Kapsamındaki Suçlarla İlgili Algıları (Kayseri İl Merkezi Örneği)
Hülya KARATAŞ	2021	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitsel Oyun Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri
Hüseyin GÖNEY	2021	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ortaokul Sosyal Bilgiler Derslerinde Demokrasi Eğitimi Hakkındaki Görüşleri Ve Değerlendirilmesi
Hüseyin KANAT	2015	Gazi Üniversitesi	Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaptıkları Eğitim-Öğretim Faaliyetlerine İlişkin Görüş Ve Önerileri
Hüsnü Yusuf BİÇER	2023	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Öğretmenlik Kariyer Basamakları Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerin Görüşlerinin İncelenmesi
İrem GÜNAL	2021	Mersin Üniversitesi	İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programının Sosyal Bilgiler Öğretim Programına Yansımalarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
İrem YILDIRIM	2019	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çok Kültürlü Eğitime Bakış Açıları
Kaan BEKTAŞ	2020	Yıldız Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Şahsiyetlerin Ele Alınışına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri
Kerim CÜCE	2019	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmen Ve Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliklerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri Ve Bu Yeterliklerin Lisans Eğitimiyle İlişkisi
Kübra Betül EKEM	2019	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Ölçme Ve Değerlendirme Yöntemlerinin İncelenmesi
Kübra Melis AYAZ	2020	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihi Şahsiyetlerin Rolüne İlişkin Öğretmen Görüşleri
Medine KOYUNCU	2022	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Sürecine Uygun Materyal Ve Kaynak Kullanımı Hakkındaki Görüşleri
Mehmet ÇETİN	2017	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretiminde Gezi-Gözlem Tekniğinin Uygulanma Potansiyeli (Diyarbakır İli, Ergani İlçesi Örneği)
Mehmet Gökhan KARABUDAK	2023	Kastamonu Üniversitesi	Covid-19 Pandemi Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri
Mehmet ORAN	2013	Uşak Üniversitesi	İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders İçi Yerel Tarih Konusundaki Faaliyetleri Uşak İli Örneği
Mehmet Şükrü DURMUŞ	2020	Yıldız Teknik Üniversitesi	Ortaokul Sosyal Bilgiler Müfredatında Vatandaşlık Eğitimi Yaklaşımı Ve Öğretmen Görüşleri
Mehmet TOPAL	2017	Kastamonu Üniversitesi	Demokrasi ve İnsan Hakları Kavramlarına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri
Mehmet TUNÇ	2023	Gaziantep Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencileri İle Çalışırken Alanda Yaşadığı Güçlükler
Melek ÖZTÜRK	2017	Pamukkale Üniversitesi	Denizli İli Emekli Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Deneyimleri
Meliha GÜNGÖR ARSLAN	2022	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İnternet Kullanım Uygulamalarının İncelenmesi
Melike ORUÇ	2022	Yıldız Teknik Üniversitesi	İslam Bilim Ve Teknoloji Tarihi Müzesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi

Melisa AKBULUT	2019	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	Birinci Elden Kaynaklara Dayalı Sosyal Bilgiler Öğretiminin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Meltem DEMİRCİ	2022	Yıldız Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Verilen Edebi Ürünlerin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi
Mert Can AYDOS	2020	Yıldız Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin Güncel Enerji Politikalarına İlişkin Yaklaşımları
Merve AVCI	2014	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitimine İlişkin Öğrenci Ve Öğretmen Görüşleri
Merve SAĞLAM	2022	Gaziantep Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Türk Eğitim Sistemine İlişkin Görüşleri: Güncel Sorunlar Ve Önerilen Çözümler (Mardin İli Örneği)
Merve Nur BALLI	2022	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersi Değer Eğitimi Etkinliklerinde Aile Katılımı: Öğretmen Görüşleri Ve Uygulamaları
Meryem CENGİZ	2021	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1968'den Günümüze Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Coğrafi Keşiflerin Anlatımı Ve Öğretilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri
Mesut GEZİCİ	2020	Cumhuriyet Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Yakın Çevreye Ait Tarihi, Coğrafi Ve Kültürel Özellikleri Hakkındaki Farkındalıkları Ve Bunları Derse Aktarım Biçimleri
Mesut KOT	2015	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Öğretiminin Akademisyenler Ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Mesut YILMAZ	2019	Trabzon Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Tarih Öğelerinin Kullanımına İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerinin Belirlenmesi: Trabzon Örneği
Mete ARSLAN	2019	Marmara Üniversitesi	Değerlerin Kazandırılma Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çözüm Önerileri
Muhammet BAYRAK	2019	Trabzon Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında (1968-2018) Ve Ders Kitaplarında Çanakkale Cephesinin Öğretimi Ve Öğretmen Görüşleri: Trabzon Örneği
Muhammet KAHVECİ	2023	Yıldız Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersi 5.Sınıf Öğrencilerinin İnsan Ve Çevre Öğrenme Alanı İle İlgili Kavram Yanılgılarına İlişkin Öğretmen Görüşleri
Muhammed ÖZDEN	2021	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Harita Becerilerinin Öğretimine İlişkin Görüşleri
Muhammet KÖKSAL	2019	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi İçeriğinin Öğrencileri Lise Tarih Ve Coğrafya Dersi Öğretimine Hazırlama Durumunun Öğretmen Görüşleri Doğultusunda Değerlendirilmesi
Muhsin AKÇA	2022	Kastamonu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Pandemisi Sürecinde Derse Karşı Olan Motivasyonuna Yönelik Bir Çalışma: Kastamonu Örneği
Murat AKDAĞ	2017	Giresun Üniversitesi	İlköğretimde Performans Ödevlerinin Kaldırılmasına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri
Murat Can AKSÖZ	2021	Yıldız Teknik Üniversitesi	Görme Engelli Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Deneyimleri
Murat YALÇIN	2019	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Değişen (2017) 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Müfredatındaki Değerler Eğitimiyle İlgili Öğretmen Görüşleri (Sivas Örneği)
Mustafa BADA	2018	Erciyes Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımına İlişkin Görüşleri

Mustafa UYSAL	2022	Giresun Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Ve Fen Bilimleri Öğretmenlerinin 5. Sınıf Kazanımlarının İlişkilendirilmesine Yönelik Görüşleri Ordu İli Örneği
Muzaffer ERDOĞAN	2016	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çevre Duyarlılıklarının Değerlendirilmesi (Fethiye Örneği)
Mücahit KARTAL	2017	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Hakkındaki Görüşleri
Münevver YILDIRIM	2017	Atatürk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Derslerinde Edebi Ürün Kullanma Durumları (Erzurum Örneği)
Nazan DEMİRHAN	2021	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Afet Eğitimi Ve Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri
Nazan ÖZKAN KORKMAZ	2023	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
Nazif GEŞGEL	2023	Erciyes Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi –Gözlem Tekniğinin Uygulanmasına Yönelik Paydaş Görüşleri
Neşe ÖZTÜRK	2023	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kültür Fuarlarının Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri
Nezire DİKMENLİ	2020	Akdeniz Üniversitesi	Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karşılaştığı Problemlere Dair Öğretmen Görüşlerinin Yansımaları: Akdeniz Bölgesinde Bir İl
Nur Sema ÖKDEM	2018	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cumhuriyet Kadını Kavramına İlişkin Görüşleri
NURAY PİŞMEK	2020	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Beklentilerinin Belirlenmesi
Nurcan FİDAN MIZRAK	2019	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Aktif Vatandaşlık Niteliklerine İlişkin Düşüncelerinin Analizi
Oğuzhan ERGİN	2021	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Ortaokul Öğrencilerinin Bilimsellik Değerine Yönelik Görüşleri
Onur Can BiLGiN	2022	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Ortaokul Öğrencilerinin Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İnteraktif Eğitim Yazılımları Hakkındaki Görüşleri
Orhan ÖZBEY	2019	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Ortaokul Öğrencilerinin Atık Pil Toplama Kampanyasına Yönelik Algıları Ve Deneyimleri
Osman TEMEL	2023	İnönü Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretimi İle Tarih Disiplini Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri
Ömer SEMİZ	2023	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Türkiye'nin Jeopolitik Konumunun Sosyal Bilgiler Dersi Bağlamında Değerlendirilmesi
Ömer YAĞAR	2021	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay Yönteminin Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri
Ömrüm OTYAKMAZ	2022	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Uzaktan Eğitimde Yürütülen Sosyal Bilgiler Derslerine Yönelik Öğretmen, Öğrenci Ve Veli Görüşleri
Özgül BAHADIR	2016	Sakarya Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çokkültürlülük Ve Çokkültürlü Eğitim Algılarının Değerlendirilmesi: Kocaeli Örneği
Özgür Kulalı	2019	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Ortaokulda Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi
Rabia Şule AYGÜR	2021	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	İşitme Engelliler Ortaokulunda Okutulan

			Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi
Recep YILDIZ	2018	Dumlupınar Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Vatanseverlik Ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Vatanseverlik Eğitimi Hakkındaki Görüşleri
Reyhan ALTINBAY	2019	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Tur Kullanımının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Rıdvan Mecit KARA	2018	Necmettin Erbakan Üniversitesi	2005 Ve 2017 Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki „Eski Çağ“ Konusunun İncelenmesi Ve Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Karşılatırılması
Rumeysa TEZCAN	2019	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kutadgu Bilig: Hak, Adalet Ve Sorumluluk Değerleri Bakımından Değerlendirme Ve Öğretmen Görüşleri
Saadet BUDAK	2019	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında (2018) Yer Alan Girişimcilik Becerisinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Saim TURAN	2018	Kastamonu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Mekânsal Vatandaşlığın Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri
Salihan AYDIN İPEK	2022	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mobil Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Eğitimde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
Satı Ayyücenur ÖZTÜRK	2023	Bartın Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamındaki Yeterlilikleri
Seçil YILDIRIM	2016	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Milli Mücadele’de Kastamonu Ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kastamonu’nun Yakın Tarihinin Verilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri
Seda AKIN	2022	Gaziantep Üniversitesi	Çevrim İçi Öğrenme Ortamlarının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimi Açısından İncelenmesi: Bir Netnografi Çalışması
Sedat ALTAŞ	2021	Akdeniz Üniversitesi	Bilim Ve Sanat Merkezi (Bilsem) Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Atölye Geliştirme Sürecine Yönelik Deneyimleri
Sedat YEŞİLYURT	2019	İnönü Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına İlişkin Görüşleri
Seher MUSTAK	2017	Ömer Halisdemir Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Tarihi Kültürel Miras Eğitimine İlişkin Görüşleri (Denizli Şehri Örneği)
Selda AKMEŞE	2019	Marmara Üniversitesi	2017 Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Selin Gül TOPBAŞ	2023	Trabzon Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencileriyle Yürüttükleri Derslere Yönelik Deneyimlerinin İncelenmesi
Semra BOZDOĞAN	2023	Mersin Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mekânı Algılama Becerisi Ve Mekânsal Teknolojiler Hakkındaki Görüşleri
Senanur AKYOL	2023	Ordu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Ve Öğretmenlerinin Alan Sınavına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi
Sencer Bilal BOSTAN	2022	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitsel Oyunlara İlişkin Öğretmen Ve Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri: Trabzon İli Örneği
Serap KAYA	2020	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Birer Haftalık Ara Tatiller Hakkındaki Görüşleri
Serkan KIRCA	2021	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Sosyal Bilgiler 5., 6. Ve 7. Sınıf Ders Kitaplarının İçeriğine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

Sevgi BOZKURT	2017	Fırat Üniversitesi	Ortaokul 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kullanımına İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri
Seyfettin AKINCI	2019	Uşak Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 2018 Yılında Uygulanmaya Başlanan Liselere Geçiş Sistemi İle İlişkili Faaliyet Görüş Ve Öneriler
Sinan ARGÜZ	2019	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Kimlik Bağlamında Sivil Katılım Stratejiler
Süleyman YILDIZ	2016	Gaziosmanpaşa üniversitesi	Sosyal bilgiler 5. Sınıf öğretim programında yer alan gözlem becerisinin kazandırılmasına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen görüşleri
Sündüs GÜNEŞ CAN	2022	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Belirli Gün Ve Haftaların Kutlanmasının Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Önemi Ve Öğretmen Görüşleri
Şaban KARADERİLİ	2019	Uşak Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Vatanseverlik Değerinin Kazanımına İlişkin Görüşleri
Şerafettin YENER	2014	Atatürk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri: Muş İl Örneği
Şeyma Nur DUMAN	2023	Mersin Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretiminde E Ticaret Olgusunun Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Şifa KARABULUT	2022	Uşak Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Derslerinde Çevre İle İlgili Konuların Öğretimine İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri
Tarık BAĞIRKAN	2022	Yıldız Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Türk Dünyası Dijital Vatandaşlığına Dair Görüşleri
Tuğba SOYLU	2019	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Ve Ortaokul Öğrencilerinin Kavram Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi
Tülay COŞKUN CİMBİZ	2016	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Yaklaşımına Dayalı Sınıf İçi Uygulamalarına Yönelik Görüşleri (Tokat İli Örneği)
Uğur BUDAK	2021	Ankara Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küresel İklim Değişikliği Hakkındaki Pedagojik Alan Bilgilerinin Karşılaştırılması
Uğur CANPOLAT	2017	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Destekleme Ve Yetiştirme Kursları Bağlamında Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, Kurs Merkezi Yöneticileri Ve Öğrenci Görüşleri: Eskişehir İli Örneği
Uğur ÇALIŞKAN	2014	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Bolu İli Örneği)
Uğur GEZER	2015	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Kariyer Bilinci Geliştirme: Öğretmen Görüş Ve Uygulamaları
Ümmügülsüm TORUN	2021	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Öğretmen Adaylarının Okul Dışı Öğrenmeye Yönelik Görüşleri
Veda YILMAZ	2023	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çok Kültürlü Eğitim Bağlamında Sıgımcı Öğrencilere Yönelik Sınıf İçi Uygulamaları: Öğretmen Görüşlerine Dayalı Bir Araştırma
Yasemin COŞKUN	2018	Erciyes Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Profesyonel Kapital Düzeyine İlişkin Bir İnceleme
Yasin TAÇYILDIZ	2020	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Öğretimi: Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi
Ecrin KANDEMİR	2023	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Kavram Öğretim Uygulamaları Açısından İncelenmesi Ve Sosyal Bilgiler

			Öğretmenlerinin Kavram Öğretim Uygulamalarına Yönelik Görüşleri
Yunus ATİK	2019	Fırat Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çocuk Haklarına İlişkin Görüşleri
Yunus DURU	2022	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre Medyanın Ortaokul Öğrencilerinin Davranış Eğilimine Etkisi (Burdur İli Örneği)
Zeyneb AKDEMİR	2019	Erciyes Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Farklılaştırılmış Öğretim Yönteminin Öğretmen Ve Öğrencilere Etkisi: Bir Eylem Araştırması
Zülal KİLCİ	2019	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Dijital Vatandaşlığa Yönelik Görüşleri Ve Uygulamaları
Zülfiye AFŞİN	2019	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Yönelik Bir Facebook Grubunun Ve Bu Gruba Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

EK 2- Araştırma Kapsamında İncelenen Doktora Tezleri

Tez Yazarının Adı Soyadı	Tez yılı	Üniversite	Tez adı
Feride ERSOY	208	Marmara Üniversitesi	İlham Veren Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ahlaki Kimlik Profillerinin Gömülü Teori Bağlamında İncelenmesi
Güneş KILINÇ	2021	Sakarya Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ve Öğretmen Adaylarının Bilim, Teknoloji Ve Toplum Öğrenme Alanına İlişkin Pedagojik İçerik Bilgilerinin İncelenmesi
Hakan Yılmaz	2023	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Çevrimiçi Mesleki Gelişim Ve Çevrimiçi Eğitim Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleri, Mesleki Gelişimleri İçin Çevrimiçi Portal (Site) Önerisi
Hüseyin MERTOL	2014	Atatürk Üniversitesi	Türkiye Ve ABD’de Üstün Zekalı Çocuklara Sosyal Bilgiler Dersi Veren Öğretmenlerin Görüş Ve Uygulamaları (Hope Projesi Ve Bilsem Örneği)
Melek ÖZTÜRK KÖKPINAR	2023	Pamukkale Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Kavrayışı Ve Öğretim Faaliyetlerine Yansıtması
Merve AVCI	2023	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Kültürel Coğrafyanın Sosyal Bilgiler Dersindeki Yeri Ve Önemi İle İlgili Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi
Mustafa ÇÖL	2022	Pamukkale Üniversitesi	2005 Ve 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi
Özcan EKİCİ	2018	Atatürk Üniversitesi	Ortaokullarda Vatandaşlık Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri
Tuba ERTUĞRUL	2023	Anadolu Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Dersinde Demokrasi İle İlgili Temel Kavramların Öğretimi Ve Kavram Yanılgıları
Tuğba SÖMEN	2016	Atatürk Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrencilere Sosyal Katılım Becerisi Kazandırma Durumları